

**Ceremoniał
45.
Kongregacji Odpowiedzialnych
Ruchu Światło-Życie**

**Jasna Góra
28.02. – 2.03.2020 r.**

WSTĘP

Bydgoszcz, Środa Popielcowa AD 2020

Szczęść Boże!

Wzorem lat poprzednich przekazujemy Ceremoniał Kongregacji. Układ opisu posług jest zgodny z tradycją dla tego opracowania. Poprawiono także dostrzeżone błędy. W drukowanej wersji Ceremoniału znajdują się wybrane rysunki i zdjęcia.

W 2013 r. ukazał się „Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów” - warto się z nim zapoznać w pełnym wydaniu, bo w poważnym stopniu ułatwia przygotowanie liturgii – czekaliśmy na jego ukazanie się w języku polskim od 1984 r.

W załączniku nr X.1. (s. 64) znajdują się Wskazania Komisji Episkopatu Polski do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego dotyczące fotografowania i filmowania podczas celebracji liturgii z 05.12.1994 r. Pragniemy bowiem prowadzić formację uczestników Kongregacji do wykonywania zdjęć w taki sposób, by nie przeszkadzać w sprawowaniu liturgii. Dzieło to wspiera Centralna Diakonia Komunikowania Społecznego.

W załączniku nr X.2. (s. 67) zawarto Wskazania Episkopatu Polski dotyczące liturgii Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach z 15.10.2014 r. Co prawda w naszych celebracjach może uczestniczyć każdy, kto pielgrzymuje na Jasną Górę, jednak przeważającą większość osób będą stanowili na nich uczestnicy KO. Warto zapoznać się z tym dokumentem i nauczyć się stosowania go w naszych środowiskach.

W 2017 roku ukazała się Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej. Odwołuje się ona do Instrukcji *Musicam sacram* Świętej Kongregacji Obrzędów sprzed 50 lat oraz do jej odpowiednika na gruncie polskim czyli Instrukcji Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II z 1979 r. Nawiązuje również do innych dokumentów Stolicy Apostolskiej poświęconych liturgii - przypomina zapisane w nich normy, które powinny być realizowane w życiu liturgicznym. Jak czytamy „potrzeba bardziej wnikliwego spojrzenia na problemy związane z muzyką w Kościele w Polsce wynika z przemian społecznych i kulturowych oraz postępującej sekularyzacji życia”. Zachęcamy do zapoznania się z tym nowym dokumentem i do stosowania we wspólnotach oazowych i wszędzie tam, gdzie pełnicie funkcje liturgiczne. Ruch Światło-Życie zawsze był pierwszy w asymilacji nauczania Kościoła i wskazań dotyczących liturgii. Załączamy odnośnik do strony i kod QR ułatwiający pobranie: utn.pl/instrukcja_KEP-o_muzyce_koscielnej_2017

Dodano również opracowanie poświęcone poprowadzeniu próby służby liturgicznej przygotowane na Oazę Rekolekcyjną Diakonii Jedności w Zduńskiej Woli w 2015 r. Ponadto każdy z posługujących oraz każdy prezbiter otrzyma opracowanie na temat swojego uczestnictwa w liturgii. Z materiałów tych można korzystać także po Kongregacji. Można także, do czego zachęcamy, przekazać je innym.

Komplet materiałów jest dostępny na stronie <http://www.oaza.pl/cdl/>, co - oprócz polepszenia jakości przygotowania liturgii w czasie KO - pozwoli także przeanalizować sposób celebrowania liturgii i jej przygotowania w naszych parafiach. Po niewielkich zmianach, uwzględniających specyfikę architektury naszych świątyń i możliwości lokalnych wspólnot służby liturgicznej, będzie można wykorzystać te propozycje do przygotowywania celebracji w konkretnej parafii, w grupie rekolekcyjnej. Dzięki temu liturgia w większym stopniu stanie się ofiarą rozumną (*logike thysia*) - jak pisał czcigodny sługa Boży Ojciec Franciszek Blachnicki.

Przed rozpoczęciem Kongregacji - dnia **28 lutego 2020 r. o godz. 16:30 w Domu Instytutu Prymasa Wyszyńskiego przy ul. Wyszyńskiego 12 - odbędzie się spotkanie członków i sympatyków diakonii liturgicznych**, a po nim narada z głównym ceremoniarzem oo. Paulinów.

Bardzo prosimy, aby ci, którzy będą mieli uwagi i propozycje, a także pytania dotyczące tego Ceremoniału i omawianych w nim tematów, przesłali je pocztą elektroniczną jednocześnie na dwa adresy: kosmowskiwojciech@gmail.com oraz damian.koniecki@gmail.com.

Życzymy błogosławieństwa Bożego w codziennym trudzie i radości posługiwania.

ks. Marcin Loretz	Wojciech Kosmowski	Damian Koniecki	Kacper Krzywoń
moderator Centralnej Diakonii Liturgicznej Ruchu Światło-Życie	odpowiedzialny za Centralną Diakonię Liturgiczną Ruchu Światło-Życie	ceremoniarz Eucharystii 45. Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie	ceremoniarz Liturgii godzin 45. Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie

0. ZASADY KORZYSTANIA Z CEREMONIAŁU I UWAGI WSTĘPNE

0.1. Części ceremoniału i ich wykorzystanie

Część	Zawartość	Do kogo jest adresowana:
I	Ogólne reguły określające sposób wykonania posług liturgicznych	Wszyscy posługujący
II	Postawy liturgiczne – omówienie	Wszyscy posługujący (w celu ujednoczenia zwyczajów)
III	Gesty liturgiczne – omówienie	Wszyscy posługujący (w celu ujednoczenia zwyczajów)
IV	Postawy i gesty – Liturgia Godzin	Posługujący podczas Liturgii Godzin
V	Spis skrótów osób posługujących	Wszyscy posługujący
VI	Ustawienie w procesjach	Uczestnicy procesji Posługujący na Eucharystii zapoznają się z wersją dla Bazyliki i Kaplicy niezależnie od tego, gdzie w planie służą (miejsce celebracji może się zmienić)
VII	Zajmowanie miejsc w prezbiterium i w jego pobliżu	Posługujący w prezbiterium Posługujący na Eucharystii zapoznają się z wersją dla Bazyliki i kaplicy niezależnie od tego, gdzie w planie służą (jw.)
VIII	Omówienie poszczególnych posług	Wypełniający daną posługę Każdy zapoznaje się ze swoją posługą oraz z funkcjami tych posługujących, z którymi będzie współpracował (tj. zajmujący miejsca po tej samej stronie prezbiterium, wykonujący podobny rodzaj posługi np. ministranci ołtarza i posługa darów, uczestniczący w procesji na Ewangelię Dk, MŚ, T, N)
IX.1	Przykładowe komendy po łacinie	Służba liturgiczna w prezbiterium
IX.2 i 3	Warianty celebracji, podział funkcji	Ceremoniarze
IX.4	Celebracja uroczystej Jutrzni	Posługujący podczas Jutrzni
IX.5	Zdjęcia i rysunki z opisami	Wszyscy posługujący
IX.6	Modlitwy posługujących	Wszyscy posługujący – wspólna modlitwa i każdy winien zapoznać się ze swoją
IX.7	Obrzędy błogosławieństw w czasie KO	Wszyscy posługujący w czasie tych celebracji
IX.9 i 10	Sprawy do ustalenia: przedmioty potrzebne do przygotowania liturgii i sprawy do uzgodnienia z ceremoniarzem oo. Paulinów	Ceremoniarze

W redakcji niniejszego Ceremoniału zastosowano następujące skróty:

CLPB	Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów (2013)
CPL	Ceremoniał posług liturgicznych (1987)
KSL	Katechizm służby liturgicznej, wydanie III (2012)
OWLG	Ogólne Wprowadzenie do Liturgii Godzin (1992)
OWMR	Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, z III wydania Mszału (2002)
WLM	Wprowadzenie do lekcjonarza mszalnego, wyd. 2 (2011)

0.2. Potwierdzenie podjęcia posług

Wszyscy posługujący wyznaczeni przez diecezje (diakonie) powinni wcześniej potwierdzić podjęcie posługi, a na miejscu potwierdzić swoją obecność. Będą dla nich przygotowane m.in.:

- instrukcje liturgiczne (Ceremoniały KO); osobne instrukcje przygotowane są dla prezbiterów i diakonów (do wglądu),
- podział posług na poszczególne dni,
- teksty modlitwy powszechnej i komentarzy liturgicznych.

Jeśli nikt się nie zgłosi, to przedstawiciel CDL wyznaczy spośród obecnych na KO inną odpowiednią osobę. Jednocześnie prosimy osoby odpowiedzialne za poszczególne celebracje o odpowiednio wczesne zgłoszenie Ceremoniarzowi KO lub Odpowiedzialnemu za CDL (będą zajmowali miejsca 15-17 w XI rzędzie sektora A; poniżej także ich telefony), że nie ma osób wyznaczonych do podjęcia posługi.

0.3. Orientacyjne **TERMINY I MIEJSCA PRÓB:**

- MSZA ŚW.:** **sobota – BAZYLIKA** o godz. 14:15
 próba: sobota o godz. 11:00 (początek przed zakrystią klasztoru)
- niedziela – KAPLICA MATKI BOŻEJ** - o godz. 14:00
 próba w niedzielę o godz. 11:15 (początek przed zakrystią klasztoru)
- JUTRZNIA:** **sobota i niedziela – AULA O. KORDECKIEGO** o godz. 8:00
 próba o godz. 7:30 (aula)
- NIESZPORY:** **sobota – AULA O. KORDECKIEGO** o godz. 19:30
 próba: sobota o godz. 19:00 (aula)

OBCENOŚĆ NA PRÓBIE JEST OBOWIĄZKOWA!

UWAGA: Prosimy słuchać ogłoszeń – z przyczyn od nas niezależnych godziny i/lub miejsce próby mogą się zmienić.

Próby poprowadzą wyznaczeni ceremoniarze. Wszelką pomocą służyć będą:
 Damian Koniecki – główny ceremoniarz obu Eucharystii (tel. kontaktowy: 605 228 596),
 Kacper Krzywoń (tel. 782 913 340) – główny ceremoniarz liturgii godzin oraz Wojciech Kosmowski – odpowiedzialny za CDL (tel. kontaktowy: 605 550 017).

I. OGÓLNE REGUŁY OKREŚLAJĄCE SPOSÓB WYPEŁNIANIA POSŁUG LITURGICZNYCH

Ze względu na to, że nie da się przewidzieć wszystkich trudności, które mogą powstać podczas sprawowania liturgii warto mieć punkt odniesienia dla dostosowania przepisów liturgicznych do warunków panujących w danym zgromadzeniu. Tym punktem odniesienia mogą być poniższe zasady. Nie są one uszeregowane hierarchicznie, są one komplementarne w stosunku do siebie. W przypadku wątpliwości w zakresie jakichś szczegółowych rozwiązań należy wybrać takie rozwiązanie, które będzie zgodne z podanymi tu zasadami (lub niesprzeczne z nimi).

I.1. HIERARCHICZNOŚĆ

Znak osobowy jest jednym z najważniejszych znaków w liturgii. W *Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego* czytamy: "Każdy z uczestników zgromadzenia eucharystycznego ma prawo i obowiązek wnieść wkład we wspólne uczestnictwo, w zależności od stopnia święceń i od spełnianej funkcji. Wszyscy (...) mają czynić tylko to wszystko, co do nich należy, aby w ten sposób w samym porządku akcji liturgicznej ukazywał się Kościół ze swą strukturą różnych święceń i posług" (OWMR 58). Podział funkcji nie jest zatem przypadkowy, ma się przezeń objawić Kościół w całym swoim bogactwie (por. CLPB 18-19).

Konsekwencje tej zasady:

- a) **Osobą najważniejszą jest główny celebrans** (zwłaszcza jeśli jest nim biskup!). Należy zatem unikać takich czynności, które mogłyby go przesłaniać. Odpowiednio powinien się ustawić ministrant księgi. Główny celebrans nie ustępuje miejsca przewodniczenia po to, by np. koncelebrans miał lepszy dostęp do mikrofonu podczas odmawiania Modlitwy Eucharystycznej. Dodatkowy mikrofon podaje pomocnik ceremoniarza. Nikt nie przechodzi pomiędzy głównym celebransem a ołtarzem.
- b) **Osoby pełniące funkcję liturgiczną** powinny pochodzić ze zgromadzenia, które w danej liturgii uczestniczy. Zespół służby liturgicznej nie powinien składać się z fachowców "obsługujących" liturgię, podczas gdy inni tylko się przyglądają. Jest to powołanie i służba, wyróżnienie (KL 26-29) do których są wezwani wszyscy wierzący (OWMR 62) na mocy chrztu św. (KL 14). O tym jak dobierać osoby przygotowujące liturgię traktuje m.in. fragment poświęcony posłudze ceremoniarza liturgicznego.
- c) **Strój liturgiczny** wskazuje na osobę pełniącą daną posługę (funkcję). Strojem służby liturgicznej w prezbiterium jest alba (nie należy zapomnieć o jej przywiezieniu!). Strój liturgiczny osób pełniących posługę poza prezbiterium niech nie będzie przypadkowy ale odświętny, odpowiadający godności spełnianych czynności np. biało czarny (zob. WLM 54, CPL 78-79). Należy uwzględnić też charakter dnia liturgicznego (dzień powszedni - niedziela i święto). Strój osób wypełniających posługę ładu może być taki, by były one łatwo rozpoznawalne, by można się zwrócić do nich o pomoc w razie potrzeby (CPL 78). Podczas Kongregacji stosujemy identyfikatory.
- d) **Jeśli są obecni diakoni, akolici, lektorzy ustanowieni przez biskupa to nie powinni siedzieć w kościele, ale spełniać sobie właściwą posługę liturgiczną** (gdyby było ich za dużo - to przynajmniej część z nich).

- e) **Nie należy mnożyć funkcji** poza oczywistą koniecznością: “Jeżeli jest więcej lektorów i istnieje potrzeba kilku czytań, wypada je rozdzielić między nich” (WLM 52, por. OWMR 96). Posługi podczas KO spełniają tylko osoby do tego wybrane - każda z nich pełni konkretną funkcję, nie ma “statystów” jak to zdarza się w niektórych parafiach.

I.2. PROSTOTA

Obrzędy liturgiczne powinny odznaczać się szlachetną prostotą, należy unikać niepotrzebnych powtórzeń (KL 34). Wynika z tego wnioszek, że wszystko co robimy w czasie liturgii powinno mieć swój głęboki sens i cel.

Konsekwencje:

- a) Mnożeniem znaków jest np. przyklęknięcie i skłon głowy po dojściu do ołtarza jeśli w prezbiterium jest tabernakulum (poprzez przyklęknięcie oddajemy cześć zarówno przed ołtarzem, jak i przed Najświętszym Sakramentem, zob. KSL 128.3). Należy tu pamiętać o tym, że **centrum akcji liturgicznej jest ołtarz!**
- b) Wielkim uproszczeniem akcji liturgicznej jest konsekwentny podział na część Słowa Bożego i część darów. Chodzi o to by np. ministranci ołtarza nie siedzieli po stronie ambony. Unika się dzięki temu niepotrzebnego przechodzenia, rozgardiaszu.

I.3. PORZĄDEK I DOKŁADNOŚĆ

Porządek i dokładność to istotne cechy celebracji liturgicznej (KL 29, OWMR 69).
Konsekwencje:

- a) Porządek najłatwiej osiągnąć **podporządkowując się poleceniom ceremoniarza** nawet wtedy, gdy wydają się błędne. Ceremoniarz odpowiada bowiem za przebieg akcji liturgicznej (OWMR 69, CLPB 34-36, KSL 122).
- b) O porządku i jedności świadczy w liturgii **jednakowa postawa ciała** przyjmowana przez uczestników (OWMR 20, 62).
- c) Siedzenia dla ministrantów należy tak umieścić, by mogli łatwo spełniać powierzone im czynności (OWMR 271).

I.4. STARANNE PRZYGOTOWANIE

OWMR 73 podkreśla konieczność dobrego przygotowania każdej akcji liturgicznej.
Konsekwencje:

- a) **Wszyscy zainteresowani uczestniczą w przygotowaniu liturgii** (krąg liturgiczny, instrukcja dla służby liturgicznej). W przygotowaniu uczestniczy zespół animatorów liturgicznych (KSL 62-63).
- b) Zapoznanie się z tym ceremoniałem na pewno ułatwi staranne przygotowanie (kolejnym źródłem informacji jest „Katechizm służby liturgicznej”, „Ceremoniał posług liturgicznych” oraz „Ceremoniał Liturgicznej Posługi Biskupów”).
- c) **Próby służby liturgicznej** powinny odbywać się przed poszczególnymi celebracjami. Każdy z posługujących powinien poświęcić trochę czasu na przemyślenie czy wie co zrobić krok po kroku. Jeżeli w życiu przygotowujemy się do ważniejszych spotkań to tym bardziej powinniśmy przygotowywać się do spotkania najważniejszego: z Bogiem działającym w świętej liturgii.

- d) **Każdy dba o własną funkcję**, tj. lektorzy pilnują, by na ambonie znalazł się lekcjonarz, ministrant księgi - by był mszał i odpowiednia ilość tekstów Modlitw Eucharystycznych dla koncelebransów, osoby odpowiedzialne za procesję z darami - by były przygotowane na stoliku dary, itd. Nadzór nad tym sprawuje ceremoniarz i Brat Zakrystian (KSL 62, 63). Z racji warunków panujących w Częstochowie nie zawsze będzie możliwe przygotowanie wszystkiego odpowiednio wcześniej - tym większy obowiązek spoczywa na ceremoniarzu i posługujących.

Procedura przygotowania przedmiotów potrzebnych do sprawowania liturgii:

- Brat Zakrystian przygotowuje wszystkie rzeczy potrzebne do sprawowania liturgii w niezbędnej ilości w zakrystii (np. komunikanty) albo bezpośrednio w prezbiterium (np. Mszał)
- Na miejsce sprawowania liturgii zanoszą je (albo upewniają się czy są przygotowane) osoby pełniące odpowiednie posługi (zob. KSL 131-134).
- Ceremoniarz sprawdza czy wszystko jest przygotowane.

I.5. POBOŻNOŚĆ

O jej znaczeniu jest mowa w KL 29. Jest to ze strony ascetycznej zasada podstawowa.

Wnioski:

- a) **Posług liturgicznych nie można podejmować "w biegu"**, w roztargnieniu, myśląc o innych sprawach. Należy w związku z tym stworzyć odpowiednią, modlitewną atmosferę.
- b) **Przygotowanie do liturgii nie powinno dokonywać się do ostatniej chwili.** Najlepiej, gdy 5 min przed liturgią wszystko jest zaniezione i sprawdzone i cały zespół służby liturgicznej pod przewodnictwem głównego celebransa modli się w zakrystii.
- c) Warto też **otoczyć modlitwą przed liturgią** wszystkie te osoby, które będą reprezentowały, wyrażały poprzez liturgiczną posługę, nasze wspólnoty. Ideałem byłoby przeżycie kręgu liturgicznego.
- d) Liturgia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego - także więc źródłem i szczytem pobożności (KL 10-11). **Zadania pełnione w życiu powinny w świadomości posługujących znaleźć dopełnienie i zostać uświęcone w liturgii.**

II. POSTAWY LITURGICZNE:

Warto sobie przypomnieć, że **jednakowa postawa ciała "jest znakiem wspólnoty i jedności"** (OWMR 20). W wielu parafiach i wspólnotach postawy mogą nieco różnić się od podanych niżej - nie chodzi o to, by je zmieniać na siłę. W parafii na mocy Kodeksu Prawa Kanonicznego za kształt liturgii odpowiada ks. proboszcz (kan. 528, par. 2) i z nim należy przedyskutować ewentualne dostosowanie postaw liturgicznych w parafii do odpowiadających odnowionej liturgii - jeśli dotychczas były z nimi sprzeczne.

Poniżej podano normy dotyczące postaw liturgicznych w Kościele Polskim według "Instrukcji Episkopatu Polski dla duchowieństwa w związku z wydaniem nowego mszału ołtarzowego", nr 28 (w cudzysłowie), zob. też OWMR 42-44.

W pogłębieniu znaczenia poszczególnych postaw i gestów mogą pomóc następujące lektury: R. Guardini, Znaki święte, Wrocław 1982 r., s. 36-38, T. Sinka, Symbole liturgiczne, Kraków 1991 r., s. 42-43.

II.1. POSTAWA STOJĄCA

Oznacza wolność dzieci Bożych, radość płynącą ze zmartwychwstania Chrystusa, gotowość do służby. Przyjmuje się ją:

- “a) od wejścia kapłana do kolekty włącznie;
- b) podczas śpiewu przed Ewangelią, w czasie Ewangelii, wyznania wiary i modlitwy powszechnej
- c) od wezwania *Módlcie się, aby...* aż do: *Baranku Boży...*, z wyjątkiem modlitwy epikletycznej i słów przeistoczenia;
- d) w czasie modlitwy po Komunii i zakończenia Mszy św.”

II.2. POSTAWA SIEDZĄCA

Jest postawą słuchania, tego co mówi Bóg. Można ją przyjmować (jeśli są miejsca):

- “a) w czasie czytań i psalmu responsoryjnego;
- b) w czasie homilii;
- c) w czasie przygotowania darów [wstajemy na okadzenie głównego celebransa, a gdy nie stosuje się kadzidła – na słowa *Módlcie się, aby moją i waszą ofiarę...*];
- d) w czasie rozdzielania Komunii św. i milczenia po Komunii św.”

II.3. KLĘCZĄCA

Jest wyrazem uwielbienia, uniżenia się przed Bogiem, adoracji. Klęczymy:

- “a) w czasie modlitwy epikletycznej i przeistoczenia;
- b) na słowa *Oto Baranek Boży; Panie, nie jestem godzien;*
- c) w czasie przyjmowania Komunii św. jeśli okoliczności na to pozwalają [np. jeśli nie ma zbyt dużego tłoku, W.K.]”

Należy zwrócić tu uwagę, że postawę klęczącą na słowa: *Oto Baranek Boży...* przyjmujemy nie wcześniej niż po przyklęnięciu celebransa.

Podczas rozdzielania Komunii św. wierni, którzy aktualnie nie przyjmują Komunii mogą klęczeć, siedzieć, bądź stać. Służba liturgiczna przyjmuje postawę siedzącą.

III. GESTY LITURGICZNE:

III.1. PRYKŁĘKNIECIE

Jest znakiem czci, adoracji, uniżenia przed Bogiem, uwielbienia. **Prykleka się na prawe kolano** (CLPB 69). Ten gest czyni się po wejściu do kościoła, gdy jest Najświętszy Sakrament oraz wtedy, gdy wychodzi się ze świątyni albo przechodzi przed Najświętszym Sakramentem (OWMR 233, CLPB 71, Przepisy Wykonawcze Konferencji Episkopatu Polski do Instrukcji „*Inaestimabile donum*”, 1-11.XII.1980 r., nr III).

W procesji wejścia gest ten wykonują kapłani i ministranci parami po dojściu do ołtarza, a nie w czasie procesji (por. CLPB 130, 195). Nie wykonują przykleknienia ani głębokiego skłonu ci, którzy coś niosą w procesji - ministranci światła, ministrant krzyża oraz diakon niosący Ewangeliarz wykonują skłon głowy (zob. CLPB 70-71). Przykleknienie obowiązuje też przed krzyżem od Adoracji Krzyża w czasie Liturgii Męki Pańskiej aż do rozpoczęcia Wigilii Paschalnej (CLPB 69).

III.2. SKŁON GŁOWY

Wykonuje się na znak czci wymawiając imiona Jezusa, Maryi i świętego, na którego cześć sprawuje się liturgię (OWMR 234a, CLPB 68a).

III.3. GŁĘBOKI UKŁON

Wykonuje się jako znak czci wobec ołtarza jeśli nie ma tabernakulum z Najświętszym Sakramentem (CLPB 68b), przechodząc przed ołtarzem, opuszczając lub wchodząc do prezbiterium (CLPB 72) oraz wobec biskupa przed i po odejściu od niego z racji pełnionej posługi oraz przechodząc przed nim (CLPB 76). Turyferariusz i nawikulariusz skłaniają się także przed i po okadzeniu koncelebransów i wiernych, natomiast nie skłaniają się do ołtarza i darów złożonych na ofiarę w Mszy Świętej (CLPB 91).

Pochylenie tułowia na znak czci wobec tajemnicy Wcielenia wykonuje się w czasie Credo (z wyjątkiem Uroczystości Narodzenia i Zwiastowania Pańskiego, kiedy się kłęką) na słowa: *I za sprawą Ducha św. przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem* (OWMR 137, Instrukcja Episkopatu Polski dla duchowieństwa w związku z wydaniem nowego mszału ołtarzowego z 11.III.1987 nr 29).

Należy zwrócić uwagę na przepis, że jeśli Komunię św. przyjmuje się na stojąco, to wiernym „usilnie zaleca się, ażeby podchodząc procesjonalnie, wyrazili należny szacunek przed przyjęciem Sakramentu, w odpowiednim miejscu i czasie, aby nie zakłócać podchodzenia i odchodzenia wiernych” (Instrukcja *Eucharisticum misterium* 34b). Znakiem najbardziej uniwersalnym i możliwym do uczynienia nawet w największym tłoku jest głęboki skłon. Jest to *wniosek* z tekstów liturgicznych.

III.4. UDERZENIE SIĘ W PIERSI

To znak usposobienia pokutnego i żalu za grzechy. Podczas wykonywania tego gestu wskazujemy na serce człowieka uważane za źródło i siedlisko grzechów.

Należy podkreślić, że mówiąc *Moja wina...* **podczas aktu pokutnego** wykonujemy ten gest **jeden raz** (by nie było niepotrzebnych powtórzeń). Nie wykonujemy tego gestu mówiąc *Baranku Boży, który gładzisz...* oraz *Panie, nie jestem godzien...*, bo formuły te nie są wyznaniem win („*Enchiridion liturgicum*” 1424).

III.5. ZNAK POKOJU

Znak pokoju i miłości, wyraz jedności zgromadzenia (a nie przebaczenia, bo o tym znaczeniu dokumenty nie wspominają! - OWMR 82). Przekazujemy go przez **podanie ręki** (traktujemy nasze zgromadzenie jako grupę specjalną, Instrukcja dotycząca odprawiania Mszy świętych dla grup specjalnych, nr 2a). Zgodnie z nowym OWMR można wypowiedzieć aklamację „Pokój Pański niech zawsze będzie z tobą” (tracą moc stare przepisy o zakazie wypowiedzenia aklamacji - OWMR z 1986 r. 56B, zob. też cyt. Instrukcja Episkopatu Polski dla Duchowieństwa w Związku z Wydaniem Nowego Mszału Ołtarzowego z 11.III.1987 r. nr 25).

III.6. ZNAK KRZYŻA

- a) **duży** - wykonujemy tylko na początku i końcu Mszy św. zaznaczając, że wszystko czynimy w imię Trójcy św. (OWMR 124, 185)
- b) **mały** - na czole, ustach i sercu (by Ewangelia była w naszym umyśle, na naszych wargach i w naszym sercu) czynimy wraz z głównym celebransem przed Ewangelią, gdy ten wypowiada formułę: *“Słowa Ewangelii według świętego ...”* (CLPB 74)

III.7. PROCESJA

Jest aktem czci Boga, wskazuje na pielgrzymi charakter Ludu Bożego. Podczas Eucharystii przeżywamy procesję na wejście, z Ewangelią, z darami, komunijną i wyjścia (procesja należy do gestów liturgicznych OWMR 44). Tempo procesji nie może być zbyt szybkie ani zbyt wolne, pamiętać o tym muszą prowadzący procesję.

IV. POSTAWY I GESTY PODCZAS LITURGII GODZIN

(na podstawie OWLG 263-266)

IV.1. POSTAWA STOJĄCA

jest przyjmowana:

- a) podczas Wezwania i wersetów rozpoczynających każdą godzinę
- b) podczas hymnu
- c) podczas pieśni z Ewangelii,
- d) podczas prośb, Ojciec nasz i modlitwy końcowej

IV. 2. POSTAWA SIEDZĄCA

jest przyjmowana:

- a) podczas czytań,
- b) podczas homilii i psalmów
- c) podczas responsorium

IV. 3. ZNAK KRZYŻA

należy uczynić:

- a) duży:
  - na początku Godziny przy słowach *“Boże, wejrzyj ku wspomnieniu memu”*
  - rozpoczynając jedną z pieśni z Ewangelii: kantyk Zachariasza (Jutrznia), kantyk Maryi (Nieszpory), kantyk Symeona (Kompleta)
  - przyjmując błogosławieństwo
- b) mały (na wargach) przy słowach *“Panie, otwórz wargi moje”*

V. SPIS SKRÓTÓW OSÓB PEŁNIĄCYCH POSŁUGI

Wykaz ten dotyczy uroczystej Mszy św., koncelebrowanej, której przewodniczy biskup i dlatego różni się od spisu zawartego w KSL 118. W poniższym spisie uwzględniono także skróty odnoszące się do posług spełnianych poza prezbiterium.

Rys. 1 (s. 41)

VI. USTAWIENIE W PROCESJACH

VI.1. MSZA ŚW.

Ustawienie służby liturgicznej w zakrystii ukazuje **Rys. 2** (s. 41)

VI.1.1. KAPLICA *(nie używa się kadzidła!)*

- **wejście:**

MP Cs	Kns .... Kns	L	Ps	MŚ	
	Bp	Dk*		+	→
MM MK	Kns .... Kns	OŁ	OŁ	MŚ Cd	

* drugi diakon (jeśli jest) idzie przy ks. biskupie

Po dojściu do ołtarza usługujący klękają parami, po czym udają się na swoje miejsca (zob. szkic i zdjęcie Kaplicy) tak jednak, by było przejście dla kapłanów. Gdy biskup dojdzie do ołtarza, oddaje mitrę i pastorał, następnie klęka wraz ze wszystkimi i odbywa się odsłonięcie Obrazu. Potem biskup wstaje, całuje ołtarz i udaje się do miejsca przewodniczenia.

UWAGA DLA POSŁUGUJĄCYCH W KAPLICY CUDOWNEGO OBRAZU:

Należy pamiętać, że w Kaplicy jest bardzo mało miejsca i należy tak się ustawiać, by najbliżej wejścia do prezbiterium stali ci, którzy akurat są potrzebni np. L1, Ps, MK (nie można zajmować stałych miejsc).

- **wyjście:** MŚ przed błogosławieństwem idą po świece do zakrystii, ustawiają się przed ołtarzem wraz z + w następującym porządku:

Rys. 14 (s. 48)

Wszyscy, którzy niczego nie niosą przyklękają. Następnie rusza procesja do zakrystii. Należy to zrobić sprawnie, by koncelebransi nie wyprzedzili posługujących.

VI.1.2. BAZYLIKA

- **wejście:** za balaski dochodzą przejściem po stronie darów, klękają parami, udają się na swoje miejsca.

Rys. 3 (s. 42)

- **wyjście:** jak w Kaplicy

VI.2. LITURGIA GODZIN - AULA *(nie używa się kadzidła!)*

VI.2.1. JUTRZNIA

Odbywa się w Auli Ojca Kordeckiego. W Auli „zakrycia” mieści się naprzeciw prezbiterium przy ścianie, przy wejściu od strony klasztoru.

Ustawienie i przebieg procesji wejścia (Aula):

- bez biskupa: Rys. 16 (s. 49)

- z biskupem: Rys. 17 (s. 49)

W procesji wejścia idzie się środkowym przejściem, procesja rusza w lewo. Po dojściu przed ołtarz MŚ i + kładą niesione przez siebie przedmioty na miejsce, czynią skłon do ołtarza i udają się do krzeseł, kapłan i pozostali posługujący czynią skłon przed ołtarzem i udają się na miejsca.

Wyjście: po błogosławieństwie kapłan całuje ołtarz – w tym czasie MŚ biorą świece z ołtarza i wraz z + formują procesję, następnie wraz z kapłanem czynią głęboki skłon w stronę ołtarza i wychodzą tą samą drogą.

VI.2.2. NIESZPORY

Są one sprawowane w Auli - obowiązują uwagi jw.

VII. ŚWIĘTE MIEJSCE ZAJMOWANIE MIEJSC W PREZBITERIUM I W JEGO POBLIŻU

"Siedzenia dla ministrantów należy umieścić w najdogodniejszym miejscu w prezbiterium, by mogli łatwo spełniać powierzone im czynności." (OWMR 310)

VII.1. BAZYLIKA

Fot. 4, 5 (s. 63)

VII.2. KAPLICA CUDOWNEGO OBRAZU

W kaplicy jest bardzo mało miejsca, stąd nie zaznaczono gdzie mają stać konkretne osoby. Podczas liturgii trzeba często przesuwać się, by zrobić miejsce innym posługującym np. komentatorki ustępują miejsce przy mikrofonie wypowiadającym intencje modlitwy wiernych, członkowie zespołu podczas procesji wejścia przesuwiają się w kierunku ołtarza, za przejście, by umożliwić poruszanie się przechodzącym kapłanom.

Fot. 1 (s. 61)

VII.3. AULA OJCA KORDECKIEGO (Jutrznia i Nieszpory)

Fot. 2, 3 (s. 62)

VIII. Omówienie poszczególnych posług

VIII.1. POSŁUGI WYNIKAJĄCE ZE ŚWIECEN

VIII.1.1. BISKUP

Przewodniczy liturgii z racji przyjętych święceń i funkcji w Kościele. Z nim należy uzgadniać wszystkie szczegóły celebracji - zależnie od potrzeb.

VIII.1.2. PREZBITER

W Bazylice podchodzą przejściem po stronie darów, klękają na wysokości ołtarza, całują ołtarz i przejściem po stronie ambony odchodzą **zajmując miejsca począwszy od pierwszego rzędu** - **Rys. 3** (s. 42).

W Kaplicy podchodzą środkiem, całują ołtarz i odchodzą na boki i za balustradą udają się na swoje miejsca (**zajmują je począwszy od pierwszego rzędu**) - **Fot. 2** (s. 62).

Komunia św. kapłanów wygląda w taki sposób jak dochodzenie do ołtarza (patrz też **Rys. 11** s. 46). Wiernych komunikuje kilku kapłanów (w tym przewodniczący), którzy pierwsi przyjmą Komunię św. (zwykle po 2 w każdej nawie bocznej i 4 w głównej). Szczegółowe wskazówki przekazuje ceremoniarz przed celebracją - w zakrystii. Puszki z komunikantami są przygotowywane przez Brata Zakrystiana (zazwyczaj są w tabernakulum, ale czasem przynosi się je z innego miejsca).

Po błogosławieństwie i ucałowaniu ołtarza ustawiają się przed ołtarzem w porządku, który ukazuje **Rys. 14** (s. 48).

VIII.1.3. DIAKON

1. Diakoni pełnią swoją posługę parami. Jeden diakon pełni posługi związane ze słowem, drugi - posługę darów. Podczas okadzenia obaj idą z GC.

2. Posługa słowa: diakon niesie w procesji Ewangeliarz. Po położeniu go na ołtarzu klęka, całuje ołtarz wraz z GC i udaje się na miejsce. Procesja na Ewangelię - jak w części poświęconej MŚ. Podczas Liturgii Eucharystycznej asystuje przy Mszaie. Wypowiada formuły zarezerwowane diakonowi: *Przekażcie sobie znak pokoju i Idźcie w pokoju Chrystusa*.

3. Posługa darów: diakon idzie w procesji wejścia przy GC. Wraz z nim przyklęka, całuje ołtarz, po okadzeniu idzie na miejsce, pomaga w odbieraniu darów, przygotowaniu darów, puryfikuje.

VIII.2. POSŁUGA AKOLITY I JEGO POMOCNIKÓW

VIII.2.1. MINISTRANCI OŁTARZA

1. Przed Mszą św. przygotowują:

- a) kielich z puryfikaterzem, palką, pateną z hostią (w przypadku koncelebry potrzeba 2x mniej hostii niż kapłanów + 1 jeśli jest nieparzysta ilość kapłanów) i z welonem w kolorze dnia,
- b) ampułki z winem i wodą, tackę do lavabo i ręczniczek,
- c) puszki z komunikantami (w razie potrzeby),
- d) pomagają pełniącym posługę darów ustawić stolik z darami Po modlitwie wiernych i komentarzu przed procesją z darami (nigdy w trakcie!) przynoszą na ołtarz:
  - kielich przykryty palką (welon zdejmują już na kredensie),
  - puszki.

2. USTAWIENIE PRZEDMIOTÓW NA OŁTARZU (Bazylika):

Rys. 6 (s. 44)

3. USTAWIENIE PRZEDMIOTÓW NA OŁTARZU (Kaplica Cudownego Obrazu):

Rys. 7 (s. 44)

4. Pomagają kapłanowi odebrać dary (wraz z diakonem) stojąc po jego prawej stronie (Bazylika) albo po stronie lewej (Kaplica Cudownego Obrazu); jest to strona darów, chodzi o to, by niepotrzebnie nie przechodzić na drugą stronę prezbiterium.

Rys. 8 (s. 45)

5. Jeden z nich podchodzi do kapłana z ampułkami z winem i wodą w trakcie modlitwy kapłana: *Błogosławiony jesteś, Panie, Boże wszechświata...* . Ampułki trzyma zwrócone uszkiem do celebransa. Bliżej ołtarza trzyma ampułkę z winem. Po odebraniu ampułki z wodą od kapłana czyni skłon głowy i odchodzi.

6. Podchodzą z lavaterzem tj. naczyniem w kształcie dzbanka (lub z ampułką) z wodą i tacą, na którą spływa woda (1 ministrant) i ręczniczkami (2 ministrant) po okadzeniu ołtarza (jeśli jest przewidziane) albo w trakcie modlitwy: *Przyjmij nas, Panie...* (ministranci wody).

7. Po przyjęciu Komunii przez głównego celebransa wraz z ministrantem księgi przygotowują ołtarz do Komunii koncelebransów (zdejmowany jest Mszał z ołtarza, ustawiane są trzy albo dwa – kaplica - naczynia z wodą i puryfikaterze).

Zob.: **Kaplica, Fot. 1 (s. 61)**

8. Ustawienie w czasie komunikowania (jeśli warunki pozwolą na użycie paten; zawsze ministrant ołtarza lub pomocnik ceremoniarza – strona darów z pateną idzie wraz z ks. biskupem):

Oł Bp	Oł Kns

I - wierni przyjmujący Komunię św.; po jej przyjęciu odchodzą środkiem

9. Trzymając pateny stoją po prawej stronie komunikującego, pateny trzymają równo, nie dotykając ubrania wiernych przystępujących do Komunii św.

10. Po oczyszczeniu paten kładą je na kredensie.

11. Jeden z ministrantów podchodzi do puryfikującego z wodą i winem, nalewa jedno lub drugie w zależności od tego, na co kapłan (diakon, akolita) wskaże. Znakiem, że jest już dość jest lekkie uniesienie kielicha przez puryfikującego. Ministrant odchodząc czyni skłon głowy, czeka aż skończy się puryfikacja i - jeśli nie zrobi tego kapłan - ubiera kielich. Zawsze musi zanieść kielich i oczyszczone puszki na kredens. Na kredensie nakrywa kielich welonem.

VIII.2.2. MINISTRANT KRZYŻA

- 1) miejsce w procesji: za T, N pomiędzy MŚ,
- 2) jeśli jest wąskie przejście to + idzie za MŚ,
- 3) po dojściu do ołtarza czyni skłon głowy (CLPB 70), po czym udaje się na swoje miejsce,
- 4) przed błogosławieństwem ustawia się z MŚ na środku przed ołtarzem (przedsoborowym w kaplicy, posoborowym w Bazylice). Skłaniają głowę wówczas, gdy wszyscy przyklękają,
- 5) po rozestaniu ("*Idźcie w pokoju Chrystusa*") i odpowiedzi wiernych ("*Bogu niech będą dzięki*") udaje się do zakrystii.

VIII.2.2. MINISTRANCI ŚWIATŁA

Poniższe uwagi odnoszą się – jeśli nie podano inaczej – do Eucharystii w Bazylice:

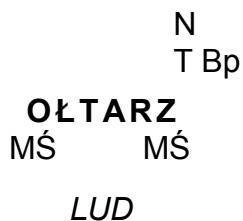
- 1) w procesji wejścia idą po bokach +, jeśli przejście jest wąskie - idą przed + (poprzedzając wskazują na krzyż, a nie idą za nim oświetlając plecy niosącego krzyż),
- 2) po dojściu do ołtarza czynią skłon głowy, odnoszą świece do zakrystii i siadają na swoje miejsca
- 3) Procesja na Ewangelię w Bazylice:

OGÓLNY SCHEMAT:

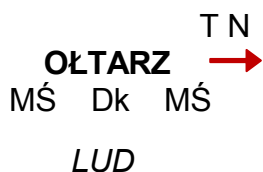
- MŚ w trakcie psalmu (lub II czytania - niedziela) idą do zakrystii po świece,
- podczas śpiewu przed Ewangelią MŚ wraz z diakonem podchodzą do ołtarza (1) i na znak diakona czynią głęboki ukłon, po czym diakon bierze Ewangeliarz
- gdy diakon odwróci się czynią to jednocześnie MŚ i wszyscy razem idą do ambony ustawiając się przy niej twarzą do proklamującego Ewangelię,
- w czasie błogosławieństwa Ewangeliarzem MŚ stają przed ołtarzem, a po błogosławieństwie odnoszą świece do zakrystii i wracają na swoje miejsca

OMÓWIENIE SZCZEGÓŁOWE:

- a) NASYPANIE KADZIDŁA (T i N wychodząc z zakrystii idą za ołtarzem przedsoborowym na drugą stronę prezbiterium, MŚ podchodzą do ołtarza)

- b) DIAKON SCHODZI, BY OTRZYMAĆ BŁOGOSŁAWIENSTWO, PO CZYM BIERZE EWANGELIARZ Z OŁTARZA; (T i N po nasypaniu kadzidła ustawiają się tak, by diakon mógł przejść, po czym wraz z MŚ i Dk idą procesyjnie do ambony)

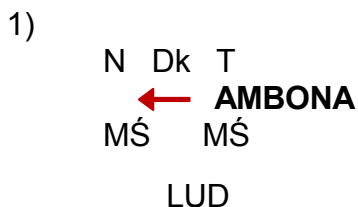

- c)
- T N
MŚ Dk MŚ ↓
- AMBONA**
- LUD*

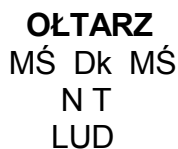
- d) USTAWIENIE PODCZAS PROKLAMACJI EWANGELII (MŚ, T, N ustawiają się twarzą do proklamującego Ewangelię)

Rys. 5 (s. 43)

- e) PO EWANGELII

- 2) SKŁON PRZED OŁTARZEM (Dk i MŚ)

- 3) N i T udają się do zakrystii a Dk i MŚ na swoje miejsca

4) Procesja na Ewangelię w Kaplicy:

- a) MŚ podchodzą do ołtarza gdy diakon po błogosławieństwie udaje się do ołtarza (świece biorą z zakrystii),
- b) gdy Dk weźmie Ewangeliarz wszyscy udają się procesyjnie do ambony,
- c) MŚ stają pod amboną twarzami do Dk,
- d) po Ewangelii odchodzą ze świecami na środek (między nimi idzie Dk),
- e) po skłonie Dk przed ołtarzem udają się do zakrystii gdzie odnoszą świece, a potem wracają na swoje miejsca.

5) Liturgia Eucharystyczna:

- a) pomagają C i MK rozdać kanony koncelebransom podczas *Sanctus*
- b) zbierają kanony po Amen kończącym doksologię (*Przez Chrystusa...*).

6) Obrzędy zakończenia

Przed błogosławieństwem ustawiają się z + na środku przed ołtarzem (przedsoborowym w Kaplicy, posoborowym w Bazylice). Skłaniają głowę wówczas, gdy wszyscy przyklękają i wychodzą do zakrystii długą drogą.

VIII.2.3. MINISTRANCI KADZIDŁA (Eucharystia w Bazylice)

1) zadania podstawowe:

- rozpalenie co najmniej 15 minut przed Mszą św. (przy pomocy świeczki albo denaturatu) i utrzymanie ognia (rozkręcanie); ideałem są węgielki równomiernie rozpalone do czerwoności,
- po liturgii należy zgasić węgielki i usunąć je z kociołka w miejsce wskazane przez Brata Zakrystiana.

2) uwagi ogólne dotyczące poprawności służenia:

- a) niosąc kadzidło nie przyklękają (klękają podczas konsekracji oraz przy nasypywaniu kadzidła przed Ewangelią jeśli jest biskup),
- b) gdy nie wypełniają funkcji przebywają w zakrystii, włączają się dopiero w procesję komunijną [jeśli jest przewidziana], po czym zajmują miejsca przy ołtarzu,
- c) sposób trzymania:
  - łądki: w lewej ręce od dołu, prawą ręką zamykają i otwierają przykrywkę,
  - kadzielnicy: w lewej ręce, witkę kadzielnicy bierze 2 lub 3 palcami, a witkę łańcuszka kciukiem (dzięki temu może jedną ręką regulować wysokość pokrywy kadzielnicy),
  - prawą rękę trzymają na piersi.
- d) niesienie kadzidła w procesji:
  - T idzie zawsze po prawej stronie N,
  - jeśli muszą iść kolejno to najpierw idzie N, za nim T,
  - w procesjach (z wyjątkiem eucharystycznych) idą zawsze na czele.

3. Zadania szczegółowe:

a) nasypanie kadzidła:

- N otwiera wieczko łądki (w zakrystii nabiera na łyżeczkę kadzidło i tak wysuwa łyżeczkę by można ją było łatwo uchwycić),
- T podciąga najwyżej jak może pokrywę kadzielnicy,
- prawą ręką ujmuje łańcuszki tuż nad pokrywą i podnosi kadzielnicę na wysokość bioder celebransa, by ten mógł z łatwością nasypać kadzidło (nie chwytą się kadzielnicy za pokrywę - jest to nieestetyczne i grozi poparzeniem!),
- opuszcza kadzielnicę w dół i opuszcza pokrywę.

b) podawanie kadzielnicy:

- Dk albo C lewą ręką do jego prawej, prawą ręką przytrzymuje łańcuszki tuż nad pokrywą,

c) odbieranie kadzielnicy:

- prawą ręką odbiera górną jej część (witki),
- lewą ręką chwytą łańcuszki tuż nad pokrywą,
- opuszcza dolną część kadzielnicy,
- przekłada górną część kadzielnicy do lewej ręki.

d) okadzanie:

- okadzanie to wykonywanie ruchów wahadłowych kadzielnicą,
- wykonuje się je idąc w procesjach (nie wolno kołysać się całym ciałem),
- przy okadzaniu poza procesją np. celebransa, ludu, Postaci Eucharystycznych lewa ręka pozostaje w bezruchu na wysokości piersi, prawą chwytą się łańcuszki tuż nad pokrywą i okadza się,
- stosuje się trzy pociągnięcia kadzidła (nie należy podczas okadzania uderzać łańcuszkami o siebie; T i N mają okadzać, a nie dzwonić).

4. Posługa podczas liturgii Mszy św.:

- a) idą do góry zaraz po oddaniu czci ołtarzowi, stają po lewej stronie (patrzac do ołtarza), tak, by kapłani mogli przejść do ucałowania ołtarza,
- b) po ucałowaniu ołtarza podchodzą do Cel w celu nasypania kadzidła,
- c) odwracają się i robią kilka kroków do tyłu, a nie idą tyłem! (z Cel podczas okadzenia idą asystujący diakoni) po zakończeniu okadzania i odebraniu kadzidła wychodzą,
- d) procesja na Ewangelię - patrz: część o MŚ,
- e) okadzenie darów ofiarnych - jak okadzenie ołtarza,
- f) okadzenie na Podniesienie:
  - wychodzą na *Sanctus*,
  - diakon stojący po stronie darów schodzi na dół, następuje nasypanie kadzidła i okadzenie,
  - wychodzą do zakrystii po aklamacji po Przeistoczeniu (ze względów architektonicznych),
- g) w procesji wyjścia nie idą z kadzidłem.

5. Posługa podczas Nieszporów i Jutrznii (w czasie KO nie jest przewidziana):

- a) w procesji wejścia idą bez kadzidła zaraz za MŚ i +,
- b) okadzenie ołtarza, krzyża, GC i wiernych odbywa się w czasie *Magnificat* (Nieszpory) i *Benedictus* (Jutrznia),

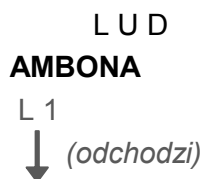
- c) Okadzenie wiernych wygląda następująco: po okadzeniu GC posługujący udają się na prawą stronę przestrzeni przed prezbiterium i okadzają wiernych siedzących po prawej stronie prezbiterium, następnie udają się na lewą stronę i okadzają wiernych siedzących po tej stronie prezbiterium. Po okadzeniu udają się najkrótszą drogą do góry, gdzie gaszą ogień, zostawiają T i N i wracają do prezbiterium.

VIII.3. POSŁUGA LEKTORA I INNYCH OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJE ZWIĄZANE ZE SŁOWEM

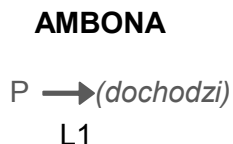
VIII.3.1. LEKTOR

1. Przed liturgią zapoznaje się z czytaniem (każdorazowo są z dnia; w niedzielę należy się upewnić, czy będzie wersja krótsza czy dłuższa), sprawdza lekcjonarz i kładzie na ambonie.
2. Lektor (jak zresztą i wszyscy wypełniający jakąkolwiek posługę słowa) powinien wcześniej zapoznać się z tekstem. Powinien go uczynić przedmiotem Namiotu Spotkania.
3. Nie wolno wnosić lekcjonarza w procesji wejścia jeśli mają z niego być czytane lekcje poprzedzające Ewangelię. Wnosi się tylko Ewangeliarz albo księgę wykorzystywaną w tym charakterze (lekcjonarz, Pismo św.). Jeśli nie ma diakona - czyni to lektor 1.
4. Po końcowym 'Amen' kolekty lektor podchodzi do ambony czyniąc głęboki pokłon do biskupa – jeśli przed nim przechodzi (CLPB 76). Odchodząc od ambony i mijając się z psalterzystą wykonują wspólnie skłon w ten sposób, że odchodzący ustawia się tak, by być dalej, a przychodzący, by być bliżej ambony, skłaniają się razem i dopiero wtedy jeden odchodzi na miejsce, a drugi przychodzi do ambony.

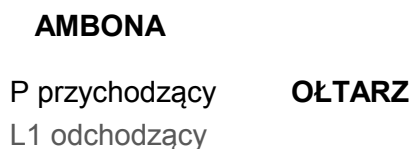
a) KONIEC CZYTANIA:

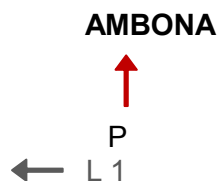
b) DOCHODZI PSAŁTERZYSTA:

c) SKŁON:

d) OSTATNIA FAZA:

VIII.3.2. CZYTAJĄCY WEZWANIA MODLITWY POWSZECHNEJ

Modlitwa wiernych jest przygotowywana w porozumieniu z Centralną Diakonią Liturgiczną. Ceremoniarz modlitwy wiernych jest członkiem diakonii liturgicznej posługującej w czasie danej celebracji.

Osoby wypowiadające intencje zajmują miejsca po stronie ambony (pierwszeństwo należy dać komentatorom, jeśli są). Podczas wprowadzenia celebransa ustawiają się przy mikrofonie poniżej ambony w odpowiedniej kolejności. Po przeczytaniu wezwania czytający robi miejsce następnemu i odchodzi na swoje miejsce. Gdy liturgia odbywa się w Kaplicy – posługujący wychodzą z zakrystii tylko na czas wykonywania posługi.

Teksty są przygotowane i sprawdzone przed KO. Wydrukowane są one przynajmniej w 4 egzemplarzach: dla wykonujących, dla ceremoniarza, dla scholi i dla głównego celebransa (otrzymuje główny ceremoniarz KO, egzemplarz dla Przewodniczącego zawiera przynajmniej wprowadzenie i zakończenie modlitwy oraz dane o ilości wezwań). Tekst dla osób wykonujących jest dostępny w Auli Ojca Kordeckiego (Recepcji KO).

VIII.3.3. KOMENTATOR

Komentatorzy zajmują miejsca po stronie ambony (Bazylika i Aula) albo po stronie kredensu (Kaplica). Miejsca te wskaże ceremoniarz. Czytają, gdy wszyscy już usiądą. Czytając komentarz ustawiają się twarzą do wiernych. Gdy liturgia odbywa się w Kaplicy – wychodzą przez zakrystię tylko na czas wykonywania posługi.

Teksty są przygotowane i sprawdzone przed KO. Wydrukowane są one przynajmniej w 3 egzemplarzach: dla wykonujących, dla ceremoniarza i dla biskupa (otrzymuje główny ceremoniarz KO, egzemplarz dla Przewodniczącego zawiera przynajmniej informacje, w których momentach jest komentarz liturgiczny). Tekst dla osób wykonujących jest dostępny w Auli Ojca Kordeckiego (Recepcji KO).

VIII.4. POSŁUGA KANTORA I JEGO POMOCNIKÓW

VIII.4.1. PSAŁTERZYSTA

- 1) Funkcja ta należy do funkcji spełnianych w prezbiterium. Do ambony nie dochodzi więc na czas psalmu ktoś ze scholi (!) ale psalterzysta uczestniczy wraz ze wszystkimi w procesji wejścia (mężczyzna ubrany w albę) albo zajmuje miejsce w pobliżu prezbiterium przed liturgią. Kantor (psalterzysta) powinien uzgodnić i przećwiczyć melodię ze scholą (organistą).
- 2) Podchodzi do ambony po skończeniu czytania przez lektora (sposób wykonania: patrz akapit poświęcony lektorowi).

- 3) Wykonuje psalm responsoryjny (wszystkie zwrotki)
- 4) Odchodzi po ostatniej odpowiedzi wiernych.
- 5) W Bazylice (w sobotę) zdejmuje lekcjonarz z pulpitu i kładzie na dolnej półce ambony, ponieważ za chwilę na ambonie zostanie umieszczony Ewangeliarz.
- 6) W niedzielę po odejściu od ambony czyni z L2 skłon ciała do GC.
- 7) Śpiew przed Ewangelią na Mszy św. oraz pozostałe funkcje związane ze śpiewem podczas liturgii godzin wykonuje schola (zespół).

VIII. 5. POSŁUGA ZAKRYSTIANA I JEGO POMOCNIKÓW

VIII.5.1. ZAKRYSTIAN

Podczas KO ceremoniarze ściśle współpracują z braćmi zakrystianami (jeden z nich zajmuje się liturgią w Bazylice, a drugi – w Kaplicy). Można wyznaczyć do kontaktów z bratem zakrystianem pomocnika ceremoniarza, który będzie się troszczył o to, by wszystkie potrzebne przedmioty były na czas przygotowane.

VIII.5.2. PRZYNOŚĄCY DARY

Przed liturgią we współpracy z OŁ należy przygotować stolik z darami i wszystkie potrzebne przedmioty. Procesja z darami rusza po komentarzu (jeśli jest). Na końcu niesione są chleb i wino (są one zwieńczeniem procesji z darami), tuż przedtem komunikanty. W ten sposób stosunkowo najłatwiej odbierać dary. Na początku te, które względnie najmniej są związane z kultem i ofiarą Mszy św. Porządek powinien więc być następujący:

- ewentualny dar pieniężny,
- kwiaty,
- szczególne dary zgromadzenia,
- przedmioty trwałe do użytku liturgicznego np. nowy ornat, nowa puszka,
- komunikanty,
- ampułki ew. specjalny dzbanuszek do lavabo (w Bazylice - niesione z lewej strony patrząc do ołtarza, po stronie darów; w Kaplicy – odwrotnie z racji innego usytuowania kredensu),
- hostie.

Porządek procesji z darami przedstawia **Rys. 8** (s. 45)

VIII.5.3 POSŁUGA ŁADU

- 1) wskazanie, w jakich momentach liturgii będzie potrzebna służba ładu,
- 2) określenie ile osób ma pełnić tę posługę; liczba posługujących winna być taka, by nie musiały one w czasie celebracji dużo chodzić, a zwłaszcza z jednej strony prezbiterium na drugą czy z przodu kościoła do tyłu – może to rozpraszać wiernych, z drugiej strony unikać należy tworzenia "kordonów" – gdy członków służby ładu jest tyłu, że szczelnie oddzielają wiernych np. na trasie procesji stojąc jeden obok drugiego,
- 3) wskazanie miejsc, w których mają stanąć posługujący - zwykle posługujący będą przyjmować postawę stojącą podczas całej liturgii,

4) strój posługujących:

- odświętny - garnitur, sukienka; można wprowadzić jakiś element wyróżniający, np. identyfikatory z napisem „służba ładu” (nie jest to konieczne, gdy posługę pełnią osoby już mające mundury, np. harcerze),
- nie powinna być to alba, komża czy sutanka - są to bowiem stroje służby liturgicznej w prezbiterium.

UZGODNIENIA Z INNYMI UCZESTNIKAMI CELEBRACJI:

Każdą akcję liturgiczną należy dobrze przygotować przy zgodnym współdziałaniu wszystkich zainteresowanych:

- 1) **główny celebrans** (wraz z **ceremoniarzem**) wskazuje jaką drogą pójdzie procesja wejścia, jakie miejsca mają zajmować koncelebransi (w czasie KO zwykle w Bazylice zajmują miejsca od ostatnich, a w kaplicy od pierwszych za balaskami) i jak odbędzie się wyjście do zakrystii, pod iloma postaciami będzie rozdzielana Komunia Święta, decyduje o porządku procesji komunijnej,
- 2) **ceremoniarz** (wraz ze **służbą porządkową Jasnej Góry**) wskazują jakie krzesła powinny być zarezerwowane dla wyznaczonych osób (koncelebrujący kapłani, zaproszeni goście),
- 3) **organista, przewodnik scholi, animator muzyczny** wskazują, czy i jakie śpiewniki powinny być rozdane,
- 4) **ceremoniarz** wskazuje jaki ma być przebieg obrzędów, w szczególności procesji, czy należy rozdać dodatkowe teksty modlitw dla wiernych.

PRZYGOTOWANIE BEZPOŚREDNIE:

Tuż przed celebracją należy pamiętać o tym, że:

- 1) posługujący przychodzą do zakrystii w zależności od rodzaju celebracji na co najmniej 15 minut (w dni powszednie), 30-60 minut (w święta i uroczystości) przed liturgią, by dokonać ostatnich uzgodnień, przygotować miejsce celebracji (rozstawienie krzesel, ew. przymocowanie tabliczek z oznaczeniem kto gdzie siedzi),
- 2) należy przygotować śpiewniki albo karty ze śpiewami dla posługujących w prezbiterium i wiernych w nawie kościoła,
- 3) istotnym elementem przygotowania jest wspólna modlitwa zespołu służby liturgicznej i chwila skupienia w ciszy przed liturgią; z racji specyfiki funkcji posługujący mogą się spotkać odpowiednio wcześniej przed liturgią i pomodlić się w swoim gronie.

PODSTAWOWE ZASADY DOTYCZĄCE POSŁUGI:

- 1) wypełniający tę posługę powinni znaleźć się w kościele wcześniej niż inni, by dokonać niezbędnego dostosowania miejsca celebracji i witać osoby przychodzące, wskazywać im miejsce,
- 2) w czasie liturgii i przed nią pełnią swoją posługę dyskretnie, ale stanowczo; nie łapią za ubrania, nie strofują dzieci, a raczej informują i wskazują,
- 3) posługujący są przygotowani na sytuacje nagłe, w razie potrzeby powinni umieć sprawnie się skontaktować z pogotowiem (wiedzą, gdzie jest punkt medyczny na Jasnej Górze) czy policją, dobrze jeśli potrafią udzielać pierwszej pomocy.

4) Co i jak mówić:

- zasada ogólna: posługujący mówią jak najmniej podając tylko niezbędne, ale jednocześnie pełne informacje (o co wierny jest proszony i dlaczego), okazują szacunek, nie straszą, nie grożą.
- przykłady właściwych interwencji:
  - „Miejsce dla Pana Prezydenta znajduje się w pierwszym rzędzie, proszę podejść za mną, zaraz je wskażę”
  - „Proszę nie zajmować tych miejsc, są przeznaczone dla koncelebrujących kapłanów”
  - „Proszę się przesunąć, za chwilę tą drogą wyruszy procesja z darami”
  - „Po przyjęciu Komunii proszę odejść w prawo”
- anty-przykłady:
  - „Nie wolno robić zdjęć, bo odbierzemy aparat”,
  - „Odsuń się”, „Przejdź tam”.

SCHEMAT WYPEŁNIANIA POSŁUGI:

- 1) przed liturgią:
  - właściwe rozstawienie krzesel, wg instrukcji podanych podczas próby,
  - rozłożenie śpiewników, albo kartek ze śpiewami czy tekstami modlitw (zależnie od potrzeb i wcześniejszych ustaleń),
  - wskazywanie miejsc przychodzącym wiernym (także posługującym poza prezbiterium).
- 2) obrzędy wstępne: czuwanie nad przebiegiem procesji wejścia, by było odpowiednio szerokie przejście, by nikt nie przeszkadzał w jej czasie.
- 3) liturgia słowa: czuwanie nad trasą procesji na Ewangelię, jeśli przynajmniej jej część dokonuje się w nawie kościoła (albo ministranci kadzidła idą do prezbiterium przez nawę kościoła).
- 4) liturgia eucharystyczna: czuwanie nad trasą procesji z darami.
- 5) obrzędy Komunii: czuwanie nad przebiegiem procesji komunijnej, by wierni podchodzili i odchodzili w należyтым porządku; jeśli wielu wiernych przystępuje do Komunii w różnych częściach świątyni (miejscach celebracji) to posługujący mogą prowadzić rozdzielających Komunię do odpowiednich miejsc, w przypadkach, gdy jest za mało komunikujących - powinni dać znać ceremoniarzowi w prezbiterium, by poprosić więcej kapłanów o przejście w określone miejsce.
- 6) obrzędy zakończenia: czuwanie nad przebiegiem wyjścia celebransa i służby liturgicznej do zakrystii, by było wolne przejście, zapewnienie sprawnego wyjścia wiernych ze świątyni.
- 7) po liturgii: zebranie śpiewników i tekstów, posprzątanie krzesel, niezbędne inne czynności porządkowe.
- 8) w każdym momencie: czuwanie nad porządkiem, w razie konieczności nad strojem osób wchodzących do świątyni (by odpowiadał godności miejsca świętego), gotowość do pomocy w razie zasłabnięcia, pytań np. o toaletę.

Bazylika i Kaplica

- we współpracy z Bratem Zakrystianem i ceremoniarzami ustawiają odpowiednio krzesła (patrz rysunki) i w inny sposób przystosowują prezbiterium (w szczególności w Bazylice odsuwają nieco ambonę od ołtarza, by ułatwić okadzenia ołtarza i darów oraz procesję na Ewangelię).

- dbają o porządek, zwłaszcza podczas procesji wejścia, z darami i komunijnej i po liturgii we współpracy z braćmi porządkowymi na Jasnej Górze.
- uzgadniają z ceremoniarzem miejsce ustawienia komunikujących i w razie potrzeby ich tam doprowadzają (w drodze ich poprzedzając, a nie idąc obok czy za nimi).

Aula

- przynoszą z zakrystii klasztoru (w piątek) krzyż, świece, szaty (alby, kapy i stuły) dla kapłanów,
- przygotowują miejsce celebracji (prezbiterium):
  - o kładą na krzesłach w prezbiterium modlitewniki i śpiewniki (ewentualnie sprawdzają czy są położone),
  - o w szafie w zakrystii znajduje się obrus na ołtarz - trzeba go rozwinąć przed liturgią i zwinąć po niej,
- dbają o porządek, zwłaszcza podczas procesji wejścia i po liturgii.

VIII.6. POSŁUGA CEREMONIARZA I JEGO POMOCNIKÓW

VIII.6.1. CEREMONIARZ

Przed Kongregacją wyznacza się:

- 1) Dwóch ceremoniarzy odpowiedzialnych za posługi liturgiczne w prezbiterium i koordynujących wszystkie posługi liturgiczne** (głównego i zastępcę). W czasie Eucharystii zajmują oni miejsca po przeciwnych stronach prezbiterium.
  - a) przed Kongregacją CDL ustala podział posług i plan przebiegu wszystkich celebracji; przekazują go pozostałym ceremoniarzom,
  - b) prowadzą instrukcje dla posługujących w prezbiterium podczas Eucharystii,
  - c) koordynują wszelkie sprawy związane z przygotowaniem liturgii (zwłaszcza przygotowują kilka osób do pełnienia posług za innych w sytuacjach losowych; „zastępcy” zwykle rekrutują się z DL),
  - d) przed Eucharystią i w jej trakcie są ceremoniarzami (po stronie słowa – główny ceremoniarz, po stronie darów – pomocnik ceremoniarza):
    - I.) upewniają się czy nie zaszły zmiany w przebiegu liturgii, dyskretnie przypominają o komentarzach (jeśli są),
    - II.) upewniają się kiedy będzie potrzebny Mszał, czy i kiedy będą używane mitra i pastorał,
    - III.) pytają, z którego miejsca będzie błogosławieństwo,
    - IV.) przy interwencjach w przebieg liturgii wydają komendy po łacinie (ks. biskup, prezbiterzy, diakonii) lub po polsku (pozostała część służby liturgicznej),
- V.) posługa mikrofonu:**
  - (1) Cs – bazylika (po prawej stronie miejsca przewodniczenia, naprzeciw wejścia do zakrystii) podaje mikrofon:
    - (a) od pozdrowienia do kolekty (podczas I formuły aktu pokuty i Gloria może odejść na bok),
    - (b) Credo (jeśli jest przewidziane),
    - (c) wprowadzenie i zakończenie modlitwy wiernych,
    - (d) ustawia stały mikrofon na ołtarzu podczas przygotowania darów),
    - (e) podaje dodatkowy mikrofon podczas ME (najpierw koncelebransowi po stronie prawej, potem po lewej stronie ołtarza),

- (f) podaje mikrofon diakonowi na słowa „Przekażcie sobie znak pokoju”,
  - (g) podczas przyjmowania Komunii przez Przewodniczącego zdejmuje mikrofon z ołtarza (gdy MK zdejmuje Mszal i Oł przynoszą naczynia z wodą i ręczniczki do lavabo dla koncelebransów),
  - (h) podaje mikrofon do miejsca przewodniczenia na Modlitwę po Komunii oraz - zależnie od okoliczności - do miejsca przewodniczenia albo do ołtarza do błogosławieństwa i rozesłania.
- (2) Cd – kaplica (po stronie zakrystii) podaje mikrofon:
- (a) na słowa GC *Módlcie się aby moją i waszą ofiarę...*
  - (b) podczas ME (najpierw koncelebransowi po stronie prawej, potem po lewej stronie GC),
  - (c) GC na *Pokój Pański niech zawsze będzie z wami,*
  - (d) diakonowi na *Przekażcie sobie znak pokoju,*
  - (e) GC na słowa *Oto Baranek Boży...*,
  - (f) celebransowi na końcowe błogosławieństwo i diakonowi na rozesłanie (być może też na słowa *Pochylcie głowy na błogosławieństwo*).
- 2) Jednego ceremoniarza odpowiedzialnego za posługę darów:**
- a) prowadzi instrukcje dla posługujących, w razie potrzeby poucza o stroju i sposobie wykonania posługi,
  - b) w czasie liturgii doprowadza i odprowadza posługujących.
- 3) Jednego ceremoniarza odpowiedzialnego za posługę ładu:**
- a) dba o należyte przygotowanie prezbiterium i najbliższego otoczenia zgodnie z załączonymi schematami,
  - b) po liturgii dba o pozostawienie wszystkiego w porządku takim, jak przed przygotowaniem.
- 4) Jednego ceremoniarza odpowiedzialnego za komentatorów liturgicznych *:**
- a) dba o rozdzielenie komentarzy i ich poprawne odczytanie,
  - b) podczas liturgii podaje mikrofon komentatorom.
- 5) Jednego ceremoniarza odpowiedzialnego za posługę modlitwy wiernych *:**
- a) dba o rozdzielenie komentarzy (dobrze jest powierzyć jedno z wezwań uczestnikowi KO z zagranicy – w ojczystym języku) i ich poprawne odczytanie,
  - b) podczas liturgii podaje i reguluje mikrofon posługującym.
- 6) Jednego lub więcej ceremoniarzy odpowiedzialnych za liturgię godzin** – posługa w prezbiterium (zależnie od ilości miejsc sprawowania Liturgii Godzin):
- a) dba wraz ze służbą ładu o przygotowanie miejsca sprawowania liturgii,
  - b) podczas celebracji pełni obowiązki ceremoniarza

* w szczególnych sytuacjach jedna osoba może być odpowiedzialna za funkcje 4 i 5

OGÓLNI:

Ceremoniarze czuwają nad tym, by powierzone im posługi były wykonywane w należyтым porządku, pobożnie i z największym pożytkiem duchowym dla wiernych. Przeprowadzają oni próby służby liturgicznej, instruują w sprawach dotyczących sposobu wykonywania posługi. Spotykają się w miarę możliwości przed KO (spotkanie przedstawicieli i sympatyków DL ma miejsce w piątek o 16.30).

VIII.6.2. MINISTRANT KSIĘGI

1. Przed Mszą św. zaznacza w Mszale odpowiedni formularz, który został uzgodniony z Celebransem. Poniżej propozycje na tegoroczną KO:

SOBOTA

Z DNIA

Formularz mszalny: **SOBOTA PO POPIELCU s. 67**

Forma aktu pokuty: **2**

Modlitwa Eucharystyczna: **I ME** Prefacja: nr 11 s. 28* (śpiewana s. 128*)

Końcowe błogosławieństwo: **Modlitwa nad ludem nr 12 s. 396***

Często wybierany: z Uroczystości NMP Częstochowskiej
(patrz: poniedziałek)

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU, rok A

Formularz mszalny: **I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU s. 68**

Forma aktu pokuty: **1**

Modlitwa Eucharystyczna: **II ME** Prefacja: nr 12 s. 29* (śpiewana s. 130*)

Końcowe błogosławieństwo: **Uroczyste o Męce Pańskiej s. 383***

PONIEDZIAŁEK VII TYGODNIA ZWYKŁEGO, rok I

Formularz mszalny: **z Uroczystości NMP Częstochowskiej s. 182'**

Forma aktu pokuty: **PSALMODIA z Jutrzni**

Prefacja: **1–4 prefacja o NMP, nr 55-58 – śpiewane s. 216*-223***
albo **nr 62. o NMP Królowej Polski s. 230***

Modlitwa Eucharystyczna: **II**

Końcowe błogosławieństwo: **Modlitwa nad ludem nr 12 s 396***

* czytania każdorazowo są z dnia

2. Podaje Mszał w ten sposób, by nie zasłaniać Cel podchodząc od zewnętrznej strony. Do jego zadań należy też ustawienie Mszału na ołtarzu podczas przygotowania darów (po komentarzu do Liturgii Ofiary – jeśli jest). Podaje Mszał na kolektę i modlitwę po Komunii oraz uroczyste błogosławieństwo – jeśli jest przewidziane. To ostatnie zdanie odnosi się do Bazyliki, w Kaplicy Mszał kładzie się na ambonie (z powodu braku miejsca).

3. Podaje kanony do koncelebry podczas *Sanctus*; odbiera po *Per ipsum* (po *Amen*). Wraz z nim podają:

a) w Kaplicy:

a. po stronie słowa: C(s),

b. po stronie darów: obaj MŚ.

- b) w Bazylice:
  - a. po stronie słowa MŚ,
  - b. po stronie darów C(d) i MŚ.
- c) nie podają każdemu kapłanowi osobno, ale po kilka ksiąg na rząd, po każdej stronie zaczynają podawanie od początku i od środka krzesel, w których siedzą kapłani (żeby było sprawniej).

4. Podczas puryfikacji zabiera Mszał z ołtarza. Podaje na modlitwę po Komunii (przed słowami: „Módlmy się”). Jeśli będzie uroczyste błogosławieństwo (czy modlitwa nad ludem) to przynosi Mszał również na błogosławieństwo. Błogosławieństwo w Kaplicy może być od ambony albo od ołtarza, w Bazylice – od miejsca przewodniczenia albo od ołtarza.

VIII.6.3. MINISTRANCI MITRY I PASTORAŁU

Sposób wykonywania posługi - zasadniczo stoją podczas całej Mszy św. W Bazylice stoją przy ołtarzu przedsoborowym, po stronie słowa, w Kaplicy Matki Bożej - za balaskami po stronie darów.

1. W procesji wejścia idą za biskupem
2. Podchodzą do niego przed ucałowaniem ołtarza i od diakona (ceremoniarza) odbierają mitrę i pastorał. W Kaplicy stoją od strony zakrystii, w Bazylice - po stronie przeciwnej, tuż przy ołtarzu przedsoborowym
3. Gdy biskup usiądzie ministrant pastorału podaje diakonowi (ceremoniarzowi) mitrę, a ten podaje ją biskupowi (CLPB 136)
4. Podczas "Alleluja" albo innego śpiewu przed Ewangelią podchodzi MP i podaje pastorał (po zasypaniu kadzidła, a przed pobłogosławieniem diakona - jeśli ten czyta Ewangelię)
5. Jeśli bp głosi homilię (kazanie):
  - po Ewangelii MM podaje mitrę,
  - po homilii MM i MP odbierają mitrę i pastorał
6. Do Komunii św. przystępują w ten sposób, że jeden z nich przez chwilę trzyma M i P, a drugi przystępuje do Komunii albo C prosi o podejście jednego z komunikujących kapłanów
7. Przed końcowym błogosławieństwem podają mitrę i pastorał.

Dalej podano szczegółowe uwagi wg artykułu ks. bpa Stefana Cichego
<http://www.kkbids.episkopat.pl/anamnesis/30/7.htm>

Procesja wejścia i obrzędy wstępne

Biskup ubrany w szaty liturgiczne udaje się do ołtarza wraz z usługującymi. Na głowie ma mitrę, a w rękę pastorał. Po przybyciu do prezbiterium wszyscy kolejno oddają cześć ołtarzowi przez skłon głowy, a gdy w pobliżu ołtarza jest tabernakulum z Najświętszym Sakramentem - przez przyklęknienie. Ministranci czynią to parami, a biskup najpierw oddaje pastorał i mitrę, następnie wraz z diakonami czyni głęboki ukłon (lub przyklęka), zbliża się do ołtarza i całuje go razem z nimi. Okadzenie ołtarza dokonuje się bez mitry.

Liturgia słowa

W czasie czytań biskup ma nałożoną mitrę. W czasie aklamacji przed Ewangelią siedząc z nałożoną mitrą, nakłada kadzidło i udziela błogosławieństwa diakonowi, względnie koncelebrującemu kapłanowi, który został wyznaczony do czytania Ewangelii. Na Ewangelię biskup zdejmuje mitrę, a przyjmuje pastorał. Po Ewangelii otrzymuje mitrę i trzymając pastorał, głosi homilię. Po homilii zachowuje się chwilę milczenia. Jeśli biskup nie mówi homilii, również pozostaje w mitrze.

Po chwili milczenia następującej po homilii biskup zdejmuje mitrę, zarówno gdy ma być odmawiane Credo, jak i przed modlitwą powszechną.

Po skończonym wyznaniu wiary (jeśli jest przewidziane w celebracji) biskup wprowadza do modlitwy powszechnej (bez mitry i pastorału). Na zakończenie, mając rozłożone ręce, kończy modlitwę powszechną odpowiednią oracją.

Liturgia Eucharystii

Po modlitwie powszechnej biskup siada i otrzymuje mitrę. W tym czasie diakoni przygotowują ołtarz. Jeśli urządza się procesję z darami (co jest pożądane w czasie takiej Mszy świętej), biskup wychodzi w mitrze przed ołtarz wraz z diakonami.

Biskup przyjmuje dary od przynoszących i przekazuje je diakonom. Ci zanoszą chleb i wino (do celebracji eucharystycznej) na ołtarz. Inne dary znosi się w odpowiednie, wcześniej przewidziane miejsce. Może to być mały stoliczek przed ołtarzem lub obok niego. Biskup wraz z diakonami zbliża się do ołtarza i zdejmuje mitrę.

Jeden z diakonów podaje biskupowi patenę i rozpoczyna się właściwy obrzęd, podczas którego diakon wykonuje zwyczajne swoje czynności. Po skończonej modlitwie nad darami diakon zdejmuje biskupowi puskę i podaje ministrantowi na tackę.

Po skończonej Komunii biskup wraca do katedry, sam nakłada puskę lub zakłada mu ją diakon.

Obrzędy zakończenia

Przed błogosławieństwem biskup otrzymuje mitrę i rozpoczyna obrzęd błogosławieństwa końcowego. Może ono mieć formę błogosławieństwa uroczystego (potrójne z wyciągniętymi rękami), modlitwy nad ludem lub biskupiego.

Przed samym aktem błogosławieństwa biskup otrzymuje pastorał i kreśli potrójny znak krzyża nad zgromadzonymi. Jeśli biskup udziela błogosławieństwa apostolskiego, w przewidzianych przez prawo kanoniczne wypadkach, zapowiada to diakon jeszcze przed jego udzieleniem i informując o możliwości uzyskania odpustu zupełnego.

IX. DODATEK

IX.1. PRZYKŁADOWE KOMENDY LITURGICZNE

Podczas liturgii często trzeba wydać jakieś polecenia, np. pokierować procesją, wskazać miejsce, czas, a niekiedy też sposób wykonania funkcji liturgicznej. Służą temu między innymi tzw. komendy liturgiczne wydawane przez ceremoniarza. Jak to jednak należy robić by nie rozpraszać uczestników liturgii?

Przede wszystkim komendy i inne wskazówki podczas liturgii należy podawać dyskretnie, nie za głośno, tak, by usłyszeli tylko ci, do których komenda liturgiczna jest skierowana. Po drugie - należy je stosować tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Po trzecie - trzeba używać możliwie najkrótszych, a zarazem zrozumiałych zwrotów. Zgodnie z tradycją komendy są wydawane po łacinie, ale jeśli posługujący nie znają dostatecznie tego języka, to należy się posłużyć ich polską wersją.

Poniżej podano przykłady komend liturgicznych. Należy podkreślić, że nie podano tu dokładnych przekładów, a raczej znaczenie komend.

Przygotowanie w zakrystii:

- 1)

<i>Praeparatio</i>	- przygotowanie się
albo	
<i>Praeparatio ad Missam</i>	- przygotowanie do Mszy św.
<i>Impositio incensi</i>	- nasypanie kadzidła
<i>Reverentia celebranti</i>	- pokłon celebransowi
(<i>episcopoi, eminentissimo</i>)	(biskupowi, eminencji - kardynałowi)
<i>Procedamus</i>	- wyruszenie procesji
- 2)

<i>(coetus), Ad ordinem</i>	- (usługujący), Do porządku
albo	
<i>Silentium</i>	- Cisza
<i>Adiutorum nostrum in nomine Domini</i>	- Wspomożenie nasze w imieniu Pana
<i>Qui fecit coelum et terram</i>	- Który stworzył niebo i ziemię
<i>Impositio incensi</i>	- nasypanie kadzidła
<i>Introitus solemnis</i>	- wejście uroczyste
<i>Introitus simplex</i>	- wejście zwykłe
<i>Procedamus ad altare</i>	- idziemy do ołtarza

Procesja wejścia:

<i>Cito</i>	- szybko
<i>Lente</i>	- wolno
albo	
<i>Citius</i>	- szybciej
<i>Lentius</i>	- wolniej
<i>Adoratio Sanctissimi</i>	- przyklęknięcie przed Najśw. Sakramentem
albo	
<i>Genu flexio</i>	- przyklęknięcie na jedno (prawe!) kolano
<i>Adoratio altaris</i>	- pokłon ołtarzowi
albo	
<i>Inclinatio profunda</i>	- głęboki pokłon

<i>Osculatio altaris</i>	- ucałowanie ołtarza
<i>Ad presidiam</i>	- (przejście) do miejsca przewodniczenia
<i>Inclinatio capitis</i>	- skłon głowy
<i>Procedamus ad sedilium</i>	- idziemy do siedzeń
<i>Procedamus ad sedem</i>	- idziemy do krzesła
<i>Procedamus ad sacristiam</i>	- idziemy do zakrystii
<i>Sistemus</i>	- zatrzymujemy się
albo	
<i>Sistant</i>	- zatrzymanie się
<i>Osculatio altaris</i>	- ucałowanie ołtarza
<i>Genua flectant</i>	- klękamy (na dwa kolana)

Okadzenia:

<i>Turificatio</i>	- okadzenie
<i>Turificatio altaris</i>	- okadzenie ołtarza
<i>Turificatio celebrantis</i>	- okadzenie celebransa
<i>Turificatio Evangelii</i>	- okadzenie Ewangelii
<i>Turificatio populi</i>	- okadzenie ludu
<i>Turificatio crucifixi</i>	- okadzenie krzyża
<i>Turificatio oblatorum</i>	- okadzenie darów

Komendy w prezbiterium i inne komendy:

<i>Sedant</i>	- proszę siadać
<i>Surgant</i>	- proszę wstać
<i>Ascendant</i>	- wchodzimy (w górę; np. po schodach)
<i>Descendant</i>	- schodzimy (w dół)
<i>Vertant</i>	- proszę się obrócić
<i>Vertamus</i>	- obracamy się
<i>In sinistra</i>	- na lewo
<i>In dextra</i>	- na prawo
<i>Inclinatio capitis</i>	- skłon głowy
<i>Inclinatio profunda</i>	- pokłon głęboki
<i>Inclinatio imagini</i>	- pokłon obrazowi
<i>Inclinatio Crucis</i>	- pokłon Krzyżowi
<i>Reverentia celebranti</i>	- pokłon celebransowi
<i>Non-dum</i>	- jeszcze nie
<i>Procedamus coram altare</i>	- idziemy przed ołtarz

Szczególne obrzędy liturgiczne:

<i>Lavabo</i>	- obmycie przy ołtarzu
<i>Lustratio</i>	- obmycie po Komunii św.
<i>Lotio manum</i>	- obmycie w zakrystii
<i>Sacramentum Sanctissimum</i>	- Najświętszy Sakrament
<i>Aqua benedicta</i>	- woda święcona
<i>Ad aspersionem</i>	- do pokropienia

IX.2. WARIANTY CELEBRACJI LITURGII – SPOSÓB WYKONYWANIA FUNKCJI

Przed liturgią **ceremoniarz powinien zatroszczyć się o wyjaśnienie wszystkich istotnych kwestii dotyczących przebiegu celebracji**. Poniżej zawarto najbardziej typowe z tych pytań:

1. Wybór tekstów liturgicznych:

- a) jaki będzie formularz Mszy św. (jeśli przepisy liturgiczne pozwalają na jego wybór)?
- b) jaka będzie formuła aktu pokuty, prefacja, modlitwa eucharystyczna, wprowadzenie do Ojczyzny nasz?
- c) czy będzie uroczyste błogosławieństwo albo modlitwa nad ludem?
- d) jakie będą czytania mszalne (jeśli przepisy liturgiczne pozwalają na ich wybór)?
- e) czy jest przygotowana modlitwa wiernych, ewentualnie z jakich ksiąg należy ją odczytać? (zawsze należy uwzględnić intencję Mszy św.!).
- f) czy i w których momentach jest komentarz liturgiczny? ceremoniarz w razie potrzeby powinien dyskretnie czuwać nad kolejnością i poprawnością podawania komentarzy, w szczególności, by śpiew nie nakładał się na komentarz i by celebrans nie rozpoczął modlitw równo z komentarzem
- g) czy wszyscy zapoznali się z planem liturgii (zwłaszcza dotyczy to GC i osoby odpowiedzialne za śpiew)?

2. Wypełnianie funkcji liturgicznych:

- a) jaki ma być skład służby liturgicznej podczas danej celebracji?
- b) jaka jest droga procesji wejścia (krótka czy długa)?
- c) czy i kiedy są stosowane okadzenia?
- d) jeśli są okadzenia - kto wraz z kapłanem obchodzi ołtarz? zwykle robią to diakoni (jeśli są), gdy ich nie ma - asystujący kapłani (zwłaszcza w Mszach z udziałem biskupa), ostatecznie turyferariusz i nawikulariusz; gdy jest tylko jeden diakon, wówczas po lewej stronie biskupa może wówczas iść ceremoniarz.
- e) jakie miejsca zajmują posługujący (i czy jest przygotowana odpowiednia ilość miejsc)?
- f) czy ministrant księgi ma podejść do GC na początku czy dopiero na kolektę?
- g) jaką drogą odbywa się procesja na Ewangelię?
- h) w którym miejscu i w jakiej kolejności będą odbierane dary i gdzie mają być zaniezione po odebraniu?
- i) jaki kształt przybierze procesja komunijna (liczba i ustawienie komunikujących kapłanów, sposób przygotowania procesji wiernych na Komunię, kierunek odchodzenia po Komunii)?
- j) kto i kiedy (w którym miejscu) dokonuje puryfikacji?
- k) jaką drogą posługujący wrócą po Eucharystii do zakrystii?
- l) czy po Eucharystii będzie miał miejsce inny obrzęd?

3. Na Mszy z udziałem biskupa:

- a) czy będą używane mitra i pastorał (jeśli tak, to w których momentach)?
- b) kto podaje mitrę i pastorał? zwykle robi to diakon albo ceremoniarz
- c) czy do lavabo ma być zdjęty pierścień biskupa?

4. Podczas Mszy koncelebrowanych:

- a) ilu będzie kapłanów koncelebrujących? W zależności od tego należy przygotować odpowiednią ilość hostii, kanonów do koncelebry i miejsc
- b) jaki jest porządek podchodzenia i odchodzenia kapłanów w procesji wejścia?
- c) w jaki sposób koncelebranci mają zajmować przygotowane dla nich miejsca? czy miejsca te są w prezbiterium czy poza nim?
- d) który z kapłanów (przy nieobecności diakona) będzie czytał Ewangelię? należy z nim omówić procesję na Ewangelię
- e) kto poda koncelebransom kanony?
- f) którzy z kapłanów będą najbliższej GC i będą samodzielnie odmawiali Modlitwę Eucharystyczną?
- g) w jaki sposób kapłani będą podchodzili do Komunii? jeśli jest wielu kapłanów, którzy z racji liczby nie podchodzą do ołtarza na czas modlitwy eucharystycznej wówczas pierwsi podchodzący powinni dobrze wiedzieć jak podchodzą i którędy odchodzą po Komunii
- h) którzy z kapłanów (i w jakich miejscach) będą rozdzielać Komunię św.?

IX.3. Próba służby liturgicznej

Próba służby liturgicznej stanowi drugi (obok przygotowania duchowego) fundament działań, które powinny być podjęte przed każdą liturgią. Dzięki nim będzie możliwe realizowanie formacji liturgicznej w aspekcie praktycznym, a także ułatwi to realizację postulatów starannego przygotowania liturgii oraz spełnienie wskazania, by podczas celebracji nie zdarzały się rzeczy nieprzewidziane.

Próbuje powinien prowadzić ceremoniarz albo pomocnik ceremoniarza. Uczestnikami powinni być wszyscy pełniący funkcje liturgiczne. Godną pochwałą jest obecność kapłana – głównego celebransa oraz diakonów.

Struktura spotkania:

- 1) modlitwa (jeśli nie była zawarta wcześniej w innym elemencie programu),
- 2) przywitanie uczestników, w razie potrzeby przedstawienie się,

- 3) sprawdzenie czy są wszyscy wyznaczeni do pełnionych funkcji (na próbie raczej nie powinno się dopiero zaczynać przydzielenia do pełnienia funkcji, bo to przedłuży czas, ale jeśli nie ma wszystkich wyznaczonych to można dokonać na początku niezbędnych korekt),
- 4) omówienie przebiegu obrzędów, można posłużyć się prezentacją, rzutnikiem, konspektem na kartce bądź mszałem – lepsze wrażenie jednak robi posłużenie się żywym słowem,
- 5) w razie konieczności pokazywane są postawy, gesty albo korygowane są inne błędy zauważane podczas wcześniejszych celebracji,
- 6) **właściwa część próby** obejmuje przećwiczenie wszystkich elementów liturgii mogących sprawiać trudności, a zatem procesji, zajmowania miejsc, sposobu wykonywania czynności, zwykle jest to wykonywane w porządku chronologicznym – jak na przygotowywanej celebracji,
- 7) na koniec jest czas na pytania i ew. dopowiedzenia czy dodatkowe ćwiczenia (np. dla ministranta księgi - czy potrafi przygotować Mszał na daną celebrację).

Próby powinny budzić odpowiedzialność, zachęcać do twórczego i rozumnego podejmowania funkcji.

Uwagi:

- nie ma konieczności ubierania strojów liturgicznych na czas próby,
- próby mogą się także odbywać w podgrupach, np. osobno posługi związane ze słowem, osobno komentatorzy czy osoby czytające wezwania modlitwy wiernych – w takim przypadku należy zadbać o to, by grupy te wzajemnie sobie nie przeszkadzały i by każdy miał także całościową wizję danej celebracji.

IX.4. Podział posług liturgicznych podczas 45. KO

Każdorazowo odpowiedzialni z danej filii (diecezji) przygotowują posługujących – zgodnie z opisem: funkcje liturgiczne, a także minimum 5 osób do służby ładu (Msza św.) albo 3 osoby (jutrznia/nieszpory).

CELEBRACJA	FUNKCJE LITURGICZNE	POSŁUGUJĄCY *
JUTRZNIA SOBOTA	ceremoniarz lektor ministrant krzyża ministrant światła 1 ministrant światła 2 komentatorka służba ładu	FILIA KRAKOWSKA – DIECEZJE: krakowska tarnowska przemyska rzeszowska kielecka przemyska krakowska
EUCHARYSTIA SOBOTA	ceremoniarz pomocnik ceremoniarza (2) lektor psałterzysta ** ministrant krzyża ministrant światła (2) ministrant ołtarza (2) ministrant księgi ministrant kadzidła (2) ministrant mitry i pastorału (2)	FILIA POZNAŃSKA – DIECEZJE: poznańska szczecińsko-kamieńska włocławska Centralna Diakonia Muzyczna szczecińsko-kamieńska kaliska włocławska zielonogórsko-gorzowska poznańska koszalińsko-kołobrzewska
	oranci	Centralna Diakonia Modlitwy (4 osoby) Uczestnicy „Parresia” (2 osoby)
	służba darów	Członkinie INMK (6 osób)
NIESZPORY SOBOTA	ceremoniarz lektor ministrant krzyża ministrant światła 1 ministrant światła 2 komentatorka służba ładu	FILIA ŚLĄSKA – DIECEZJE: katowicka wrocławska gliwicka świdnicka legnicka gliwicka katowicka
JUTRZNIA NIEDZIELA	ceremoniarz lektor ministrant krzyża ministrant światła (2) komentatorka służba ładu	FILIA LUBELSKA – DIECEZJE: lubelska siedlecka sandomierska radomska lubelska zamojsko-lubaczowska

EUCHARYSTIA NIEDZIELA	ceremoniarz pomocnik ceremoniarza (2) lektor 1 psałterzysta ** lektor 2 ministrant krzyża ministrant światła 1 ministrant światła 2 ministrant ołtarza 1 ministrant ołtarza 2 ministrant księgi ministrant mitry i pastorału 1 ministrant mitry i pastorału 2	FILIA PELPLIŃSKA I WARSZAWSKA – DIECEZJE: warszawska warszawsko-praska gnieźnieńska łomżyńska białostocka elbląska łódzka łowicka bydgoska pelplińska gdańska ełcka drohiczyńska
	oranci	Centralna Diakonia Oaz Rekolekcyjnych (4 osoby) Uczestnicy „Parresia” (2 osoby)
	służba darów	Centralna Diakonia Społeczna (6 osób)
EUCHARYSTIA Z JUTRZNIĄ PONIEDZIAŁEK	ceremoniarz lektor psałterzysta ministrant krzyża ministrant światła (2) ministrant ołtarza (2) ministrant księgi ministrant mitry i pastorału (2)	ARCHIDIECEZJA CZĘSTOCHOWSKA <i>Odpowiedzialny za DDL: Adam Woszczyzna</i>

* podział na diecezje jest sugerowany – podczas próby możliwe będzie dokonanie zmian w ramach filii

** do uzgodnienia z diakonią muzyczną / scholą / organistą

IX.5. UROCZYSTA JUTRZNIĄ

➤ **Do uzgodnienia ceremoniarza z GC:**

- w przypadku Jutrznii – wskazujemy: zaczynamy od „Wezwania”
- kto rozpocznie *Benedictus* (w Nieszporach: *Magnificat*)?
- czy wprowadzenie do „Ojcze nasz” i uroczyste błogosławieństwo będą z Mszału?

➤ **Niezbędne przedmioty:**

- 1) krzyż procesyjny i dwie świece,

2) szaty liturgiczne:

- alby dla głównego celebransa (najlepiej dwie, różnej długości) oraz cingulum,
- kapa w odpowiednim kolorze wraz ze stulą,
- * opcje: - dalmatyki i stuły w odpowiednich kolorach oraz alby dla diakonów,
- welony dla ministrantów mitry i pastorału

➤ **Przebieg obrzędów:**

- **porządek procesji** (po wyjściu z przedsionka procesja rusza schodami w lewo):

gdy przewodniczy biskup:

MK	MM	Dk		MPr*	MŚ
			Bp	+	
C	MP	Dk		L	MŚ

MPr* - ministrant śpiewający prośby z LG (może je także wykonywać schola)

gdy przewodniczy prezbiter*:

Dk		C	MŚ
	GC		+
Dk		L	MŚ

* Nie ma osobnej funkcji **MK** – jego zadania wykonuje diakon albo ceremoniarz

- po dojściu do ołtarza posługujący czynią parami głęboki ukłon; biskup po dojściu do ołtarza oddaje pastorał posługującemu (diakonowi - jeśli jest),
- GC po dojściu do ołtarza czyni głęboki ukłon do ołtarza wraz z towarzyszącymi mu diakonami,
- po dojściu do miejsca przewodniczenia wraz z diakonami całuje ołtarz,
- następnie rozpoczyna odmawianie godziny słowami „Panie otwórz wargi moje”,
- po hymnie GC siada (biskup otrzymuje mitrę),
- po lekcji GC głosi homilię. W tym czasie zakrystian (albo T) rozpala kadzidło,
- po homilii zalecane jest zachowanie chwili milczenia,
- podczas responsorium T i N* udają się po kadzielnicę i łódkę i wracają do prezbiterium ustawiając się po stronie krzyża,
- następnie podczas antyfony przed *Benedictus* GC zasypuje kadzidło,

- śpiew *Benedictus* rozpoczyna GC albo chór (należy to uzgodnić przed liturgią pytając GC i przekazując odpowiedź przewodnikowi chóru!),
- następnie ma miejsce okadzenie ołtarza, krzyża, GC, ludu – jak we Mszy św. Jeśli są obecni diakoni – to oni asystują GC podczas okadzenia ołtarza, a następnie jeden z nich (siedzący po stronie krzyża) dokonuje okadzenia celebransa i ludu,
- po *Ojcze nasz...* i końcowej modlitwie - jeśli ma odbyć się uroczyste błogosławieństwo diakon może zwrócić się do wiernych słowami „Pochylcie głowy na błogosławieństwo” (lub w podobny sposób). Gdy nie ma diakona - słowa te wypowiada GC,
- po tych słowach następuje uroczyste błogosławieństwo (zaproponowane z Mszału),
- GC (diakon) kieruje do wiernych słowa „Idźcie w pokoju Chrystusa”,
- następnie GC całuje ołtarz od strony miejsca przewodniczenia,
  - wówczas posługujący schodzą przed prezbiterium w ten sposób, by zrobić przed sobą miejsce dla bp (GC) i diakonów,
  - na znak dany przez ceremoniarza wszyscy czynią głęboki pokłon do ołtarza, po czym w porządku jw. udają się do zakrystii.

(CLPB 191-208, 213)

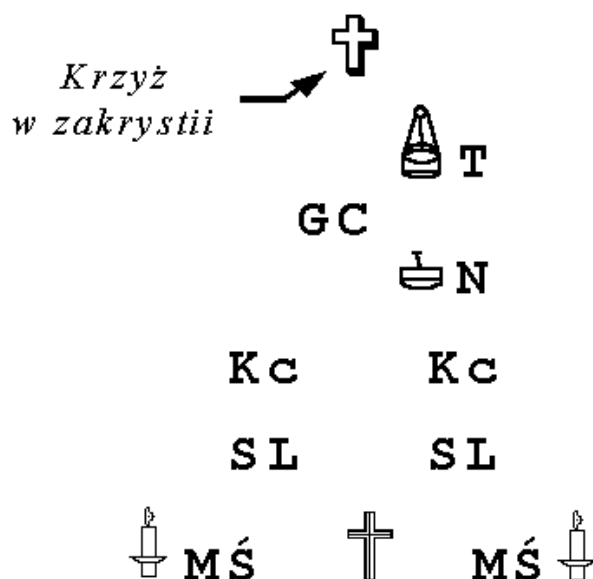
IX.6. RYSUNKI

1 - Osoby i przedmioty w liturgii - spis oznaczeń na rysunkach	s. 41
2 - Ustawienie w zakrystii przed Eucharystią	s. 41
3 - Eucharystia w Bazylice - procesja wejścia z biskupem	s. 42
4 - Eucharystia w Bazylice - zajmowanie miejsc w prezbiterium	s. 43
5 - Proklamacja Ewangelii	s. 43
6 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu posoborowym w Bazylice	s. 44
7 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu przedsoborowym w Kaplicy	s. 44
8 - Procesja z darami z biskupem	s. 45
9 - Modlitwa Eucharystyczna w Bazylice	s. 45
10 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu podczas Komunii św. kapłanów w Bazylice	s. 46
11 - Sposób podchodzenia kapłanów do Komunii św. w Bazylice	s. 46
12 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu podczas Komunii św. kapłanów w Kaplicy	s. 47
13 - Sposób podchodzenia kapłanów do Komunii św. w Kaplicy	s. 47
14 - Wyjście do zakrystii z biskupem w Bazylice	s. 48
15 - Ustawienie w zakrystii po Eucharystii	s. 48
16 - Liturgia Godzin - procesja wejścia bez biskupa	s. 49
17 - Liturgia Godzin - procesja wejścia z biskupem	s. 49

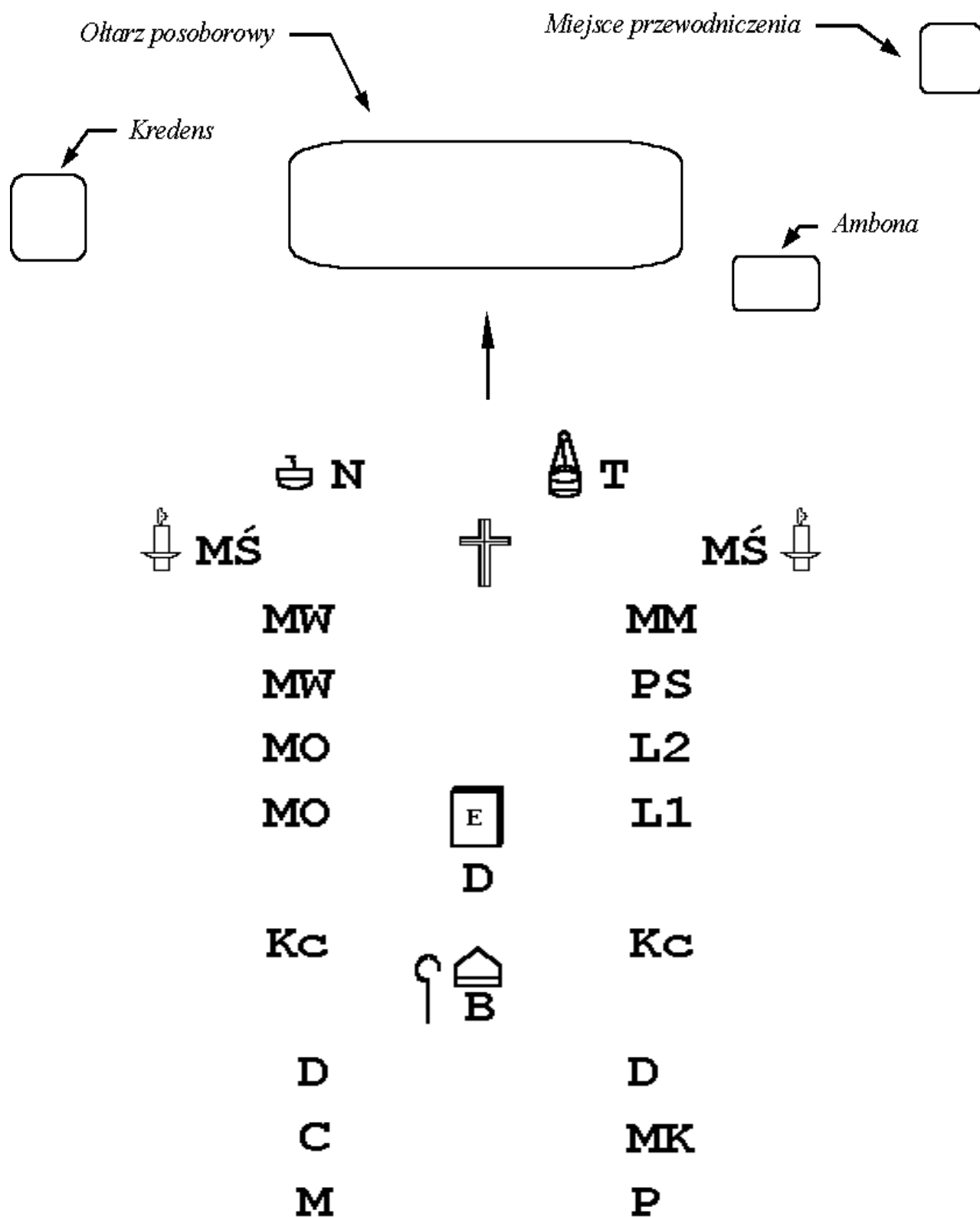
Rys. 1 - Osoby i przedmioty w liturgii - spis oznaczeń na rysunkach:

A - akolita	- świeca
B - biskup	- mikrofon
C - ceremoniarz	- łódka i kadzielnica
D - diakon	- mitra i pastorał
GC - główny celebrans	- ewangeliarz
Kc - koncelebrans	- palka
L - lektor	- puryfikaterz
M - ministrant mitry	- kielich
MK - ministrant księgi	- puszka
MM - ministrant mikrofonu	- patena
MO - ministrant ołtarza	- ampułki
MŚ - ministrant światła	- składka pieniężna
MW - ministrant wody	- dar dla kultu Bożego
N - nawikulariusz	- dar dla potrzebujących
P - ministrant pastorału	- dar pieniężny
PS - psalterzysty	- waskulum
SD - służba darów	
+ - ministrant krzyża	
T - turyferariusz	

Rys. 2 - Ustawienie w zakrystii przed Eucharystią:

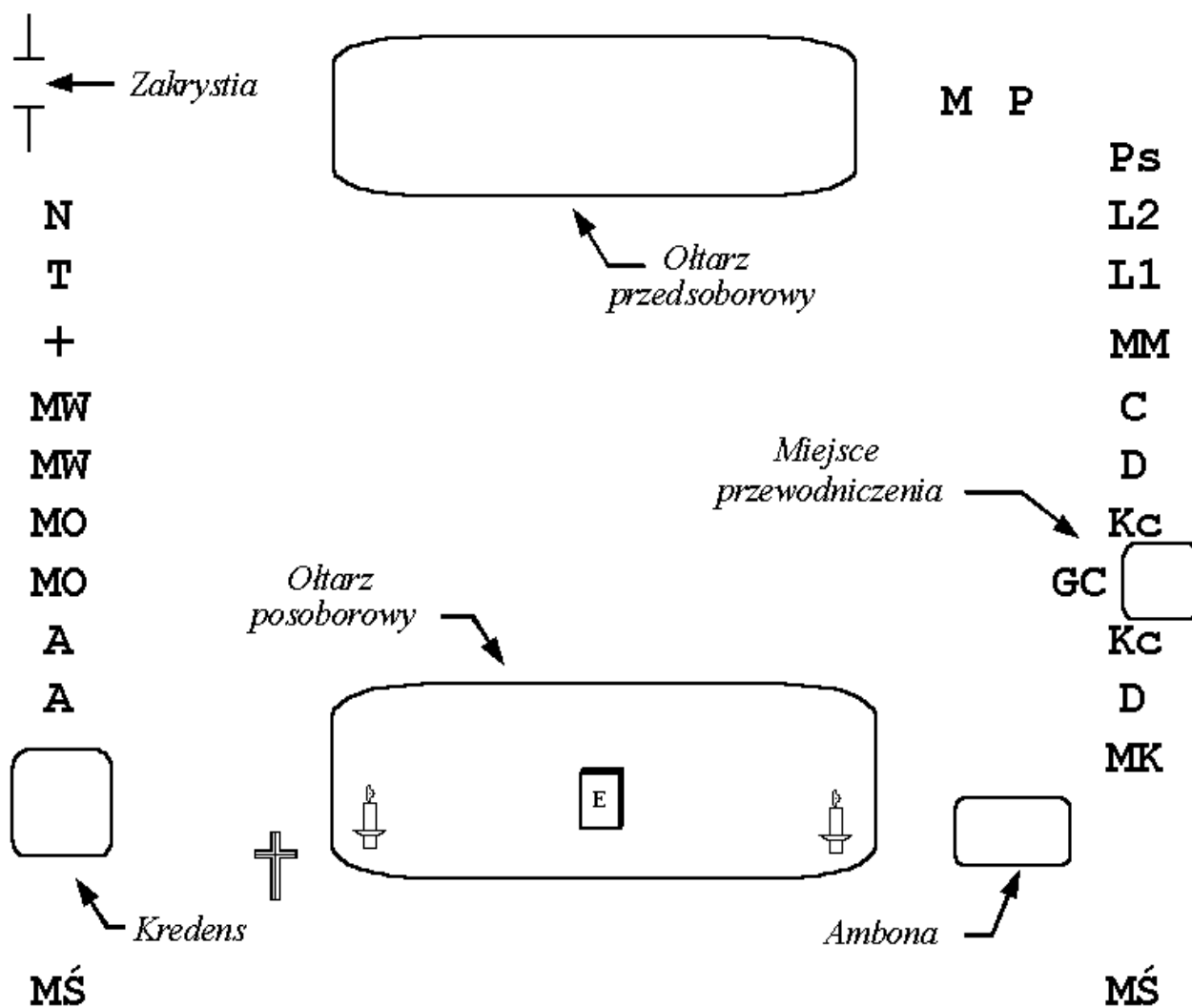

Rys. 3 - Eucharystia w Bazylice* - procesja wejścia z biskupem:

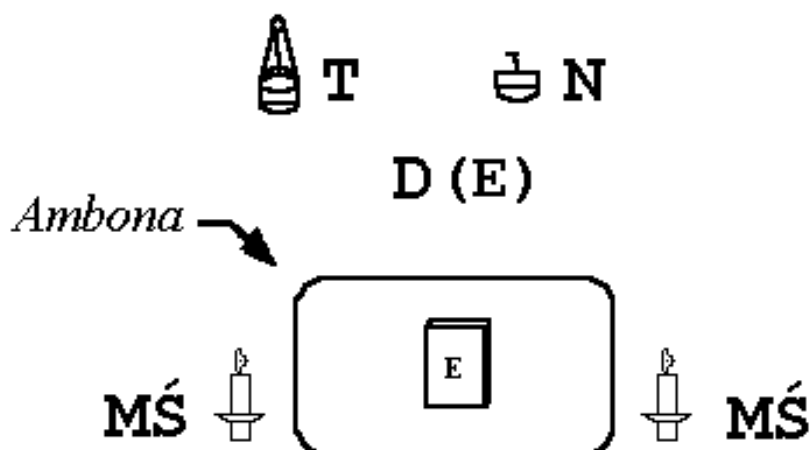

*** W Bazylice (w sobotę) nie będzie posługi L2,
W kaplicy (w niedzielę) nie będzie posług N i T**

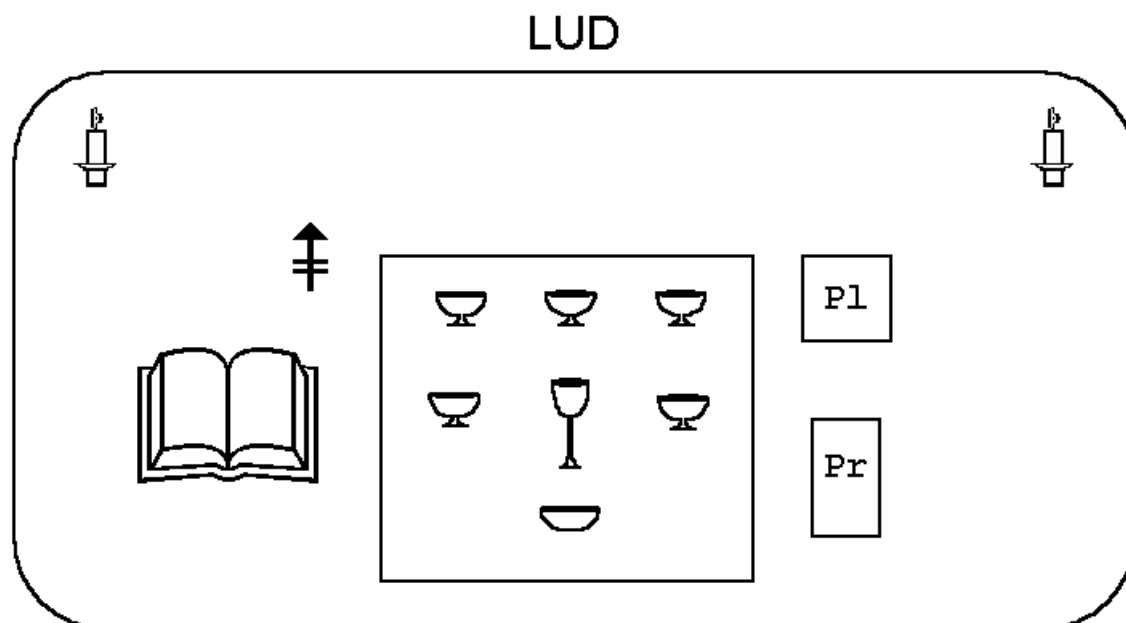
Rys. 4 - Eucharystia w Bazylice - zajmowanie miejsc w prezbiterium:

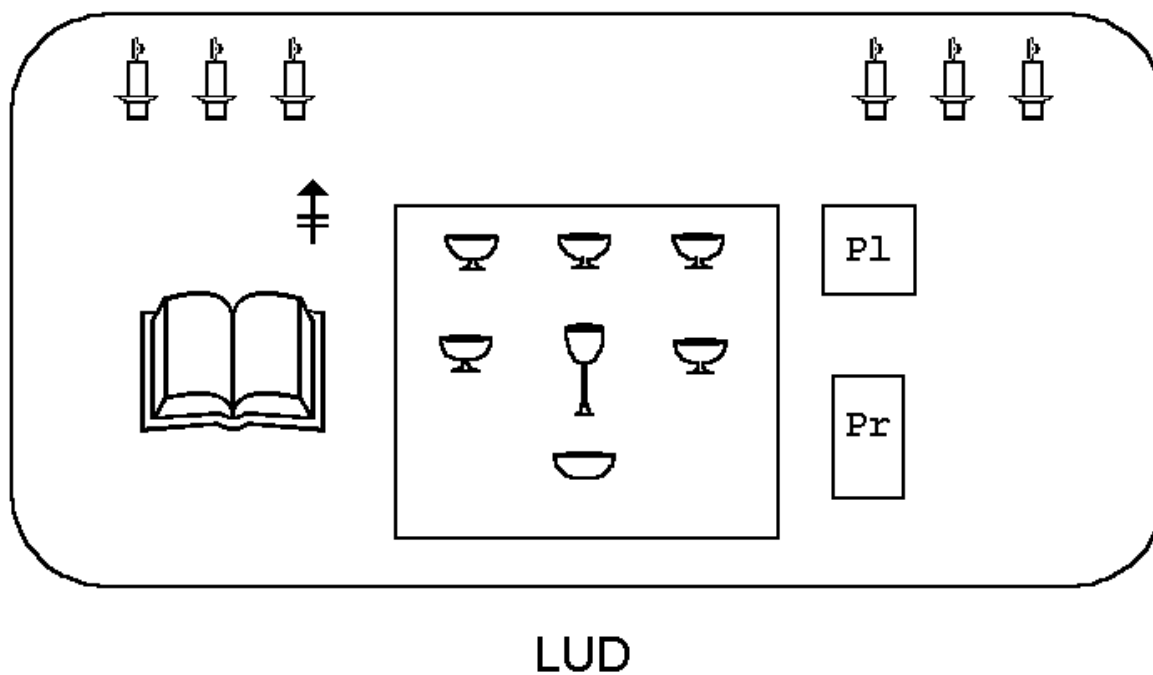
Rys. 5 - Proklamacja Ewangelii:

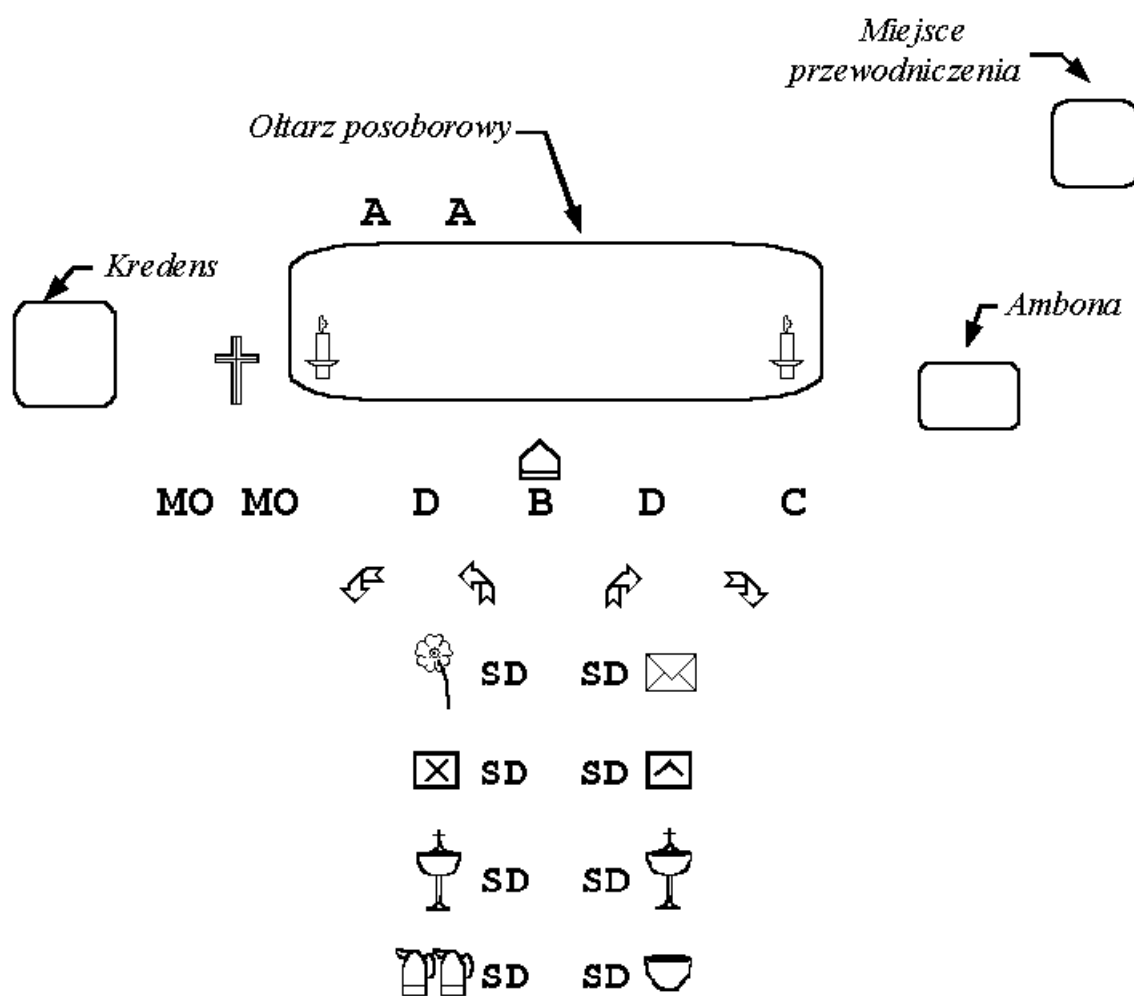
**Rys. 6 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu posoborowym
w Bazylice:**

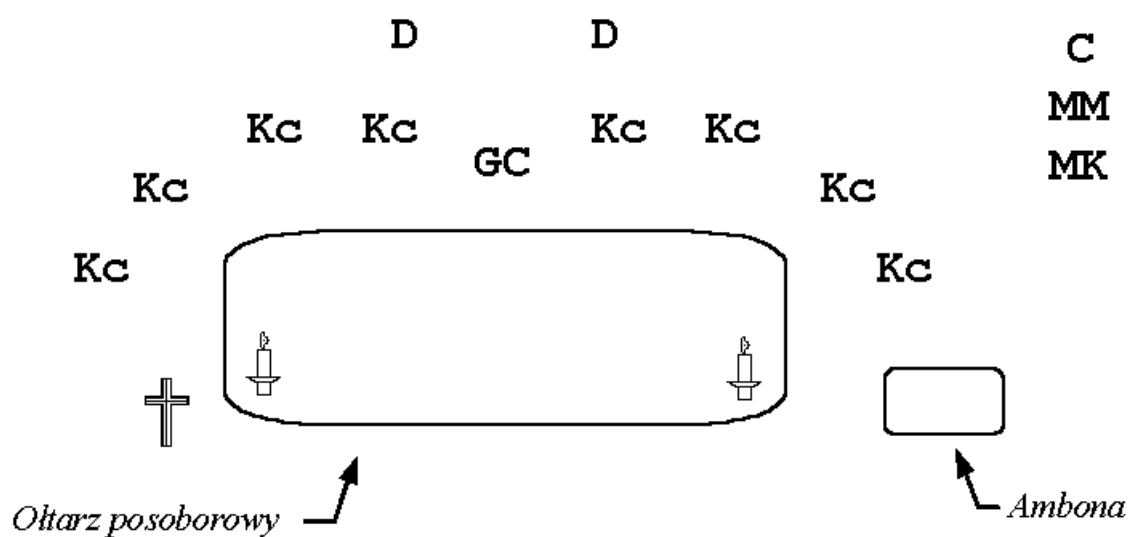
**Rys. 7 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu przedsoborowym
w Kaplicy:**

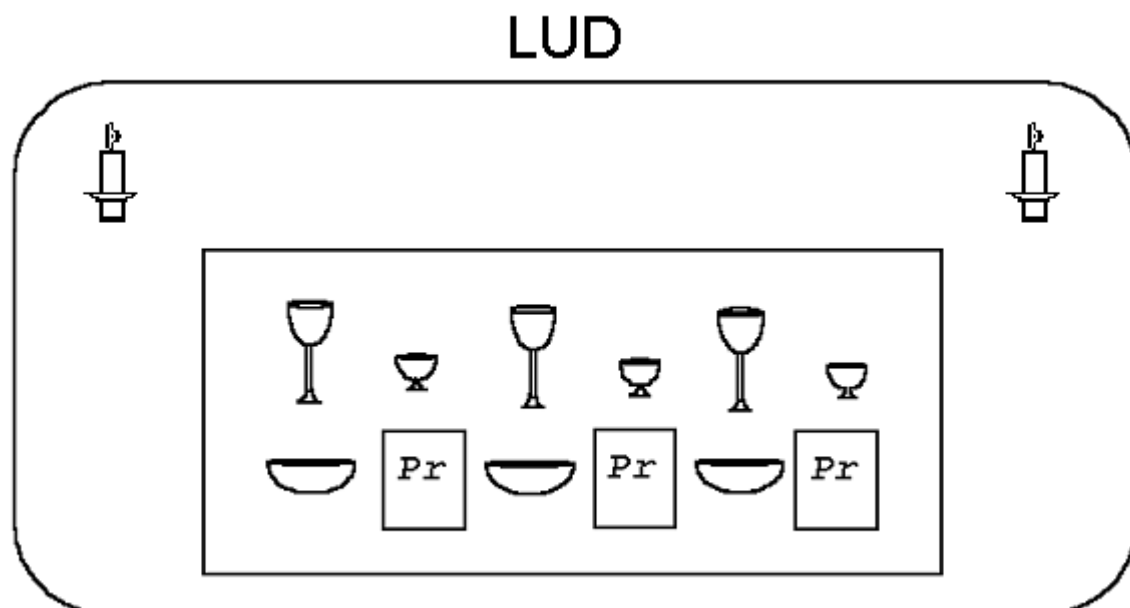
Rys. 8 - Procesja z darami z biskupem:

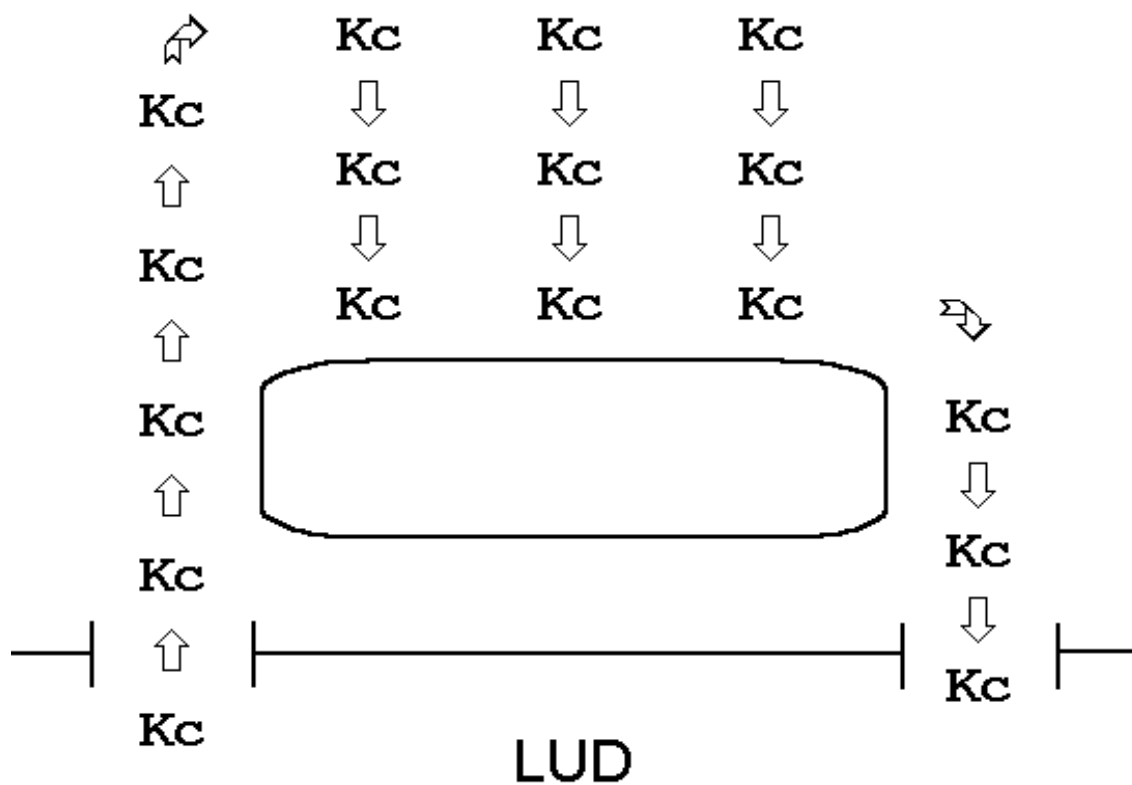
Rys. 9 - Modlitwa Eucharystyczna w Bazylice:

Rys. 10 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu podczas Komunii św. kapłanów w Bazylice:

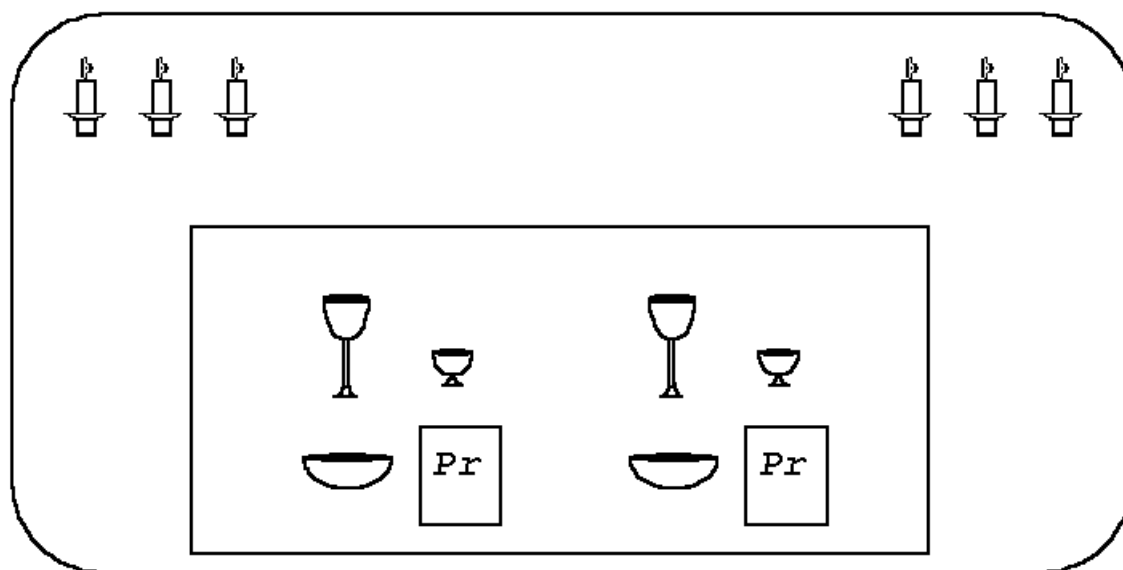

Rys. 11 - Sposób podchodzenia kapłanów do Komunii św. w Bazylice:

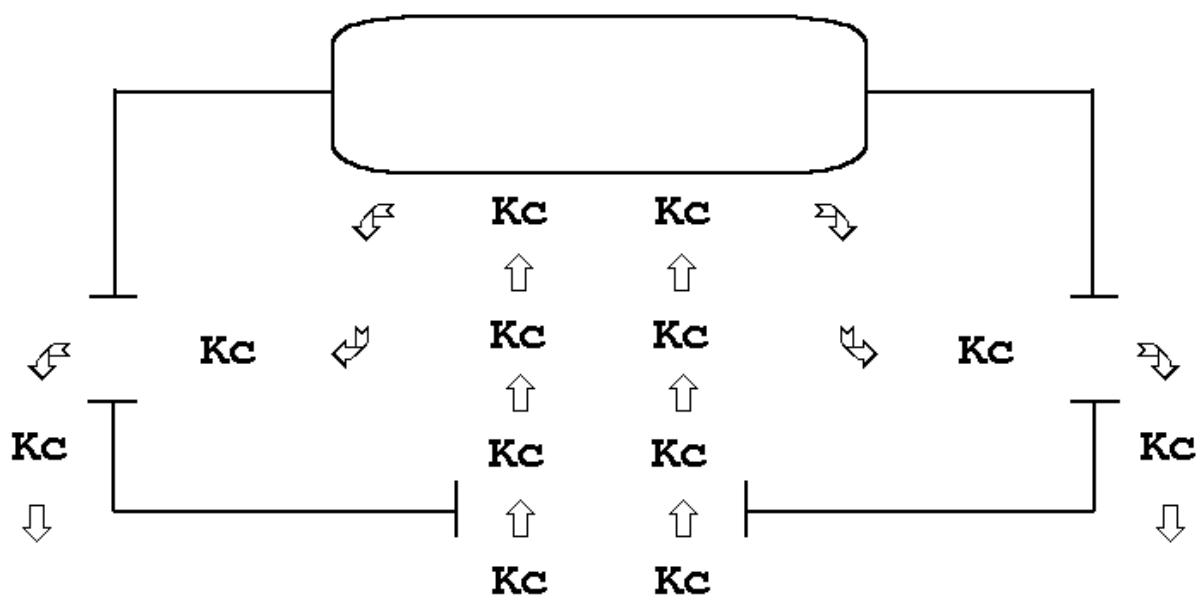

Rys. 12 - Ustawienie przedmiotów na ołtarzu podczas Komunii św. kapłanów w Kaplicy:

LUD

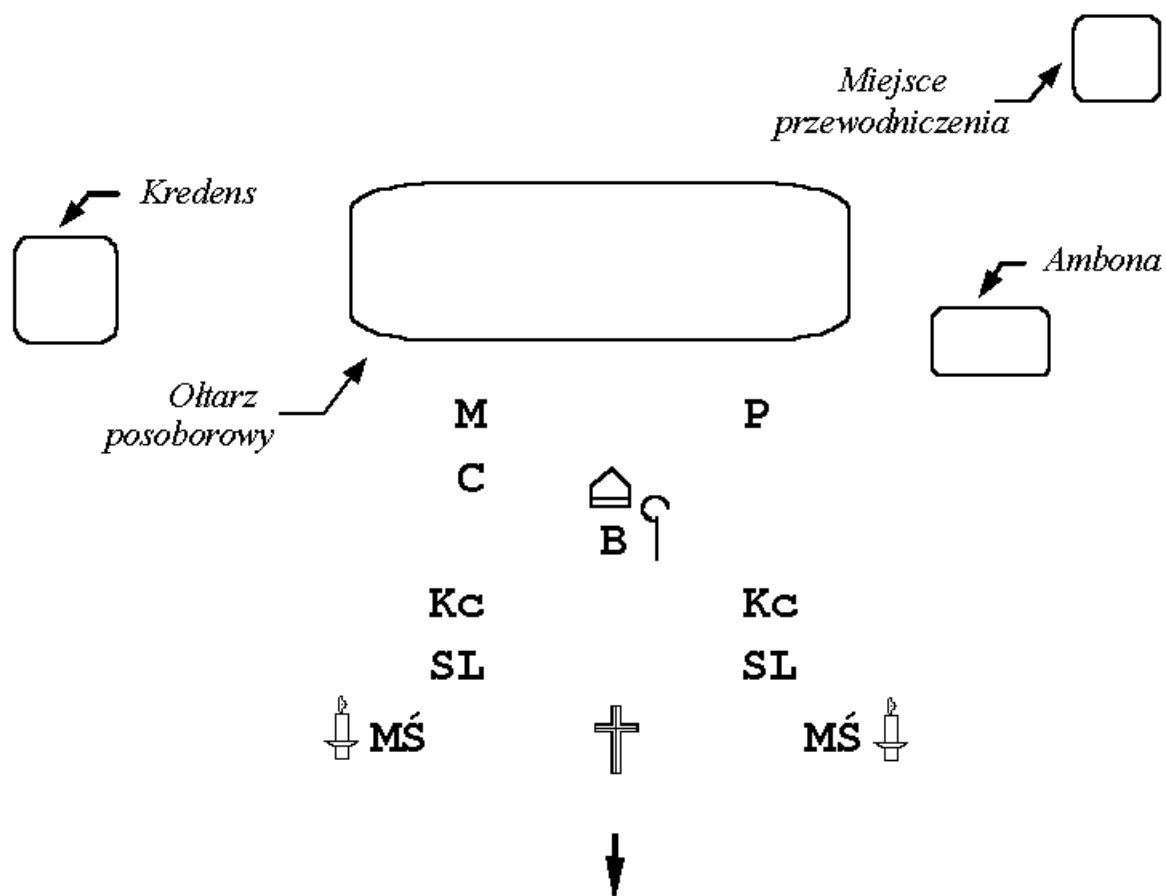
Rys. 13 - Sposób podchodzenia kapłanów do Komunii św. w Kaplicy *:

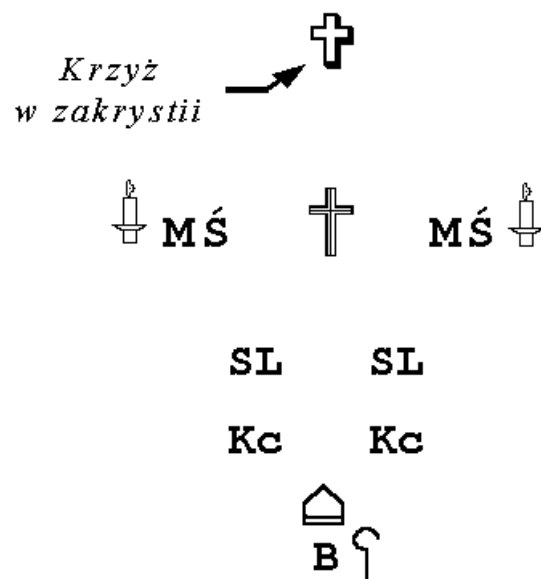
LUD

* **Jest także możliwe inne rozwiązanie:** prezbiterzy, którzy zajmują miejsca przed kratą do Kaplicy podchodzą do Komunii do dwóch pierwszych ołtarzy w nawach bocznych Kaplicy. Wybrany sposób będzie zapowiedziany podczas krótkiej instrukcji dla prezbiterów przed celebracją.

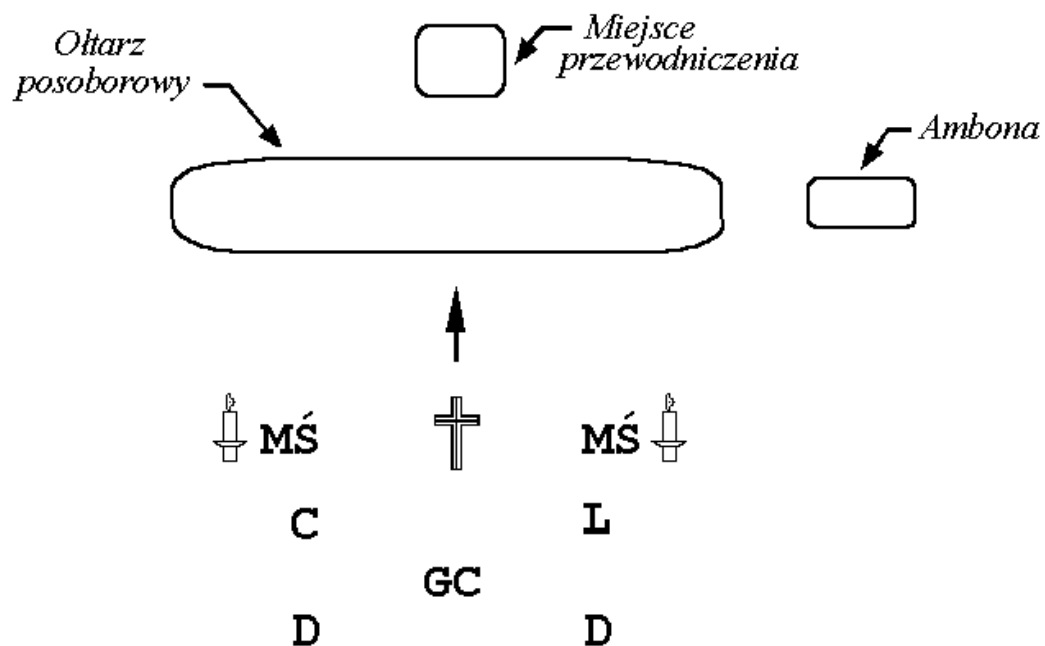
**Rys. 14 - Wyjście do zakrystii z biskupem
w Bazylice:**

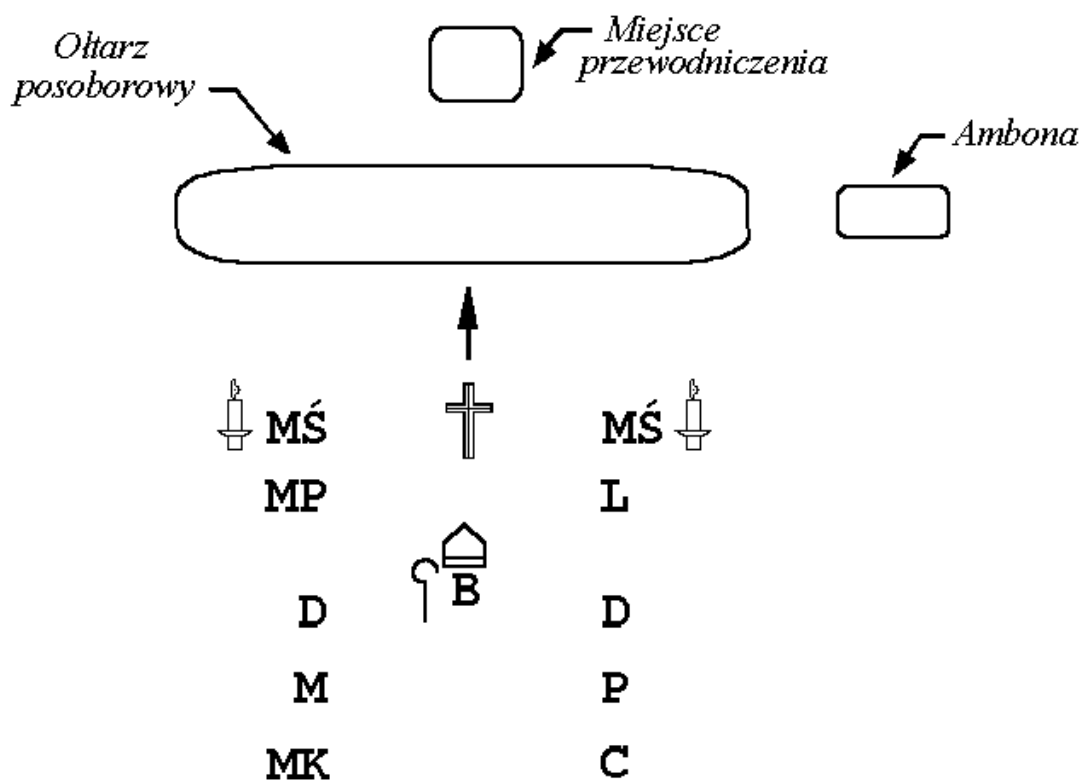
Rys. 15 - Ustawienie w zakrystii po Eucharystii:

Rys. 16 - Liturgia Godzin - procesja wejścia bez biskupa:

Rys. 17 - Liturgia Godzin - procesja wejścia z biskupem:

MP - opcjonalnie: ministrant śpiewający prośby z LG

IX.7. MODLITWY POSŁUGUJĄCYCH

Dla wszystkich:

Przygotowanie modlitewne przed wypełnieniem posługi

Oto za chwilę przystąpię do ołtarza Bożego, do Boga, który rozwesela młodość moją, do świętej przystępuję służby. Chcę ją dobrze pełnić. Proszę Cię Panie Jezu o łaskę skupienia, by myśli moje były przy Tobie, by oczy moje były zwrócone na ołtarz, a serce oddane tylko Tobie. Amen.

Dla poszczególnych posługujących:

Modlitwy podano według propozycji wyd. 3. roboczego „Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej” przygotowanej przez Podkomisję ds. Służby Liturgicznej działającą w ramach Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski.

Modlitwy pełniących posługę słowa

LEKTOR: Boże, nasz Ojczy, Ty w różnym sposób przemawiałeś do ludzi, a najpełniej objawiłeś się w swoim Synu, Jezusie Chrystusie. Dziś dajesz mi swego Ducha, abym poznał Twoje słowo, uczynił je regułą swego życia i odważnie głosił je braciom. Daj mi łaskę godnego czytania Pisma Świętego i spraw, aby wszyscy, którzy usłyszą Twoje słowo, przyjęli je z wiarą do swego serca. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

CZYTAJĄCY WEZWANIA MODLITWY POWSZECHNEJ: Panie Jezu Chryste, Ty dałeś nam przykład modlitwy i nauczyłeś nas modlić się. Udziel mi swego Ducha, aby moja modlitwa była pełna wiary i przemieniała moje życie. Uczyni mnie apostołem modlitwy, aby nieustannie płynęło z ziemi ku niebu uwielbienie i dziękczynienie, przeproszenie i prośba. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

KOMENTATOR: Panie Jezu Chryste, Ty wyjaśniałeś uczniom z Emaus Pisma i połamałeś dla nich chleb. Wtedy otworzyły się im oczy i poznali Cię. Daj mi łaskę otwartych oczu, abym poznał prawdę ukrytą w Twoim słowie i rozumiał sens każdego znaku. Błogosław mojej posłudze wyjaśniania słów i gestów przeżywanych przez nas w liturgii. Spraw, aby nasze serca pały miłością ku Tobie. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Modlitwy pełniących posługę rąk (czynu)

POSŁUGA KRZYŻA: Panie Jezu Chryste, Ty z miłości do ludzi umarłeś na krzyżu. Swoją męką uwolniłeś człowieka z grzechu i obdarzyłeś go nowym życiem. Pomóż mi nieść Twój znak krzyża w procesji i naucz mnie naśladować Cię w codziennym dźwiganiu krzyża. Spraw, aby wszyscy poznali Twoją nieskończoną miłość i oddali Tobie swoje serce. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

POSŁUGA ŚWIATŁA: Panie, Ty jesteś światłością świata. Ty wezwałeś mnie, aby w liturgii nieść światło, które o Tobie przypomina. Niech światło Twojej prawdy dotrze do ludzkich serc i rozproszy ciemności błędu. Udziel mi łaski, abym był spalał się dla innych i swoim przykładem życia wskazywał im drogę do Ciebie. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

POSŁUGA WODY: Panie Jezu, Ty posyłasz mnie, abym w czasie świętej liturgii pełnił posługę ministranta wody. Czynię to z pokorą i modlitwą w intencji kapłana i wszystkich zgromadzonych. Proszę Cię, abys umocnił mnie i wszystkich chrześcijan w wierze i czystości serca. Broń nas przed grzechem i udziel nam łaski trwania w zjednoczeniu z Tobą, która wyrasta z Chrztu świętego. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

POSŁUGA KSIĘGI: Wszechmogący Boże, Ty pozwalasz mi usługiwać wobec świętej księgi modlitwy, jaką jest mszał. Pomóż mi coraz lepiej rozumieć wielkość i piękno modlitwy Kościoła, abym troszcząc się o mszał w celebracji liturgicznej, mógł być także świadkiem życia modlitewnego wobec braci. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

POSŁUGA KADZIDŁA: Boże, Ojczy wszechmogący, Ty sprawiłeś, że mogę w tym zgromadzeniu pełnić posługę ministranta kadzidła. Pomóż mi ją spełniać z wiarą i miłością. Spraw, aby dym spalającego się kadzidła przypominał wszystkim, że ich modlitwy wznoszą się ku Tobie, a ofiara ich życia jest Tobie miłą. Przez Chrystusa, Pana naszego.

POSŁUGA DARÓW: Ojczy niebieski, Ty powierzasz mi przyniesienie na Twój święty ołtarz darów ofiarnych. Są one owocem ziemi i pracy człowieka. Wyrażają dar serca, jaki składa każdy uczestnik Eucharystii. Pomóż mi dźwigać ten ciężar ludzkich cierpień i radości. Spraw, aby nasza ludzka ofiara złączyła się z doskonałą ofiarą Twego Syna. Który żyje i króluje na wieki wieków. Amen.

POSŁUGA ŁADU: Boże, nieskończenie piękny i doskonały, podziwiamy piękno przyrody i wspaniałość człowieka stworzonego na Twój obraz i podobieństwo. Ty pragniesz, aby celebacja liturgii, objawiająca Twoją tajemnicę, była piękna i pełna harmonii. Przyjmij moją posługę, przez którą chcę upiększyć miejsce celebacji i dbać o porządek w czasie jej trwania. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwy pełniących posługę śpiewu

PSALTERZYSTA: Boże, nasz Ojczy, Ty dałeś ludziom psalmy jako modlitwę przez Ciebie natchnioną. Ty powołałeś mnie, abym śpiewem psalmu odpowiadał na Twoje słowo, wychwalając Twoje wielkie dzieła i przepraszając Cię za popełnione grzechy. Ześlij na mnie swego Ducha, aby modlitwa psalmami przemieniała moje życie, a śpiew psalmu w czasie liturgii pomógł braciom wnieść ich serca ku Tobie. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

KANTOR: Naucz mnie, Panie, śpiewać pieśń nową, pieśń o Tobie i Twojej miłości, pieśń śpiewaną nie tylko ustami, lecz sercem. Napełnij mnie darem swego Ducha, aby przez moją posługę kantora, wszyscy zgromadzeni na celebracji liturgii, mogli wnieść swe serce w pieśni uwielbienia ku Tobie, Boże. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

SCHOLA LUB CHÓR: Bądź uwielbiony Boże, przez chóry aniołów i świętych, które przepelnione radością i zachwytem, nieustannie śpiewają na Twoją chwałę. Bądź uwielbiony w Twoim Kościele, który łączy się z mieszkańcami nieba, aby wielbić Twoją miłość. Daj i nam dar śpiewania sercem i ustami, aby nasza pieśń wznosiła się ku Tobie i podnosiła w górę serca wszystkich zgromadzonych. Spraw, by całe moje życie było śpiewem na Twoją chwałę. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

IX. 8. OBRZĘDY BŁOGOSŁAWIEŃSTW W CZASIE KONGREGACJI ODPOWIEDZIALNYCH

PODCZAS NIESZPORÓW – PO HOMILII:

IX.8.1. Błogosławienie członków Stowarzyszenia DIAKONIA Ruchu Światło-Życie

Moderator Generalny: Niech przystąpią ci, którzy zostali przyjęci do grona członków **Stowarzyszenia Diakonia**, a teraz pragną przed zgromadzoną tu wspólnotą Ruchu Światło-Życie potwierdzić swoją decyzję i otrzymać błogosławieństwo Moderadora Generalnego.

- *Wywołani poprzez wyczytanie imion i nazwisk potwierdzają swoją decyzję odpowiadając: **Pragnę służyć i ustawiają się w rzędzie (rzędach) w centralnej części Auli - naprzeciwko prezbiterium***
- *Następnie Moderator Generalny zwraca się do wszystkich zgromadzonych: Prośmy pokornie Boga, aby pobłogosławił tych, których wybrał.*
- *Kandydaci do błogosławieństwa klękają, inni stoją. Wszyscy obecni wyciągają ręce w stronę kandydatów.*
- *Śpiew Sekwencji lub innej pieśni do Ducha Świętego.*

Moderator Generalny: Wszechmogący, wieczny Boże, Twój Jednorodzony Syn uniżył się przyjąwszy postać sługi, † wejrzyj na tych, którzy błagają o Twoją łaskę *, mocą Ducha Świętego ożyw ich wiarę, nadzieję i miłość, aby na miarę udzielonych im charyzmatów podejmowali odpowiedzialność i diakonię w winnicy Pańskiej. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: Amen.

- *Kandydaci wstają.*

Moderator Generalny: Drodzy Bracia i Siostry! Przyjmijcie zapalone świece na znak Waszej gotowości do czynienia daru z siebie na wzór Chrystusa Sługi i Niepokalanej Matki Kościoła. Święty Jan Paweł II na spotkaniu z oazami w Castel Gandolfo w 1979 roku powiedział: *"Chciałbym, abyście w symbolu tej świecy zanieśli Chrystusa do wszystkich waszych wspólnot i do całej naszej ojczyzny. To światło świeci już na naszej ziemi od tysiąca z górą lat. Trzeba, aby dzisiaj świeciło nowym blaskiem, który się wypala w waszych wspólnotach, waszych rekolekcjach, waszych oazach"*.

Przyjmijcie także dokumenty: „Charyzmat i duchowość Ruchu Światło-Życie” oraz "Diakonia miejscem formacji i posługi w Ruchu Światło-Życie i poprzez Ruch Światło-Życie". Znajdziecie w nich zasady, które określają duchowość Ruchu, jego największe bogactwo i piękno.

Podjęcie wymagań życia wewnętrznego i wspólnotowego, poprzez wielorakie formy posługiwania w Kościele, uczyni Wasze życie darem dla Pana.

- *Ministranci światła zapalają od świec ołtarzowych świece dla pobłogosławionych członków Diakonii (najlepiej to robić przy pomocy małych świeczek stołowych - trzeba je wcześniej przygotować!)*
UWAGA: małżonkowie dostają jedną świecę.

- Moderator Generalny wręcza błogostawionym osobom zapalone świece, a Moderatorzy Diecezjalni* wręczają dokumenty („Charyzmat i duchowość Ruchu Światło-Życie” oraz „Diakonia miejscem formacji i posługi w Ruchu Światło-Życie i poprzez Ruch Światło-Życie”). Po ich otrzymaniu błogostawieni członkowie Diakonii wracają na miejsca w centralnej części Auli i pozostają tam do końca Nieszporów.
- * Moderatorzy Diecezjalni ustawiają się po lewej stronie Moderatorsa Generalnego (po stronie ambony), a dokumenty przekazują im członkowie służby liturgicznej.
UWAGA: każdy z małżonków otrzymuje własny komplet dokumentów.
- W tym czasie śpiewa się pieśni: „Wy jesteście solą ziemi”, „Wy jesteście na ziemi”, „Błogosław, Panie nas” lub inne mówiące o posłaniu, podjęciu misji, niesieniu światła.

IX.8.2. Błogosławienie członków centralnych diakonii specjalistycznych

Moderator Generalny: Niech przystąpią ci, którzy posługują w centralnych diakoniach specjalistycznych, a teraz pragną przed zgromadzoną tu wspólnotą Ruchu Światło-Życie potwierdzić swoją decyzję i otrzymać błogosławieństwo Moderatorsa Generalnego.

- Wywołani poprzez wyczytanie imion i nazwisk potwierdzają swoją decyzję odpowiadając: **Pragnę służyć** i ustawiają się w centralnej części Auli (tworzą rząd przed błogostawionymi członkami Diakonii).
- Następnie celebrans zwraca się do wywołanych: Uklękniecie, aby przyjąć błogosławieństwo do waszej misji i posługi.
- Członkowie centralnych diakonii specjalistycznych klękają, inni stoją.

Moderator Generalny: Módlmy się. Błogosławiony jesteś Panie, Boże Miłosierdzia, Ty w Swoim Synu dałeś nam przedziwny przykład miłości i przez Niego przykazałeś, abyśmy się wzajemnie miłowali. Obdarz hojnym błogosławieństwem tych, którzy ochotnie poświęcają się służbie braciom i siostram w centralnych diakoniach specjalistycznych Ruchu Światło-Życie. Niechaj w pilnych potrzebach z całej duszy i ze wszystkich swoich sił wiernie służą Tobie, który jesteś obecny w naszych bliźnich. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: Amen.

- Członkowie centralnych diakonii specjalistycznych wstają.
- Moderator Generalny wręcza błogostawionym osobom dokument potwierdzający powołanie do diakonii specjalistycznych.* Po ich otrzymaniu błogostawieni członkowie centralnych diakonii specjalistycznych wracają na miejsca w centralnej części Auli i pozostają tam do końca Nieszporów.
- * Dokumenty przekazują Moderatorowi Generalnemu odpowiedzialni za centralne diakonie specjalistyczne. Stają oni po prawej stronie Moderatorsa Generalnego na pierwszym stopniu, by umożliwić wykonywanie posługi osobom fotografującym wyznaczonym przez CDKS.
- W tym czasie śpiewa się pieśni - jw.

IX.8.3. Obrzęd włączenia do Unii Kapłanów Chrystusa Sługi

Moderator Generalny: Niech przystąpi ten, który (Niech przystąpią ci, którzy) poprzez gest włożenia rąk w ręce Moderatora Unii Kapłanów Chrystusa Sługi otrzyma(ją) błogosławieństwo do tego Stowarzyszenia.

- *Wywołani poprzez wyczytanie imion i nazwisk ustawiają się przed pierwszym stopniem prezbiterium w centralnej części Auli*
- *Następnie podchodzą kolejno do Moderatora Stowarzyszenia i poprzez włożenie swoich złożonych rąk w jego ręce wyrażają wolę wstąpienia do stowarzyszenia, a następnie po krótkiej modlitwie wracają na miejsca.*

DALSZA CZĘŚĆ NIESZPORÓW (OPUSZCZA SIĘ RESPONSORIUM)

Moderator Generalny: A teraz słowami służebnicy Pańskiej Maryi, Matki Kościoła, złożmy Bogu dziękczynienie za dar gotowości wszystkich tu obecnych, którzy przyjęli błogosławieństwo do służby w Kościele. Odpowiedzialni za Waszą formację [w modlitwie równoczesnej]* dołączą do modlitwy Kościoła prośby za Wami, abyście coraz głębiej wchodzili na obraną drogę naśladowania Chrystusa Sługi i Maryi Służebnicy Pańskiej oraz byli gotowi do podjęcia każdej diakonii, do której będzie wzywał Was Bóg.

* jeśli jest wielu odpowiedzialnych za formację i modlitwa mogłaby się znacznie przedłużyć

Antyfona do Magnificat

MAGNIFICAT

PROŚBY

Na zakończenie - modlitwa odpowiedzialnych za pobłogosławionych członków Stowarzyszenia Diakonia i centralnych diakonii specjalistycznych (opcja: modlitwa równoczesna - patrz wyżej)

MODLITWA PAŃSKA

MODLITWA

UROCZYSTE BŁOGOSŁAWIEŃSTWO NA ZAKOŃCZENIE NIESZPORÓW:

C: Pan z wami

W: I z duchem twoim.

(Dk: Pochylcie głowy na błogosławieństwo)

C: Bóg Ojciec, który z miłości przeznaczył nas dla siebie † jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa ku chwale majestatu swej łaski, * niech was uczyni jej sługami.

W: Amen.

C: Jezus Chrystus, który uniżył samego siebie przyjąwszy postać sługi, * niech da wam ducha pokornej służby Bogu i braciom.

W: Amen.

C: Duch Święty, który namaścił Jezusa Chrystusa w wodach Jordanu, † wam zaś udzielił swego posłannictwa w sakramencie chrztu i bierzmowania, * niech kieruje waszym posługiwaniem w Kościele.

W: Amen

* **C:** Niech was błogosławi Bóg wszechmogący, * Ojciec i Syn, † i Duch Święty.

W: Amen.

Dk (C): Idźcie w pokoju Chrystusa.

W: Bogu niech będą dzięki.

*Jeśli celebracji **przewodniczy Biskup** wówczas **przed pozdrowieniem „Pan z wami” otrzymuje mitrę**. Wezwania uroczystego błogosławieństwa wypowiada mając ręce wyciągnięte nad ludem.*

*Następnie składa ręce, **otrzymuje pastorał** i mówi, wykonując trzykrotny znak krzyża:*

* **C:** Błogosławieństwo Boga wszechmogącego, Ojca † i Syna † i Ducha Świętego † niechaj zstąpi na was i pozostanie na zawsze.

W: Amen.

Następnie jeden z diakonów lub celebrans odsyła lud, mówiąc:

Dk (C): Idźcie w pokoju Chrystusa.

W: Bogu niech będą dzięki.

Biskup w mitrze i z pastorałem odchodzi od katedry i zależnie od uznania całuje ołtarz.

IX.9. Program 45. Kongregacji Odpowiedzialnych AD 2020

PIĄTEK, 28 lutego**16:30 Spotkanie przedstawicieli DDL i sympatyków DL****18:30** **Możliwość udziału we Mszy Świętej w kaplicy MB Częstochowskiej.**

19:30 Modlitwa rozpoczynająca Kongregację (aula o. Kordeckiego).

21:00 Możliwość udziału w Apelu Jasnogórskim.

SOBOTA, 29 lutego**8:00 JUTRZNIA** (przewodniczy ks. Waldemar Maciejewski)

9:00 Otwarcie Kongregacji, zawiązanie wspólnoty, wprowadzenie w tematykę kongregacji, komunikaty o piosence roku i znaku roku.

10:00 o. Adam Schulz SJ (Warszawa): *Dojrzałość ludzi świeckich.*11:00 ks. prof. Marek Tatar (UKSW): *Tożsamościowa dojrzałość kapłana.*14:15 **EUCHARYSTIA** (bazylika jasnogórska) – przewodniczy bp Wiesław Śmigiel16:00 ks. prof. Marek Chmielewski (KUL): *Dojrzałość duchowa osób konsekrowanych.*

17:00 Świadectwa i prezentacje na temat misji w Afryce

19:30 **NIESZPORY** z błogosławieństwem nowo przyjętych członków Stowarzyszenia DIAKONIA Ruchu Światło-Życie, członków centralnych diakonii specjalistycznych i członków Stowarzyszenia Unia Kapłanów Chrystusa Sługi (przewodniczy ks. Marek Sędek)

21:00 Apel Jasnogórski (w Kaplicy MB)

NIEDZIELA, 1 marca**8:00 JUTRZNIA** (przewodniczy ks. Krzysztof Łapiński)9:00 prof. Paweł Skibiński (UW): *Dojrzałość osobowa w nauczaniu prymasa S. Wyszyńskiego.*

10:00 Budowa Centrum Ekologii w Krościenku (Wojciech Terlikowski)

10:30 ks. Marek Sędek: *Dojrzałość w Chrystusie – refleksje wokół tematu roku.*

11:15 Komunikaty; odczytanie listów jedności, podsumowanie Kongregacji

14:00 **EUCHARYSTIA** (kaplica Cudownego Obrazu) – przewodniczy bp Krzysztof Włodarczyk

16.00 Spotkanie odpowiedzialnych za wspólnoty dorosłych w Ruchu Światło-Życie.

PONIEDZIAŁEK, 2 marca**8:00 EUCHARYSTIA Z JUTRZNIĄ** (kaplica) – przewodniczy bp Krzysztof Włodarczyk

9:30 Spotkanie Kolegium Moderatorów Ruchu Światło-Życie

**IX.10. Przedmioty potrzebne do przygotowania liturgii
w czasie 45. Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło Życie**

JUTRZNIA I NIESZPORY w Auli – sobota i niedziela, 29.02. i 1.03.2020 r.

(prośba o ich przygotowanie na piątek 28.02.2020 r. godz. 18:30 w zakrystii klasztoru
- członkowie diakonii liturgicznej zainoszą je do Auli)

- Dwie kapy ze stułami – kolor **fioletowy** i **złoty**
- Dwie alby kapłańskie różnej wielkości, cingulum
- Siedem alb z paskami dla posługujących
- Krzyż procesyjny ze stojakiem
- Dwie świece ze świecznikami do procesji
- Dodatkowo dla koncelebransów w sobotę podczas Nieszporów potrzeba ok. 15 alb ze stułami (kolor **fioletowy**) i paskami (ostateczna liczba kapłanów będzie znana ok. godz. 16:00 w sobotę)
- Przynajmniej 4 mikrofony (na ambonę, do miejsca przewodniczenia i dwa dla scholi)

MSZA ŚW. w Bazylice – sobota 29.02.2020 r. – kolor **fioletowy lub **biały**
w Kaplicy – niedziela 1.03.2020 r. – kolor **fioletowy****

- alby i stuły oraz teksty modlitwy eucharystycznej do koncelebry – w sobotę dla około 130 kapłanów (ostateczna liczba będzie znana około godz. 12:15 w sobotę), w niedzielę – dla około 100 kapłanów (ostateczna liczba będzie znana około godz. 13:30 w niedzielę)
- dla przewodniczącego i dwóch koncelebransów: ornaty
- dla diakonów (jeśli będą) – dwie dalmatyki
- krzyż procesyjny i dwie świece ze świecznikami do procesji
- Ewangeliarz
- welony dla ministrantów mitry i pastorału
- tacka na pioskę
- dwa (albo trzy – gdyby Komunia koncelebransów była przy bocznych ołtarzach), kielichy z bielizną kielichową, dwa waskula, dwie pateny
- bardzo duże ampułki do wina i wody, dzbanuszek do lavabo
- obrus na stół z darami

MSZA ŚW. w Kaplicy – poniedziałek 2.03.2020 r. – kolor **biały**

- alby i stuły oraz kanony do koncelebry dla około 50 kapłanów (ostateczna liczba będzie znana około godz. 13:30 w niedzielę)
- dla przewodniczącego i dwóch koncelebransów ornaty
- dla diakonów (jeśli będą) – dwie dalmatyki
- krzyż procesyjny
- dwie świece ze świecznikami do procesji (wejścia, na Ewangelię i do wyjścia)
- Ewangeliarz
- dwa (albo trzy – gdyby Komunia koncelebransów była przy bocznych ołtarzach), kielichy z bielizną kielichową, dwa waskula, dwie pateny
- bardzo duże ampułki do wina i wody, dzbanuszek do lavabo
- obrus na stół z darami

IX.11. Do uzgodnienia z ceremoniarzem oo. Paulinów AD 2020

Spotkanie z ceremoniarzem oo. Paulinów odbywa się w piątek, w dzień otwarcia KO.

Element przygotowania	Uwagi i propozycje rozwiązań szczegółowych	Ustalenia
Terminy i miejsca prób		
Eucharystia w sobotę 14.15 Bazylika	Sobota 11:00 zakrystia Klasztoru	
Eucharystia w niedzielę 14.00 Kaplica	Niedziela 11:10 zakrystia Klasztoru	
Jutrznia w sobotę 8.00 Aula	Sobota 7:30 Aula	
Nieszpory w sobotę 19.30 Aula	Sobota 19:00 Auli	
Jutrznia w niedzielę 8.00 Aula	Niedziela 7:30 Aula	

Z kim i kiedy kontaktować się w poniższych sprawach:

AULA – JUTRZNIA W SOBOTĘ I W NIEDZIELE		
przygotowanie nagłośnienia w Auli	Marcin Łęczycki	
Przedmioty do sprawowania liturgii:		
obrus		
2 świece (zarazem procesyjne i ołtarzowe) i krzyż procesyjny (ze stojakiem)		
Alby (6 dla posługujących i 2 dla celebransów: duża i mała oraz paski i stuła, kapa (fioletowa lub złota)		
* opcjonalnie: dwie dalmatyki, stuły i alby dla diakonów - w kolorze jw.		
* opcjonalnie: dwa welony dla ministrantów mitry i pastorału		
ew. inne przedmioty , które potencjalnie mogłyby się przydać, np. w ubiegłych latach - żelazko		
EUCHARYSTIA w sobotę - BAZYLIKA, w niedzielę i poniedziałek - KAPLICA		
Zakres niezbędnych adaptacji miejsca celebracji: - krzesła dla kapłanów - krzesła dla 2 najbliższych koncelebransów i diakonów (w czasie procesji wejścia złożone)	Krzesła dla kapłanów (Recepcja KO podaje orientacyjną ilość, służba ładu liczy wychodzących kapłanów i w razie potrzeby dostawia krzesła)	
Przedmioty liturgiczne:		
kanony do koncelebry (zawierające odpowiednią ME)		

Mszał (1)		
Lekcjonarz (1)		
Ewangeliarz (1)		
2 pateny dla Kc, 2 kielichy, 2 lawaterze i 2 vascula	2 Kc jednocześnie będzie przystępowało do Komunii	
welony dla ministrantów mitry i pastorału		
(opcjonalnie) krzyże dla misjonarzy wówczas: woda i kropidło, (opcjonalnie także w niedzielę)	CDMisyjna	
Inne przedmioty		
mikrofony na Eucharystię		
Przebieg liturgii		
Jak długo może trwać nasza liturgia (o której godzinie jest kolejna liturgia?)	<i>Zwykle przyjmuje się 90 minut, (o ustaleniach należy powiadomić GC i diakonię muzyczną!)</i>	
Czy będzie konieczność przynoszenia pewnych przedmiotów podczas liturgii (jeśli tak, to jakich i w których momentach liturgii - np. puszki z komunikantami)?		
miejsca komunikowania wiernych przez kapłanów (liczba komunikujących kapłanów)	nawa główna (4), po 2 kapłanów w nawach bocznych, 1 kapłan - chór (razem 9)	
AULA – NIESZPORY Z BŁOGOSŁAWIENSTWEM DO DIAKONII W SOBOTĘ		
Zakres niezbędnych adaptacji miejsca celebracji: - krzesła dla kapłanów - krzesła dla ministrantów światła i dodatkowe krzesła dla posługujących (po lewej stronie) - ambona nieco dalej od ołtarza i bardziej w kierunku ludu	krzesła dla kapłanów (Recepcja KO podaje orientacyjną ilość, służba ładu liczy kapłanów moderatorów z diecezji, z których są osoby do błogosławieństwa i w razie potrzeby dostawia krzesła) Krzesła dla ministrantów światła ustawiane są przed liturgią przez służbę ładu	
Przedmioty liturgiczne:		
Księgi Liturgii Godzin	każdy z uczestniczących w liturgii w prezbiterium umieszcza na swoim miejscu księgę Liturgii Godzin albo modlitewnik z tekstami	
Rytuał	dostarczy CDL	
Listy osób do błogosławieństwa	dostarczy CDFD i Moderator UKChS	
Świece w ilości równej liczbie osób do błogosławieństwa	CDFD dostarcza i ustawia je przed ołtarzem	
Inne przedmioty:		
mikrofony do miejsca przewodniczenia i ambony oraz dla scholi		
małe stołowe świece (2 szt.)	dostarczy CDL	

Uwaga końcowa do ceremoniarzy i innych posługujących

Ta wersja ceremoniału nie jest na pewno wersją najlepszą i ostateczną.

Warunki panujące podczas KO mogą wymusić inne rozwiązanie.

**Podczas spotkań z członkami CDL w Częstochowie
będzie można przedyskutować inny sposób wykonywania posługi.**

**Zachęcamy także do zgłaszania i nadsyłania swoich uwag i propozycji
kształtowania liturgii podczas kolejnych KO**

na adres: cdl@oaza.pl

IX.12. Fotografie miejsc celebracji

Fot. 1 Kaplica Cudownego Obrazu

LEGENDA

1. **Wejście do zakrystii** – ze względu na szczupłość miejsca w prezbiterium komentatorki i podający intencje modlitwy powszechnej ze swoimi ceremoniarzami przez całą liturgię są w zakrystii (w pobliżu zakrystii) – wychodzą na czas wypełniania swojej posługi
2. **Stolik kredencyjny** – jest dość niewielki (w razie potrzeby dodatkowe przedmioty liturgiczne są wynoszone z zakrystii). Puryfikacja może odbyć się w zakrystii – jeśli z racji szczupłości czasu nie jest to możliwe podczas Eucharystii.
3. **Ołtarz** – wyłącznie trydencki, Msza Święta sprawowana jest tyłem do ludu. Główny celebrans odwraca się do ludu na słowa: „Módlcie się, aby moją i waszą ofiarę”, „Pokój Pański nich zawsze będzie z wami”. W tych momentach musi być przygotowany mikrofon – najlepiej podawany od strony zakrystii (stamtąd jest łatwiejsze dojście niż od strony ambony).
4. **Mszał** – ustawiany na ołtarzu podczas przygotowania darów, zdejmowany po przyjęciu Komunii przez głównego celebransa, by umożliwić łatwiejsze podchodzenie koncelebransów do ołtarza
5. **Mikrofon** – jest umieszczony w tym miejscu na stałe – do czasu przygotowania darów jest wyłączony i odsunięty maksymalnie od ołtarza. Ceremoniarz podczas przygotowania darów włącza go i ustawia we właściwej pozycji uwzględniając wzrost głównego celebransa. Dodatkowy mikrofon należy podać koncelebransom podczas modlitwy Eucharystycznej i diakonowi.
6. **Ambona** – po stronie ambony [albo po stronie przeciwnej] umieszczony jest dodatkowy mikrofon dla komentatorów i podających intencje modlitwy wiernych (włącza go i wyłącza ceremoniarz).
7. **Poza balaskami** jest miejsce dla służby liturgicznej, po stronie ambony dla głównego ceremoniarza, lektorów, psalterzysty, ministranta księgi. Po stronie darów stoją ministranci ołtarza, światła, krzyża, mitry i pastorału oraz ceremoniarz strony darów, który podaje mikrofon. Nie zajmują oni stałych miejsc ale przesuwać się, by osoby aktualnie posługujące miały miejsce. Po obu stronach prezbiterium są przygotowane Kanony do koncelebracji.
8. **Balaski** mają kilka zamykanych bramek – należy pamiętać, że muszą być one w odpowiednich momentach liturgii otwarte.
9. **Miejsca dla koncelebransów**
10. **Balaski**, przed którymi umieszczamy parami po dwa krzesła dla dwu najbliższych koncelebransów i diakonów
11. **Świece** – w Kaplicy mogą być umieszczone na stałe tylko wyróżnione świece – stąd po procesji wejścia świece są wynoszone do zakrystii, wynosi się je na procesję wyjścia oraz – jeśli konserwator zabytków pozwoli – na Ewangelię.
12. **Miejsce przewodniczenia.**
13. **Miejsce dla scholi** – nad prezbiterium!

Fot. 2
Aula Ojca Kordeckiego
Przygotowanie miejsca do sprawowania Liturgii Godzin

Schemat powyższy zawiera maksymalny zespół do sprawowania Jutrznii albo Nieszporów. W razie potrzeby liczbę osób zmniejsza się (np. gdy nie ma ks. biskupa - nie ma MM i MP).

Fot. 3
Aula Ojca Kordeckiego
Sprawowanie Liturgii Godzin

Fot. 4
Miejsce przewodniczenia w Bazylice

Fot. 5
Komunia kapłanów w Bazylice

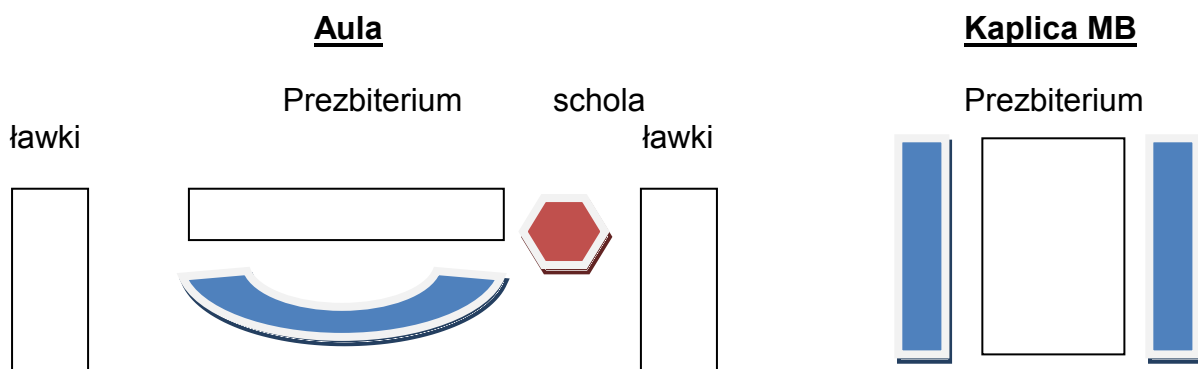

X. ANEKS

X.1. WSKAZANIA DOTYCZĄCE FOTOGRAFOWANIA PODCZAS LITURGII

WSTĘP

Od 1994 r. obowiązują w Polsce zasady dotyczące fotografowania i filmowania liturgii. Począwszy od 36. Kongregacji Odpowiedzialnych wprowadzone zostały praktyki zmierzające do ich stosowania podczas celebracji Ruchu. Zasada jest taka, że podczas każdej celebracji zdjęcia z bliska wykonuje tylko 2-4 fotografów akredytowanych przy Centralnej Diakonii Komunikowania Społecznego (oraz 1-2 akredytowanych na Jasnej Górze) - ich miejsce oznaczono **kolorem niebieskim**. Będzie nad tym dyskretnie czuwać służba ładu. W czasie Eucharystii tylko wyznaczeni fotografowie wchodzi za balaski przy prezbiterium, a w czasie liturgii godzin – tylko oni mogą wchodzić do przestrzeni przed ołtarzem. Nikt nie wchodzi do prezbiterium, ani pomiędzy koncelebransów.

Wykonane przez nich zdjęcia będą dostępne dla wszystkich zainteresowanych na stronach CDKS.

WSKAZANIA KOMISJI EPISKOPATU POLSKI DS. LITURGII I DUSZPASTERSTWA LITURGICZNEGO DOTYCZĄCE FOTOGRAFOWANIA I FILMOWANIA PODCZAS CELEBRACJI LITURGII

1. Powodem wydania niniejszych wskazań jest konieczność zagwarantowania sacrum liturgii przez usunięcie z naszych kościołów wszelkich praktyk i zachowań utrudniających świadome, wewnętrzne i zewnętrzne, czynne, pobożne i owocne uczestnictwo w czynnościach liturgicznych.
2. Liturgia jest przede wszystkim niedostrzegalnym dla zmysłów działaniem Chrystusa, Jedyne i Najwyższe Kapłana, który mocą Ducha Świętego uświęca ludzi i razem z Kościołem oddaje swojemu Ojcu całkowity i publiczny kult. Liturgia jest także działaniem Kościoła, hierarchicznie uporządkowanej społeczności ochrzczonych, złączonej z Chrystusem Kapłanem i Głową.
3. Celebracja liturgii ma strukturę sakramentalną, to znaczy jest jakby "utkana" z symboli (por. Katechizm Kościoła Katolickiego, 1145), słów, gestów, postaw i czynności wykonywanych przez członków liturgicznego zgromadzenia, zajmujących odpowiednie miejsce we wnętrzu kościoła. Symbole są "narzędziami" uświęcających i kultycznych czynności Chrystusa i Kościoła.

4. Czynności liturgiczne domagają się wiary, są jej wyznaniem i przyczyniają się do jej pogłębienia.

5. Jezus Chrystus, ustanawiając Eucharystię, dał Apostołom polecenie: "To czyńcie na moją pamiątkę" (Łk 22,19). Sprawowanie Mszy świętej i innych sakramentów jest uobecnianiem i pamiątką jedyne go i niepowtarzalnego zbawczego wydarzenia: Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa oraz Zesłania Ducha Świętego. Wydarzenie to określamy mianem Misterium Paschalne. Trwanie Pamiątki tego Misterium zapewnia w Kościele - aż do przyjścia Pana (por. I Kor 11,26) - sama jej celebrowanie oraz zachowanie jej w życiu i postępowaniu chrześcijan.

6. Praktyka fotografowania i filmowania osób pełniących czynności liturgiczne wynika z chęci jakiegoś "utrwalenia" tych czynności i zachowania ich "pamiątki" na przyszłość, aby można było do nich wracać myślą i odnawiać ich przeżycie.

Jednakże zarówno na kliszy, jak i na taśmie aparatu audiowizualnego zostają "utrwalone" jedynie drugorzędne elementy spełnionej niegdyś czynności sakramentalnej. Słowa, dźwięki, gesty "zapisane" przy pomocy tych środków technicznych pozostają martwe. Nie można bowiem utrwalić ani ludzkich przeżyć, ani nieuchwytnego dla zmysłów działania Trójosobowego Boga, stanowiącego istotę - misterium - świętych czynności. "Pamiątki" produkowane przez fotografów i operatorów sprzętu audiowizualnego nie są w stanie utrwalić w czasie samego misterium zbawienia, jakiego dokonuje Bóg w sercu człowieka i jakie winno owocować w jego czynach.

7. Całe zgromadzenie liturgiczne jest celebrazem czynności sakramentalnych (por. Katechizm Kościoła Katolickiego, 1140. 1188). Zgromadzenie to jest zorganizowane na podobieństwo żywego organizmu. Jego przewodniczącym jest biskup lub prezbiter, którzy są żywymi "ikonami" Chrystusa (Katechizm Kościoła Katolickiego, 1142), Głowy Kościoła. Obok przewodniczącego działają także w zgromadzeniu takie osoby, jak diakon, akolita, lektor, kantor, komentator, członkowie chóru, ministranci.

8. Większą część zgromadzenia stanowią inni wierni czynnie uczestniczący w liturgii przez wzrokową i słuchową komunie z przewodniczącym, przez aklamacje i odpowiedzi, przez słuchanie słowa Bożego, a nade wszystko przez wewnętrzne skupienie oraz komunie z Bogiem Ojcem przez Chrystusa w Duchu Świętym (przez wiarę, nadzieję, miłość, wdzięczność, uwielbienie, przebłaganie, prośbę). 8. W żadnym z dokumentów Kościoła, w których jest mowa o sprawowaniu czynności liturgicznych, nie ma wzmianki o fotografii lub operatorze filmowym jako o członku zgromadzenia liturgicznego. Tymczasem bardzo często fotografowie i operatorzy zajmują w zgromadzeniu liturgicznym takie miejsce i tak się zachowują, jakby to oni właśnie byli przewodnikami zgromadzenia i ośrodkami jego uwagi.

a) Poruszanie się tych osób we wnętrzu kościoła podczas celebrowania liturgii, a także manipulowanie sprzętem technicznym stwarza dodatkowe, niepotrzebne bodźce wzrokowo-słuchowe zakłócające uwagę uczestników.

b) Obecność tych osób w zasięgu wzroku wiernych konkuruje z rolą przewodniczącego lub usługujących w prezbiterium.

c) Ich działanie stwarza podświadomą presję w kierunku "pozowania", a więc i niebezpieczeństwo fałszowania postaw uczestników liturgii. Jest to szczególnie niebezpieczne w przypadku dzieci (np. przystępujących do Pierwszej Komunii świętej) ze względu na ich ograniczoną zdolność skupienia się na misterium liturgii oraz podatność na rozproszenie uwagi przez drugorzędne, przypadkowe i zbyteczne czynności.

9. Biorąc pod uwagę wymienione powody Komisja Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego ustala następujące zasady:

a) Zawodowi fotografowie i operatorzy sprzętu audiowizualnego, którzy - okazjonalnie lub na sposób stały - zamierzają wykonywać swoje czynności podczas celebracji liturgii, są obowiązani uprzednio ukończyć specjalny kurs, zorganizowany przez Diecezjalną Komisję ds. Liturgii oraz otrzymać pisemne upoważnienie miejscowej władzy diecezjalnej. Osoby duchowne w roli fotografa lub operatora kamery winny wykonywać swe czynności ze szczególną wrażliwością na obecność Boga w świętej liturgii, tak by były wzorem dla innych (a nie antyświadectwem). Osoba duchowna nie może fotografować ani filmować, jeśli jest ubrana w szaty liturgiczne.

b) Fotograf lub operator winien zgłosić się odpowiednio wcześniej do proboszcza lub rektora oraz do prezbitera, który ma przewodniczyć celebracji, aby z nimi uzgodnić wszystkie szczegóły związane z miejscem i sposobem wykonywania swej czynności.

Wszyscy inni fotografowie i operatorzy nie mogą samowolnie użytkować swego sprzętu w czasie sprawowanej liturgii. Przed rozpoczęciem celebracji odpowiedzialny za kościół powinien poinformować zgromadzonych o tym, że w czasie liturgii fotografować lub filmować mogą jedynie osoby do tego upoważnione.

c) Osoby upoważnione do fotografowania lub filmowania podczas czynności liturgicznych winny być odpowiednio i godnie ubrane.

d) Fotograf czy operator kamery nie powinien zajmować miejsca w prezbiterium, a więc w strefie przeznaczonej dla kapłana i osób pełniących posługę przy ołtarzu i ambonie.

e) Wykluczone jest ustawianie w prezbiterium dodatkowych źródeł oświetlenia (reflektorów, halogenów itp.) skierowanych w stronę zgromadzenia, czy też rażących wzrok osób bezpośrednio biorących udział w czynnościach sakramentalnych (dzieci przyjmujących Pierwszą Komunię świętą, nowożeńców, usługujących). W wyjątkowych wypadkach, np. w przypadku transmisji, sprawa jest osobno rozpatrywana z odpowiedzialnym za kościół.

f) Podczas danej czynności może być dopuszczony do jej rejestrowania tylko jeden operator kamery filmowej lub wideo. Winien on zawsze zajmować w kościele stałe miejsce i ograniczać do minimum ruchy związane z obsługą sprzętu, tak by wykluczyć rozpraszenie uwagi uczestników. Wciąż ulepszany sprzęt fotograficzny pozwala na fotografowanie z dalszych odległości - także więc fotograf może zająć swoje stanowisko w odpowiedniej odległości.

g) W celu uniknięcia niepotrzebnych trudności i nieporozumień duszpasterze winni w odpowiednim czasie omówić ewentualny udział fotografów i operatorów sprzętu audiowizualnego z zainteresowanymi osobami, które mają ich zaprosić, np. z rodzicami dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii świętej, z narzeczonymi przygotowującymi się do sakramentu małżeństwa, z rodzinami zmarłych (w związku z pogrzebem), z alumnami, z neoprezbiterami - prymicjantami itd.

10. Zasady podane w niniejszych Wskazaniach winny zostać wyjaśnione w szerszym kontekście liturgicznej mistagogii podczas spotkań duszpasterskich związanych z przygotowaniem do sprawowania sakramentów (chrztu, bierzmowania, Pierwszej Komunii świętej, małżeństwa, święceń). Powinny też być przekazywane prasie katolickiej i omawiane w innych środkach masowego przekazu.

W przypadku braku poszanowania tych zasad i przyjętych ustaleń duszpasterze powinni odmówić fotografom lub operatorom sprzętu audiowizualnego prawa wykonywania w kościele tych czynności. Duszpasterze są bowiem w pierwszym rzędzie odpowiedzialni za przygotowanie liturgii, za formację członków zgromadzenia oraz za sacrum liturgicznych celebracji. Wszelkie sporne kwestie winny być jednak zawsze rozstrzygane z nieodzowną dyskrecją i kulturą, bez uciekania się do słów czy działań powodujących uprzedzenie czy zgorznienie.

Sandomierz, 1994.12.05

**Przewodniczący Komisji Episkopatu ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego
bp Wacław Świerzawski**

X.2. WSKAZANIA EPISKOPATU POLSKI DOTYCZĄCE LITURGII MSZY ŚWIĘTYCH SPRAWOWANYCH W MAŁYCH GRUPACH I WSPÓLNOTACH

W związku z częstymi pytaniami kierowanymi do Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, a także indywidualnie do jej członków i konsultorów, a dotyczącymi liturgii Mszy św. sprawowanych w małych grupach i wspólnotach, Episkopat Polski przypomina obowiązujące przepisy Kościoła powszechnego, Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego (9 III 2005) oraz określa dodatkowe normy dotyczące liturgii wszystkich Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach.

Zasady ogólne

1. Małe grupy religijne i wspólnoty nie są równoznaczne z małą liczbą wiernych uczestniczących we Mszy św. np. w dni powszednie. Ważnymi cechami wyróżniającymi małe grupy religijne są: istniejące już więzi międzyosobowe, wiek, zawód, stan rodzinny, przynależność do kościelnych ruchów apostoelskich i wspólny cel zgromadzenia (np. rekolekcje, przygotowanie do sakramentów, pogłębienie formacji chrześcijańskiej). W „małym zgromadzeniu liturgicznym” umacniają się wzajemne więzy między jego członkami przez klimat bliskości, przyjaźni, zaufanie i wymianę doświadczeń (por. DA 17). Celebracja Mszy św. w małych grupach formuje również jej uczestników do większego zaangażowania w liturgii parafialnej oraz do podejmowania posług i funkcji liturgicznych przewidzianych dla świeckich.
2. Kościół popiera istnienie w parafii małych grup i wspólnot religijnych, których celem jest pogłębienie życia chrześcijańskiego i wychowanie wiernych do ściślejszej wspólnoty kościelnej, a nie tworzenie „małych Kościołów”, osłabiających jedność parafialną. (por. *Actio pastoralis*, Wstęp).
3. Papież Benedykt XVI w Adhortacji apostoelskiej *Sacramentum caritatis* zaleca celebrację Eucharystii w małych grupach „ze względu na bardziej świadome, czynne i owocne uczestnictwo”. Jednocześnie zwraca uwagę na konieczność ich zgodności z „całością duszpasterskiego programu diecezji”. Celebracje takie nie mogą być „przeżywane równoległe lub w rywalizacji z Kościołem partykularnym”, gdyż małe grupy powinny służyć jednoczeniu całej wspólnoty (por. *Sacramentum caritatis* nr 63).
4. Sprawując liturgię Mszy św. w małej grupie, zarówno kapłan jak i uczestnicy powinni mieć świadomość, że celebrują ją w łączności z całym Kościołem, jeśli przestrzegają norm zawartych w księgach liturgicznych oraz wskazań Konferencji Episkopatu odnoszących się do liturgii. Jan Paweł II podkreśla, iż kapłan, który wiernie sprawuje Mszę św. według norm liturgicznych oraz wspólnota, która się do nich dostosowuje, ukazują w sposób dyskretny, lecz wymowny, swą miłość do Kościoła (por. *Ecclesia de Eucharistia* nr 52).
5. Dlatego podstawową formą celebracji Eucharystii w parafii (zwłaszcza w niedziele i święta) jest Msza św. z ludem, w której uczestniczą jej członkowie, bez podziału na przynależność do różnych grup. Wtedy Msza św. ukazuje parafię jako wspólnotę wspólnot i prawdziwy Kościół zgromadzony w imię Pana, aby sprawować Pamiątkę Jego śmierci i zmartwychwstania oraz budować jedność w wierze i miłości (por. OWMR nr 113; 115; *Evangelii gaudium* nr 29).
6. Całą liturgię Mszy św. w języku polskim należy sprawować posługując się księgami liturgicznymi zatwierdzonymi przez Stolicę Apostolską ^[1]. Bardziej szczegółowe przepisy odnoszące się do różnych form celebracji Mszy św. (z ludem, koncelebracji, z diakonem i z jednym posługującym) zawiera Nowe Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (Poznań 2004) i Wprowadzenie do drugiego wydania Lekcjonarza mszalnego (Poznań 2011). Wszystkich przewodniczących liturgii Mszy św. oraz jej uczestników obowiązują także dokumenty wydane dla całego Kościoła przez Stolicę Apostolską ^[2].

7. W przygotowaniu i celebracji liturgii mszalnej z udziałem dzieci należy zachować zarówno postanowienia Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci (1 XI 1973) jak i Zalecenia duszpasterskie Episkopatu Polski w związku z Dyrektorium o Mszach świętych z udziałem dzieci (155 Konferencja Episkopatu 17-18 XI 1976).

8. W czasie sprawowania Mszy św. poza miejscem świętym, należy również, w miarę możliwości, posługiwać się księgami liturgicznymi.

Normy szczegółowe

9. W celebracji Mszy św. w małych grupach obowiązuje „wierne zachowywanie norm liturgicznych” (por. *Actio pastoralis* nn. 9-10; *Sacramentum caritatis* nn. 34-51; *Redemptionis Sacramentum* nn. 108-128).

a. Materia Eucharystii powinna spełniać normy Kościoła, przypomniane przez Konferencję Episkopatu Polski. Właściwą materią Eucharystii jest „chleb niekwaszony, czysto pszenny i świeżo upieczony”, inny nie „stanowi ważnej materii dla sprawowania Ofiary i sakramentu Eucharystii” (por. *Redemptionis Sacramentum* nr 48). Również wino powinno być „naturalne, z winogron, czyste i niezepsute, bez domieszki obcych substancji” (tamże, nr 50). Osoby przygotowujące chleb i wino do Eucharystii są zobowiązane posiadać upoważnienie swojego biskupa (por. Komisja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski. Wskazania w sprawie materii Eucharystii (6 III 2013) ¹³¹).

b. Należy używać szat liturgicznych, które wskazują na pełnione w zgromadzeniu funkcje, oraz zatwierdzonych kolorów liturgicznych (por. *Redemptionis Sacramentum* nr 121).

c. Naczynia liturgiczne powinny spełniać wymagania Kościoła wyrażone w OWMR 327-334, a więc nie mogą to być naczynia codziennego użytku, ze szkła, z gliny, terakoty i z innych materiałów łatwo się tłukących, które łatwo się niszczą; nie mogą to być również naczynia mało wartościowe pod względem jakości, lub pozbawione wartości artystycznej (por. *Redemptionis Sacramentum* nn. 117-118).

10. Zwyczajnym miejscem sprawowania Mszy św. jest kościół lub kaplica (por. OWMR nr 288; *Redemptionis Sacramentum* nn. 108-109). Mszę św. należy sprawować „w miejscu świętym, chyba że w poszczególnym wypadku czego innego domaga się konieczność; wtedy Eucharystia powinna być sprawowana w odpowiednim miejscu - *in loco honesto* (KPK kan. 932 § 1). O istnieniu takiej konieczności, decyduje biskup diecezjalny, który na terenie swojej diecezji może wydać ogólne pozwolenie w tej sprawie (por. *Redemptionis Sacramentum* nr 108).

11. „Ofiarę eucharystyczną należy sprawować na ołtarzu poświęconym lub pobłogosławionym. (KPK kan. 932 § 2). W kościołach i kaplicach nie wolno stawiać dodatkowego stołu, pełniącego funkcję ołtarza.

12. Jeśli zachodzi konieczność sprawowania Mszy św. poza kościołem (gdy brak kościoła lub jest on niewystarczający), należy sprawować ją w miejscu godnym tak wielkiego misterium i użyć odpowiedniego stołu, na którym umieszcza się krzyż i świeczniki, obrus i korporał (por. KPK kan. 932 § 2; OWMR nr 297). Także wtedy urządzenie wnętrza miejsca sprawowania Mszy św. powinno ukazywać hierarchiczną strukturę zgromadzenia i różnorodność funkcji, jakie pełnią jego poszczególni członkowie, a przede wszystkim podkreślać jego jedność. Należy zatem zadbać o odpowiednie miejsce dla kapłana, które ma podkreślać jego funkcję przewodniczenia liturgii (por. OWMR 310); przewidzieć również miejsca dla posługujących i pozostałych uczestników liturgii. Zamiast ambony przygotowuje się pulpit, z którego wykonuje się czytania biblijne i głosi homilię (tamże 309; por. *Verbum Domini* nr 68). Właściwe przygotowanie miejsca sprawowania liturgii ma wpływ na czynne i pobożne uczestnictwo w niej wiernych i doświadczenie poczucia sacrum celebracji.

13. Celebracji Mszy św. nie wolno łączyć ze zwykłym, czy też nawet uroczystym posiłkiem. „Wyjąwszy sytuację poważnej konieczności nie wolno sprawować Mszy św. na stole służącym do spożywania posiłków”. Uczestnicy Mszy św. „w czasie jej trwania nie mogą zasiadać przy stołach”. Jeśli „z poważnej przyczyny Msza św. musi być sprawowana w tym samym miejscu, w którym ma być następnie spożywany posiłek, należy zrobić wyraźną przerwę między zakończeniem Mszy św. a początkiem posiłku” (por. *Actio pastoralis* nr 10; *Redemptionis Sacramentum* nr 77).

14. Odnośnie do czasu sprawowania Mszy św. w małych grupach, należy zachowywać wskazania Kościoła (por. KPK kan. 931). Z zasady takich Mszy św. nie celebryje się w niedziele i święta, aby nie rozbijać jedności wspólnoty parafialnej i parafialnego zgromadzenia liturgicznego oraz „nie pozbawiać posługi kapłańskiej i uczestnictwa wiernych pogłębiającego życie i jedność wspólnoty” (por. *Actio pastoralis* nr 10a). Według Instrukcji *Eucharisticum mysterium* „należy zatroszczyć się o zachowanie jedności społeczności parafialnej przez włączenie mniejszych grup w liturgię parafialną” (nr 27). Dlatego ordynariusze, poza pewnymi wyjątkami, nie powinni udzielać zezwolenia na takie Msze św. w niedziele i święta (tamże). Również Msze św., w których uczestniczą małe grupy dzieci należy sprawować „w ciągu tygodnia, najlepiej w różnych dniach” (por. Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci nn. 27-28). Udział w takiej Mszy św. nie zwalnia z uczestnictwa w niej w niedziele i święta obowiązujące.

15. Jan Paweł II w *Dies Domini* nie zaleca sprawowania „w niedzielę, w dniu zgromadzenia, Mszy św. w małych grupach”. Stwierdza, że jest zwyczajną praktyką, iż w niedzielnej Mszy św. w parafii jako „wspólnocie eucharystycznej spotykają się różne grupy, ruchy, stowarzyszenia, a także małe wspólnoty zakonne istniejące na jej terenie”. Papież uzasadnia to nie tylko tym, aby „podczas zgromadzeń parafialnych nie zabrakło nieodzownej posługi kapłanów”, ale odwołuje się także do konieczności obrony, ochrony i rozwoju „wszelkimi sposobami” życia i jedności wspólnoty kościelnej (nr 36).

16. Zależnie od wybranego formularza mszalnego stosuje się odpowiednią Modlitwę eucharystyczną, albo z własną prefacją, albo z prefacją przeżywanego okresu liturgicznego. Modlitwa eucharystyczna należy wyłącznie do kapłana. Wierni uczestniczą w niej przez dialog przed prefacją, aklamację „Święty, Święty”, aklamację po konsekracji i po doksolgii. Jedynym wyjątkiem jest III Modlitwa eucharystyczna z udziałem dzieci, która przewiduje dodatkowe aklamacje wiernych. W żadnym wypadku wierni nie mogą śpiewać części Modlitwy eucharystycznej. Kapłanowi nie wolno wprowadzać żadnych zmian w Modlitwach eucharystycznych zatwierdzonych przez Kościół i zawartych w Mszale rzymskim. Zasady wyboru formularza Mszy św. i Modlitwy eucharystycznej zawiera OWMR nn. 363-365. W liturgii eucharystycznej w małych grupach należy korzystać ze wszystkich Modlitw Eucharystycznych zamieszczonych w Mszale rzymskim, a nie tylko z jednej z nich.

17. Uczestnicy Mszy św. przekazują sobie znak pokoju przed śpiewem Baranku Boży według formy określonej we Wskazaniach Episkopatu „ukłon w stronę najbliższych stojących lub podanie im ręki” (nr 33), albo przez inny gest praktykowany w danej wspólnotce.

18. Zgodnie z postanowieniem Konferencji Episkopatu Polski wierni przyjmują Komunię św. w postawie klęczącej lub stojącej dopiero po spożyciu Świętych Postaci przez celebransę. Postawę stojącą należy zachować wtedy, gdy udziela się jej pod obiema postaciami: „Wierni przyjmujący Ciało Pańskie w postawie stojącej wykonują wcześniej skłon ciała lub przyklękają na jedno kolano” (Wskazania Episkopatu nr 38). „Komunii świętej udziela się przez podanie Hostii wprost do ust. Jeżeli jednak ktoś prosi o Komunię na rękę przez gest wyciągniętych dłoni, należy mu w taki sposób jej udzielić. Przyjmujący winien spożyć Ciało Pańskie wobec szafarza. Wierni przystępujący do Komunii świętej nie mogą sami brać konsekrowanego Chleba ani Kielicha Krwi Pańskiej. Nie wolno im też podawać na rękę Hostii zanurzonej we Krwi Pańskiej” (Wskazania Episkopatu nr 40; por. OWMR 160; *Redemptionis Sacramentum* nn. 88-94).

Możliwości dostosowania liturgii Mszy św. w małych grupach

19. Ze względu na duchowe dobro wiernych Kościoł zezwala na pewne dostosowania liturgii Mszy św. w małych grupach i wspólnotach. Odpowiednie przepisy zawierają przede wszystkim Instrukcja *Actio pastoralis*, późniejsze dokumenty Stolicy Apostolskiej, zwłaszcza Instrukcja Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów *Redemptionis Sacramentum* oraz Wskazania Episkopatu Polski (2005). Zamieszczone w nich normy, tak ogólne jak i szczegółowe, odnoszą się do sprawowania liturgii Mszy św. także w małej grupie.

20. W liturgii każdej Mszy św. ważną rolę spełnia śpiew przewodniczącego oraz całego ludu: śpiew jednoczy uczestników, wyraża radość serca, nadaje uroczystego charakteru sprawowanej liturgii oraz wprowadza w misterium okresu liturgicznego. Dlatego ważny jest odpowiedni dobór śpiewów ludu z psalmów, hymnów kościelnych, aklamacji oraz pieśni ludowych dopuszczonych do użytku liturgicznego. Śpiewy przeznaczone do liturgii Mszy św. zawierają śpiewniki liturgiczne zatwierdzone przez władze kościelne (Wskazania Episkopatu nr 4; por. OWMR nn. 41; 48; *Dies Domini* nr 50; *Redemptionis Sacramentum* nr 39). W czasie Mszy św. nie jest dozwolony śpiew piosenek religijnych (Wskazania Episkopatu nr 4). Nowe śpiewy zanim zostaną wprowadzone do liturgii wymagają zatwierdzenia władzy kościelnej. Własnym śpiewem liturgii rzymskiej jest śpiew gregoriański (OWMR nr 41). Odnośnie do doboru śpiewów w czasie Mszy św. należy zachować normy zawarte w OWMR nn. 39-41; 47-48; 61-64; 66-68; 74; 366-367. Melodii śpiewów celebransa, zamieszczonych w Mszale rzymskim, nie wolno zmieniać. Modlitwom przewodniczącego nie mogą towarzyszyć inne modlitwy, ani śpiewy oraz gra na instrumentach (por. OWMR 32). Alternatywne melodie (np. inne melodie prefacji) wymagają zatwierdzenia przez Episkopat Polski (por. OWMR 393).

21. Ponieważ psalm responsoryjny jest „integralną częścią liturgii słowa”, wypada aby był śpiewany „przynajmniej jeśli chodzi o refren należący do ludu” (OWMR nr 61). W psalmach bowiem zawiera się słowo Boże, dlatego „psalmu responsoryjnego nie wolno zastępować innymi tekstami niebiblijnymi”. Nie należy go skracać, ani wybierać tylko niektórych zwrotek. Psalm z zasady powinien być wykonywany z ambony (por. OWMR nr 57; 309; *Redemptionis Sacramentum* nr 62; Wskazania Episkopatu nr 14).

22. W liturgii słowa Bożego można wybrać z Lekcjonarza czytania, psalm responsoryjny i aklamację przed Ewangelią, bardziej odpowiadające charakterowi liturgii i jej uczestnikom (por. *Actio pastoralis* nr 6). W doborze czytań biblijnych należy jednak „przestrzegać norm, jakie znajdują się w księgach liturgicznych” (por. *Redemptionis Sacramentum* nr 61; por. OWMR 356-362). Wprowadzenie do Lekcjonarza mszalnego nie tylko zezwala, ale także zaleca, aby przewodniczący liturgii chętnie korzystał z „możliwości wyboru czytań, odpowiedzi, psalmów responsoryjnych, aklamacji przed Ewangelią w porozumieniu z wszystkimi zainteresowanymi i z uwzględnieniem zdania wiernych w tym, co do nich należy” (nr 40).

23. Komentarze przed czytaniem powinny być krótkie i przygotowane na piśmie, według wskazań OWMR nn. 105b i 128 oraz Wprowadzenia do Lekcjonarza mszalnego nn. 15; 19; 38; 42; 57. Celem komentarza przed proklamacją słowa Bożego jest przygotowanie uczestników do uważnego słuchania i wprowadzenie do przyjęcia z wiarą czytań biblijnych jako słowa Bożego. Możliwe jest także krótkie wyjaśnienie wyboru danego psalmu responsoryjnego i refrenu oraz ich związku z czytaniem.

24. Świeccy mogą wykonywać tylko czytania poprzedzające Ewangelię, której proklamacja, tak jak i następująca po niej homilia, zastrzeżone są dla kapłana lub diakona (por. OWMR 66; KPK kan. 767 § 1; *Redemptionis Sacramentum* nn. 63-66).

25. Podczas homilii we Mszach z udziałem dzieci istnieje możliwość dialogu, z której należy czasem roztropnie korzystać, aby nawiązać z nimi żywy kontakt i bardziej skutecznie przekazać treści religijne (por. Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci nr 48). Dialog podczas homilii „może być czasem roztropnie wykorzystywany przez kapłana sprawującego Mszę św. jako forma objaśnienia, co jednak nie oznacza złożenia na innych obowiązku głoszenia słowa” (*Ecclesia de mysterio* z 15 VIII 1997 art. 3 § 3).

26. Należy „starannie” zachowywać wskazania nr. 74 Instrukcji *Redemptionis Sacramentum*, że „jeśli zajdzie potrzeba, aby świecki przekazał wiernym zgromadzonym w kościele jakieś informacje albo świadectwo o życiu chrześcijańskim, należy to zasadniczo przenieść poza celebrację Mszy świętej. Z poważnych jednak przyczyn można takie informacje lub świadectwa przekazać po odmówieniu przez kapłana modlitwy po Komunii. Praktyka ta nie może stać się jednak zwyczajem. Co więcej, te informacje i świadectwa w żadnym razie nie powinny posiadać takich cech, aby mogły być kojarzone z homilią, ani być powodem nie wygłoszenia homilii w ogóle” (por. *Ecclesiae de mysterio* art. 3 § 2).

27. Modlitwa wiernych powinna być dostosowana do szczególnych okoliczności Mszy św. w małej grupie i wynikać ze słowa Bożego (czytania biblijne i homilia). Wprowadzenie do modlitwy wiernych oraz jej zakończenie należy zawsze do kapłana przewodniczącego (por. OWMR nr 71). Modlitwę wiernych wraz z kapłanem powinna przygotować na piśmie grupa osób w niej uczestniczących. Dopuszczalna jest również tzw. „modlitwa spontaniczna” lub „improvizowana”, ale wtedy także wezwania powinny być dobrze przemyślane i wypowiedane w odpowiedniej kolejności. W wezwaniach nie należy ograniczać się do spraw i intencji zgromadzonej wspólnoty, ale trzeba uwzględnić potrzeby całego Kościoła, aktualne wydarzenia w świecie i w parafii (por. *Actio pastoralis* nr 6h; nr 69-70). Intencje powinny być zwięzłe, poprawne pod względem teologicznym i językowym oraz zrozumiałe dla uczestników. W czasie Mszy św. w małej grupie wezwań może być więcej niż zwykle. (por. Wskazania Episkopatu Polski nr 26).

28. W czasie Modlitwy Pańskiej można zachować praktykowany w małych grupach zwyczaj odmawiania jej przez wszystkich uczestników z rozłożonymi rękami.

29. W Mszach św. w małych grupach istnieje możliwość udzielania wiernym świeckim Komunii św. pod obiema postaciami, zachowując przepisy OWMR nn. 281-287 i *Redemptionis Sacramentum* nn. 100-107. Ponieważ Komunia św. jest „znakiem jedności”, jeśli udziela się jej pod obiema postaciami, wszyscy uczestnicy liturgii przyjmują ją, albo przez bezpośrednie picie z kielicha albo przez zanurzenie (por. *Redemptionis Sacramentum* nr 103). Wierni przyjmują Komunię św. pod obiema postaciami w postawie stojącej. Podawanie kielicha należy „z zasady” do diakona, a jeśli go nie ma - do prezbitera, akolity, nadzwyczajnego szafarza Komunii św., a nawet upoważnionego jednorazowo do tej funkcji odpowiedniego wiernego świeckiego (por. OWMR nr 284a).

30. Następujące po Komunii św. uwielbienie nie powinno przeradzać się w inne formy modlitewne, np. modlitwy wstawiennicze.

31. Celebrowanie Mszy św. w małych grupach mają duże znaczenie formacyjne. Stwarzają możliwości bardziej świadomego, czynnego i pełnego w niej uczestnictwa. Pozwalają doświadczyć Kościoła jako wspólnoty gromadzącej się przy jednym ołtarzu zjednoczonej przez jedną wiarę i miłość. Przyczyniają się do powstania lub umacniają istniejące już więzi między uczestnikami liturgii. Stwarzają możliwość wykonywania śpiewów części stałych według melodii gregoriańskich, wzbogacenia liturgii słowa o czytania i komentarze oraz zaangażowania w wypełnianie funkcji liturgicznych przez większą liczbę osób. Tak przeżywana liturgia w dużym stopniu wpływa również na osobistą pobożność uczestników, jest ważnym impulsem do apostołstwa w swoim środowisku. Dlatego duszpasterze powinni tworzyć w parafiach małe grupy, celebrować z nimi Msze św. według podanych powyżej wskazań i włączać ich członków w liturgię wspólnoty parafialnej.

Dodatkowe przepisy dotyczące niektórych wspólnot

Odnosnie wspólnot Drogi Neokatechumenalnej przypomina się, że wspólnoty otrzymały od Stolicy Apostolskiej specjalne zezwolenia dotyczące Niedzielnej Mszy Świętej, które są zawarte w Statucie Drogi Neokatechumenalnej, zaaprobowanym w formie definitywnej przez Papieską Radę ds. Świeckich dnia 11 maja 2008 r., nr 000944.

Art. 13 Statutu normuje niedzielne celebracje eucharystyczne Drogi ^[4], a w szczególności:

par. 2: "Neokatechumeni celebrują Eucharystię niedzielną w małej wspólnotcie, po pierwszych niesporach niedzieli. Ta celebracja odbywa się zgodnie z rozporządzeniem Biskupa diecezjalnego. Celebracje Eucharystii wspólnot neokatechumenalnych w sobotę wieczorem stanowią część niedzielnego duszpasterstwa liturgicznego parafii i są otwarte także dla innych wiernych";

par. 3: "Eucharystia w małych wspólnotach celebrowana jest według zatwierdzonych ksiąg liturgicznych Rytu Rzymskiego, z wyjątkiem zezwoleń udzielonych przez Stolicę Apostolską. Odnosnie udzielania Komunii Świętej pod dwiema postaciami, neokatechumeni przyjmują ją na stojąco, pozostając na swoim miejscu".

Przypis 49 do art. 13.3 określa źródła udzielonych zezwoleń ^[5], które pozwalają:

- 1) aby w grupach Drogi Neokatechumenalnej można było używać chleba praśnego;
- 2) aby obrzęd pokoju miał miejsce pomiędzy modlitwą powszechną a przygotowaniem darów;
- 3) aby homilii, która ze swej natury jest zarezerwowana dla kapłana bądź diakona, mogły towarzyszyć świadectwa, które nie mogą zostać pomyłone z homilią.

Odnosnie do Ruchu Światło-Życie, przypomina się, że wspólnoty tego ruchu otrzymały od Stolicy Świętej zezwolenie na używanie w ramach oaz rekolekcyjnych „Lekcjonarza Oaz Rekolekcyjnych Ruchu Światło-Życie”, zatwierdzonego przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dekretem z 13 maja 2005 r. (Prot. 50/05/L).

**Dokument został przyjęty na 366. Zebraniu Plenarnym KEP
w październiku 2014 r.**

PRZYPISY

[1] Mszał rzymski dla diecezji polskich. Poznań 1986 i wyd. II poszerzone Poznań 2010; Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. Poznań 1998; Lekcjonarz mszalny T. I-VII. Poznań 1977-2004.

[2] Instrukcje *Eucharisticum Mysterium* (25 V 1967) i *Actio pastoralis* (15 V 1969); Instrukcje *Inaestimabile donum* (24 II 1980) i *Redemptionis Sacramentum* (25 III 2004), encyklika Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia* (17 IV 2003), adhortacje Benedykta XVI *Sacramentum caritatis* (22 II 2007) i *Verbum Domini* (30 IX 2010); *Evangelii gaudium* (24 XI 2013).

[3] „Anamnesis” 19:2013 nr 3 s. 51-58.

[4] 3 kwietnia 2014 r. Ojciec Święty Franciszek w liście nr 400535 wysłanym przez Substytut Sekretariatu Stanu do Pana Kiko Argüello, potwierdził ponownie, że „artykuły 12 i 13 [Statutu], czytane w ich całości, stanowią więc ramy normatywne, do których należy się odnosić”.

[5] Zezwolenia udzielone 24.12.1988 r. przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, a także zezwolenie Prefekta Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zawarte w Liście 01.12.2005 r.

X.3. MODLITWA POWSZECHNA - EUCHARYSTIA W SOBOTĘ

WPROWADZENIE:

Zgromadzeni w imię Jezusa Chrystusa w Jasnogórskim Wieczerniku zanośmy do Boga nasze prośby:

- I 1. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla ludzi różnych stanów Kościoła, aby w wierze byli czytelnym znakiem Bożego działania.
(wezwanie śpiewane)
- I 2. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla obecnego wśród nas ks. Bpa Wiesława oraz moderatorów Ruchu Światło-Życie, aby byli wierni swemu powołaniu, w miłości do Ciebie i Kościoła.
- II 3. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla rządzących, aby władzę sprawowali jako społeczną służbę – w trosce o dobro wspólne, sprawiedliwie i z pokorą.
- III 4. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla niosących pomoc duchową, materialną, charytatywną, aż po krańce ziemi, aby nieśli potrzebującym samego Boga.
- IV 5. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla członków Ruchu Światło-Życie, aby formacja przyniosła w ich życiu i posłudze Kościołowi błogosławione owoce.
- IV 6. Panie prosimy Cię o dojrzałość w Chrystusie dla nas zgromadzonych na tej Świętej Ofierze, abyśmy z Tobie znajdowali moc do świadectwa słowem i życiem.

ZAKOŃCZENIE:

Panie, który prowadzisz nas do dojrzałej wiary, wysłuchaj nasze modlitwy † i spraw, abyśmy każdego dnia stawali się nowymi ludźmi * na wzór i za wstawiennictwem Jasnogórskiej Matki. Przez Chrystusa, Pana naszego.

WPROWADZENIE:

Do Boga Ojca, przez Chrystusa, który dał nam wzór walki z pokusami, zanośmy nasze błagania u progu Wielkiego Postu:

- ^I 1. Chryste, modlący się na pustyni, spraw, aby Twoja modlitwa umacniała papieża Franciszka w misji prowadzenia Kościoła.

Ciebie prosimy...

- ^I 2. Chryste, pokorny sługo Ojca, napełnij duchem służby biskupów, prezbiterów i diakonów, aby potrafili spalać się w miłości dla Kościoła.
- ^{II} 3. Chryste, stanowczo odrzucający pokusę bogactwa, umocnij sprawujących władzę w naszym kraju, aby ustanawiając prawa kierowali się dobrem człowieka.
- ^{III} 4. Chryste odczuwający głód, przyjmij cierpienie chorych, samotność odrzuconych i niepewność uchodźców i stań się dla nich wypełnieniem niedostatków.
- ^{IV} 5. Chryste, który usprawiedliwiasz wszystkich ludzi, pomóż członkom Ruchu Światło-Życie wypełniać misję zleconą przez Założyciela.
- ^{IV} 6. Chryste, dawco wszelkich łask, obdarz nas tu obecnych wrażliwością na potrzeby naszych braci i umiejętnością zaspokajania ich.

ZAKOŃCZENIE:

Spraw prosimy Cię, Panie, † aby lud Twój całym sercem nawrócił się do Ciebie * i z Twojego miłosierdzia otrzymał wszystko, czego potrzebuje do kroczenia drogą do zbawienia. Przez Chrystusa, Pana naszego.

JUTRZNIA SOBOTY PO POPIELCU

Psalm 92

Sprawiedliwi mają zakwitnąć jak palma, rozrosnąć się jak cedr na Libanie. Bóg jest naszą Opoką, Jemu mamy dziękować za wszystko, co nas spotyka. W Nim wrostamy i wydajemy owoce.

Ez 36,24-28

Przemiana myślenia i porzucenie przywiązania do grzechu są fundamentem naszego wzrostu w wierze. Bóg chce obmyć nas z wszelkiej nieczystości, dać nam nowe serce i nowego ducha.

Psalm 8

Człowiek nie jest w stanie niczym sobie zasłużyć na dary, które otrzymuje od Boga. Bóg składa wszystko pod jego stopy, obdarza swoim błogosławieństwem i wywyższa spośród wszystkich stworzeń.

I NIEZPORY I NIEDZIELI WIELKIEGO POSTU, ROK A

Psalm 141,1-9

Prośba, aby nasza modlitwa wznosiła się przed Panem jak dym kadzidła, jest jednocześnie wołaniem o przyjęcie naszej małości i słabości, aby w Bogu mógł następować nasz wzrost. To On śpieszy nam z pomocą, byśmy mogli dojrzewać w wierze, słyszy nasz błagalny głos, gdy wołamy do Niego.

Psalm 142

Gdy słabniemy w wierze, Bóg jest naszą pomocą; kiedy doświadczamy życiowych trudności, On sam jest naszą ucieczką. Dlatego głośno wołajmy do Pana, aby nam odpowiedział: Oto jestem, aby Was wysłuchać.

Filp 2,6-11

Chrystus jest dla nas wzorem służby i wypełnienia woli Ojca. Przez posłuszeństwo Bożym nakazom, przez przyjęcie cierpienia, przez uniesienie Bóg wywyższył Go ponad wszystko. Także dla nas wypełnianie Bożego prawa ma być drogą wzrostu i dojścia do doskonałości.

JUTRZNIA I NIEDZIELI WIELKIEGO POSTU, ROK A

Psalm 63

Bóg zachęca nas, abyśmy Go z tęsknotą poszukiwali, abyśmy wpatrywali się w Niego i otwierali serca na Jego działanie. On jest dawcą wszelkich łask, dlatego uwielbiamy Go całym naszym życiem.

Dn 3,57-88.56

Całe stworzenie oddaje cześć Bogu, błogosławi Go za wszystkie Jego dzieła. Włączmy się w to uwielbienie składane przez całe stworzenie, „hymn zaśpiewajmy i wywyższajmy Boga na wieki”.

Psalm 149

Ten, kto chce wzrastać w wierze, kto każdego dnia chce stawać się coraz bardziej dojrzałym w Chrystusie, nie szczędzi czasu na uwielbienie Boga. Dlatego śpiewajmy Panu pieśń nową i głosmy Jego chwałę w zgromadzeniu świętych.

PRZYGOTOWANIE: NINA MAJEK, CDL

SPIS TREŚCI

0. ZASADY KORZYSTANIA Z CEREMONIAŁU I UWAGI WSTĘPNE	3
0.1. Części ceremoniału i ich wykorzystanie	3
0.2. Potwierdzenie podjęcia posług	4
0.3. Orientacyjne terminy i miejsca prób	4
I. OGÓLNE REGUŁY OKREŚLAJĄCE SPOSÓB WYPEŁNIANIA POSŁUG LITURGICZNYCH	5
I.1. HIERARCHICZNOŚĆ	5
I.2. PROSTOTA	6
I.3. PORZĄDEK I DOKŁADNOŚĆ	6
I.4. STARANNE PRZYGOTOWANIE	6
I.5. POBOŻNOŚĆ	7
II. POSTAWY LITURGICZNE	7
II.1. POSTAWA STOJĄCA	8
II.2. POSTAWA SIEDZĄCA	8
II.3. KLĘCZĄCA	8
III. GESTY LITURGICZNE	9
III.1. PRZYKŁĘKNIECIE	9
III.2. SKŁON GŁOWY	9
III.3. GŁĘBOKI UKŁON	9
III.4. UDERZENIE SIĘ W PIERSI	9
III.5. ZNAK POKOJU	10
III.6. ZNAK KRZYŻA	10
III.7. PROCESJA	10
IV. POSTAWY I GESTY PODCZAS LITURGII GODZIN	11
IV.1. POSTAWA STOJĄCA	11
IV.2. POSTAWA SIEDZĄCA	11
IV.3. ZNAK KRZYŻA	11
V. SPIS SKRÓTÓW OSÓB PEŁNIĄCYCH POSŁUGI	11
VI. USTAWIENIE W PROCESJACH	12
VI.1. MSZA ŚW.	12
VI.1.1. KAPLICA	12
VI.1.2. BAZYLIKA	12
VI.2. LITURGIA GODZIN - AULA	13
VI.2.1. JUTRZNIA	13
VI.2.2. NIESZPORY	13
VII. ŚWIĘTE MIEJSCE - zajmowanie miejsc w prezbiterium i w jego pobliżu	14
VII.1. Bazylika	14
VII.2. Kaplica Cudownego Obrazu	14
VII.3. Aula Ojca Kordeckiego (Liturgia Godzin)	14
VIII. OMÓWIENIE POSZCZEGÓLNYCH POSŁUG	15
VIII.1. POSŁUGI WYNIKAJĄCE ZE ŚWIĘCEŃ	15
VIII.1.1. Biskup	15
VIII.1.2. Prezbiter	15
VIII.1.3. Diakon	15

VIII.2. POSŁUGA AKOLITY I JEGO POMOCNIKÓW	16
VIII.2.1. ministranci ołtarza	16
VIII.2.2. ministrant krzyża	17
VIII.2.2. ministranci światła	17
VIII.2.3. ministranci kadzidła	19
VIII.3. POSŁUGA LEKTORA I INNYCH OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJE ZWIĄZANE ZE SŁOWEM	21
VIII.3.1. lektor (L)	21
VIII.3.2. czytający wezwania modlitwy powszechnej	22
VIII.3.3. komentator	22
VIII.4. POSŁUGA KANTORA I JEGO POMOCNIKÓW	22
VIII.4.1. psalterzysta	22
VIII.5. POSŁUGA ZAKRYSTIANA I JEGO POMOCNIKÓW	23
VIII.5.1. zakrystian	23
VIII.5.2. przynoszący dary	23
VIII.5.3. posługa ładu	23
VIII.6. POSŁUGA CEREMONIARZA I JEGO POMOCNIKÓW	26
VIII.6.1. ceremoniarz	26
VIII.6.2. ministrant księgi	28
VIII.6.3. ministranci mitry i pastorału	29
IX. DODATEK	31
IX.1. Przykładowe komendy liturgiczne	31
IX.2. Warianty celebracji liturgii - sposób wykonywania funkcji	33
IX.3. Próba służby liturgicznej	34
IX.4. Podział posług liturgicznych podczas tegorocznej KO	36
IX.5. Uroczysta Jutrznia	38
IX.6. Rysunki	40
IX.7. Modlitwy posługujących	50
IX.8. OBRZĘDY BŁOGOSŁAWIEŃSTW w czasie Kongregacji Odpowiedzialnych ..	52
IX.8.1. Błogosławienie członków Stowarzyszenia DIAKONIA	52
IX.8.2. Błogosławienie członków centralnych diakonii specjalistycznych	53
IX.8.3. Błogosławienie do Unii Kapłanów Chrystusa Sługi	54
IX.9. Program Kongregacji Odpowiedzialnych	56
IX.10. Przedmioty potrzebne do przygotowania liturgii	57
IX.11. Do uzgodnienia z ceremoniarzem oo.Paulinów	58
IX.12. Fotografie: Kaplica Matki Bożej, Aula o. Kordeckiego, Bazylika	61
X. ANEKS	64
X.1. Wskazania dotyczące fotografowania na liturgii	64
X.2. Wskazania Episkopatu Polski dotyczące liturgii Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach	67
X.3. Modlitwa powszechna – Eucharystia w sobotę	73
X.4. Modlitwa powszechna – Eucharystia w niedzielę	74
X.5. Komentarze liturgiczne – Jutrznia i Nieszpory	75